

สถาบันประชากรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยาลัยศึกษาศาสตร์

จาก

สถาบันประชากรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายงานเบื้องต้นโครงการวิจัยค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตร

ผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จุฑา มั่นสไพญลย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพวรรณ จงวัฒนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นุชบา คุณาศิรินทร์

พฤศจิกายน ๒๕๖๒

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

304.6

0 021 ๙

๓018763

- ก -

คณะผู้ทำวิจัย

ผู้วิจัยหลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จุฑา มณีสไพบูลย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพวรรณ จงวัฒนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แน่งน้อย นະมาตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรพินท์ บุณนาค
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุษบา คุณาศิริินทร์

ผู้ร่วมวิจัย

นางสาวจันทร์เพ็ญ แสงเทียนฉาย
นางสาวระพีพรรณ หุ่นพานิช

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันประชากรศาสตร์เป็นสถาบันวิชาการชั้นสูงของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดตั้งขึ้นโดยมีจุดประสงค์สำคัญเพื่อที่จะให้การวิจัยและฝึกอบรมทางประชากรอันมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศดำเนินไปด้วยดีเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนับเป็นหน่วยงานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยหน่วยแรกที่ เน้นหนักไปทางด้านการศึกษาวิจัย ซึ่งจัดว่าเป็นการ เริ่มต้นอย่างเป็นทางการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในอันที่จะดำเนินการวิจัยควบคู่ไปกับการสอนและการบริการชุมชน ทำให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ปฏิบัติหน้าที่ของมหาวิทยาลัยอย่างสมบูรณ์ตามหลักสากลนิยม

สถาบันประชากรศาสตร์มีหน้าที่ในการวิจัยทางด้านประชากรศาสตร์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และร่วมกับแผนกวิชาสังคม เปิดการสอนชั้นมหาบัณฑิตทางสังคมวิทยา เน้นหนักทางประชากรศาสตร์ และให้ความร่วมมือในการอบรมวิชาประชากรศาสตร์แก่สถาบันการศึกษาต่างๆ พร้อมกันนี้ทางสถาบันก็ให้ความร่วมมือกับหน่วยราชการต่างๆ ในด้านการวิจัย วางแผนและฝึกอบรมทางประชากร

โครงการการศึกษาและวิจัยของสถาบัน เน้นหนักในส่วนที่จะ เป็นประโยชน์ต่อการวางแผน และการประเมินผลตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมุ่งศึกษาและวิจัยสภาพทาง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและประชากรของประเทศไทย ล้วนการศึกษา เปรียบเทียบสภาพความเป็นไปดังกล่าวกับประเทศอื่นนั้น ในขณะนี้สถาบันยังมีได้มีจุดมุ่งหมายที่จะทำการศึกษด้วยตนเอง แต่ได้ดำเนินการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการและผลการวิจัยกับสถาบันประชากรศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

โดยอาศัยหลักสากลนิยม สถาบันมุ่งที่จะให้การศึกษและทำการวิจัยทางประชากรศาสตร์โดยถือว่าวิชานี้เป็นวิชาร่วมระหว่างสาขาวิชาต่างๆ อาทิ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ - ภูมิศาสตร์ สถิติศาสตร์ คณิตศาสตร์ ชีววิทยา จิตวิทยา ครุศาสตร์ แพทยศาสตร์ โดยจะมุ่งศึกษาถึงขนาดส่วนประกอบและการกระจายตัวของประชากร การเปลี่ยนแปลงทางประชากรและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง ความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับภาวะเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ภูมิอากาศ และอื่นๆ รวมถึงการศึกษา

ทางด้านมานุษยนิเวศวิทยา อันเป็นวิชาที่ว่าด้วยมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมซึ่งมุ่งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างประชากรวิทยาการ การจัดระเบียบสังคมของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

ปัญหาสำคัญ ที่ทางสถาบันกำลังศึกษาวิจัยอยู่ ได้แก่ การเพิ่มประชากร การเปลี่ยนแปลงทางประชากรกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม กำลังคนและกำลังแรงงาน การย้ายถิ่น การขยายตัวของเมือง และปัญหาที่เกี่ยวข้อง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

โครงการวิจัยค่าใช้จ่ายของบุตร เป็นโครงการวิจัยซึ่งดำเนินการโดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยได้รับความร่วมมือจากคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โครงการนี้ได้ดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ด้วยการสนับสนุนทางการเงินจากงบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๒๑

โครงการสำรวจค่าใช้จ่ายของบุตรนี้ นับเป็นโครงการสำรวจค่าใช้จ่ายของบุตรโดยตรงโครงการแรก ซึ่งเกิดจากการริเริ่มของสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้วยได้ตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูล เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของบุตรในแง่ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านภาวะเจริญพันธุ์ของมนุษย์ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกำลังมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทางนี้

ในการดำเนินการตามโครงการสำรวจค่าใช้จ่ายของบุตรนี้ ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี ในการลุ่มตัวอย่างและให้ความอนุเคราะห์เรื่องแผนที่ของชุมชนอาคารที่ตกเป็นตัวอย่างการใช้เครื่องจักรในการประมวลผลข้อมูล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เทียนฉาย กิรินันท์ ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นที่มีประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะการวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไปอีกด้วย สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขอขอบพระคุณท่านที่ได้กล่าวนามข้างต้นนี้ ที่ได้ช่วยให้การดำเนินงานของโครงการวิจัยค่าใช้จ่ายของบุตรได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สถาบันประชากรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ง
สารบัญ	จ
ตาราง	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔
๑.๓ แนวความคิดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของบุตร	๑๑
๑.๔ แนวความคิดสำคัญของการวิจัย	๑๖
๑.๕ ขอบเขตและข้อจำกัดในการวิจัย	๑๖
บทที่ ๒ วิธีการวิจัย	๑๗
๒.๑ การสุ่มตัวอย่าง	๑๗
๒.๒ แบบสอบถาม	๑๘
๒.๓ คำจำกัดความ	๒๐
๒.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	๒๔
๒.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๒๖
บทที่ ๓ ลักษณะทั่วไปของข้อมูล	๒๗
๓.๑ ลักษณะทางประชากร	๒๗
๓.๒ ลักษณะทางสังคม	๓๔
๓.๓ ลักษณะทางเศรษฐกิจ	๓๔

	หน้า
บทที่ ๔ ค่าใช้จ่ายของบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์	๔๓
๔.๑ ค่าใช้จ่ายระหว่างการตั้งครรภ์	๔๓
๔.๒ ค่าใช้จ่ายในการคลอดบุตร	๔๔
๔.๓ ค่าใช้จ่ายในการเตรียมของใช้สำหรับบุตร	๔๕
๔.๔ ค่าใช้จ่ายประจำเดือนและค่าใช้จ่ายอื่นๆ	๔๖
บทที่ ๕ ค่าใช้จ่ายของบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์	๔๘
๕.๑ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหาร	๔๘
๕.๒ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับคนดูแลบุตร	๕๑
๕.๓ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายของบุตร	๕๒
๕.๔ การพักผ่อนหย่อนใจและการท่องเที่ยว	๕๒
๕.๕ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา	๕๒
๕.๖ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางไปโรงเรียน	๕๓
๕.๗ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาล	๕๔
บทที่ ๖ ค่าใช้จ่ายทางอ้อมหรือการเสียโอกาสเนื่องจากการมีบุตร	๕๕
๖.๑ การเสียโอกาสที่เป็นตัวเงิน	๕๕
๖.๒ การเสียโอกาสที่ไม่เป็นตัวเงิน	๕๖
๖.๓ ความวิตกกังวลที่เกิดจากการมีบุตร	๕๘
บทที่ ๗ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๖๑
ภาคผนวกที่ ๑ ตาราง	
ภาคผนวกที่ ๒ แบบสอบถาม	
ภาคผนวกที่ ๓ หนังสืออ้างอิง	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	จำนวนและอัตราร้อยละของครัวเรือนที่ตก เป็นตัวอย่างจำแนกตามแบบของครัวเรือน	๑.๑
๒	จำนวนและอัตราร้อยละของครัวเรือนที่ตก เป็นตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน	๑.๑
๓	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตก เป็นตัวอย่างและสามี จำแนกตามอายุ	๑.๒
๔	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตก เป็นตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนบุตรอายุ ตั้งแต่ ๑ ปีบริบูรณ์	๑.๓
๕	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตก เป็นตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนบุตรอายุ ระหว่าง ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์	๑.๓
๖	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตก เป็นตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนบุตรที่กำลังมีชีวิตอยู่	๑.๔
๗	จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่โดยเฉลี่ยของสตรีที่ตก เป็นตัวอย่างและสามี จำแนกตามอายุ	๑.๔
๘	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตก เป็นตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนบุตรที่อาศัยอยู่ที่อื่น	๑.๕
๙	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตก เป็นตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนบุตรที่อาศัยอยู่ที่อื่นและต้องส่ง เสียเงินทองให้	๑.๕
๑๐	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตก เป็นตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพสมรส	๑.๖
๑๑	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตก เป็นตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนปีที่สมรส กับสามีคนปัจจุบัน	๑.๗

ตารางที่		หน้า
๑๒	จำนวนและอัตราร้อยละของสามี จำแนกตามความสามารถในการอ่านออกเขียนได้	๑.๘
๑๓	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง จำแนกตามความสามารถในการอ่านออกเขียนได้	๑.๘
๑๔	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างและสามี จำแนกตามระดับการศึกษา	๑.๙
๑๕	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง จำแนกตามศาสนา	๑.๑๐
๑๖	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง จำแนกตามการอาศัยอยู่นอกกรุงเทพมหานคร	๑.๑๑
๑๗	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง จำแนกตามเหตุผลที่ย้ายเข้ามาอยู่กรุงเทพมหานคร	๑.๑๑
๑๘	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยของการฟังวิทยุ และการดูโทรทัศน์	๑.๑๒
๑๙	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยของการอ่านหนังสือพิมพ์	๑.๑๒
๒๐	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ	๑.๑๓
๒๑	จำนวนและอัตราร้อยละของสามี จำแนกตามอาชีพ	๑.๑๔
๒๒	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง จำแนกตามการทำงานนอกบ้าน	๑.๑๕
๒๓	จำนวนและอัตราร้อยละของสามี จำแนกตามการทำงานนอกบ้าน	๑.๑๕
๒๔	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง จำแนกตามคำตอบเกี่ยวกับความพอใจของรายได้	๑.๑๖

ตารางที่		หน้า
๒๕	จำนวนและอัตราการร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามสถานที่ฝากครรภ์	๑.๑๖
๒๖	จำนวนและอัตราการร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามจำนวนครั้งของการไปหาแพทย์ระหว่างตั้งครรภ์	๑.๑๗
๒๗	จำนวนและอัตราการร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการฝากครรภ์	๑.๑๗
๒๘	จำนวนและอัตราการร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายระหว่างตั้งครรภ์	๑.๑๘
๒๙	จำนวนและอัตราการร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าอาหารพิเศษระหว่างตั้งครรภ์	๑.๑๙
๓๐	จำนวนและอัตราการร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามสถานที่คลอดบุตร	๑.๒๐
๓๑	จำนวนและอัตราการร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามประเภทของผู้ทำคลอด	๑.๒๐
๓๒	จำนวนและอัตราการร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามค่าใช้จ่ายในการคลอดบุตร	๑.๒๑
๓๓	จำนวนและอัตราการร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามค่าใช้จ่ายในการจ้างพยาบาลพิเศษ	๑.๒๑
๓๔	จำนวนและอัตราการร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเงินลมนาคผู้ทำคลอด	๑.๒๒
๓๕	จำนวนและอัตราการร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามจำนวนเงินช่วยเหลือที่ได้รับจากหน่วยงานของตนเองหรือสามี	๑.๒๒

ตารางที่		หน้า
๓๖	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามลักษณะการใช้จ่าย เพื่อเตรียมของใช้สำหรับบุตรเกิดใหม่	๑.๒๓
๓๗	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามค่าใช้จ่ายในการเตรียมของเพื่อบุตรเกิดใหม่	๑.๒๔
๓๘	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามประเภทของผู้ดูแลบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์	๑.๒๕
๓๙	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามค่าตอบแทนผู้เลี้ยงดูบุตรทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน	๑.๒๖
๔๐	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามการตอบแทนผู้ดูแลบุตรที่ไม่เป็นตัวเงิน	๑.๒๖
๔๑	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามหน้าที่ของผู้ดูแลบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์	๑.๒๗
๔๒	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารของบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์	๑.๒๘
๔๓	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มของบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์	๑.๒๙
๔๔	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับของใช้สิ้นเปลืองตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบันของบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์	๑.๓๐
๔๕	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามประเภทของสถานพยาบาลบุตรที่อายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์	๑.๓๑

ตารางที่

๔๖	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์	๑.๓๒
๔๗	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามค่าใช้จ่าย เกี่ยวกับของ เล่นของบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์	๑.๓๓
๔๘	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามค่าใช้จ่ายที่จ่ายไปสำหรับค่านมสำหรับบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์	๑.๓๔
๔๙	จำนวนและอัตราร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารภายในบ้าน	๑.๓๕
๕๐	จำนวนและอัตราร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามจำนวนสมาชิกที่ร่วมรับประทานอาหารในครัวเรือน	๑.๓๖
๕๑	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าขนมสำหรับบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์	๑.๓๗
๕๒	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามประเภทของผู้ดูแลบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์	๑.๓๘
๕๓	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามหน้าที่ของผู้ดูแลบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์	๑.๓๘
๕๔	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามค่าตอบแทนผู้เลี้ยงดูบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน	๑.๓๙
๕๕	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้าบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์	๑.๔๐

ตารางที่		หน้า
๕๖	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามชนิดของสันตนาการที่พาบุตรไปบ่อยที่สุด	๑๐๔๑
๕๗	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามการมีบุตรไปโรงเรียนอนุบาล และโรงเรียนประถม	๑๐๔๑
๕๘	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา	๑๐๔๒
๕๙	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามวิธีการที่บุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ไป - กลับจากโรงเรียน	๑๐๔๓
๖๐	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามค่าใช้จ่ายในการเดินทางไป - กลับจากโรงเรียนของบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์	๑๐๔๔
๖๑	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามประเภทของสถานพยาบาลที่พาบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ไปรับการรักษา	๑๐๔๕
๖๒	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์	๑๐๔๖
๖๓	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีในข่ายที่ต้องลาออกจากงานเพราะการมีบุตร จำแนกตามรายได้ที่ต้องสูญเสียไปเพราะการลาออกจากงาน	๑๐๔๗
๖๔	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีในข่ายที่ต้องเสียโอกาสในการหารายได้พิเศษ เนื่องจากการมีบุตร จำแนกตามรายได้พิเศษที่ต้องสูญเสียไป	๑๐๔๘

ตารางที่		หน้า
๖๕	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีในข่ายที่ต้องลดเวลาในการทำงานตามปกติ เนื่องจากการมีบุตร จำแนกตามรายได้ที่ต้องสูญเสียไป	๑.๕๙
๖๖	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีในข่าย จำแนกตามความรู้สึกเกี่ยวกับการทำงานบ้านหลังจากการมีบุตร	๑.๕๐
๖๗	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีในข่าย จำแนกตามความรู้สึกเกี่ยวกับการใช้เวลาพักผ่อนหย่อนใจหลังจากการมีบุตร	๑.๕๐
๖๘	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีในข่าย จำแนกตามความรู้สึกเกี่ยวกับการออกงานสังคมหลังจากการมีบุตร	๑.๕๑
๖๙	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีในข่าย จำแนกตามความรู้สึกวิตกกังวลและอารมณ์เคร่งเครียดอันเนื่องมาจากบุตร เป็นต้นเหตุ	๑.๕๑
๗๐	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีในข่าย จำแนกตามความรู้สึกวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ และอันดับที่ของความวิตกกังวลในแต่ละเรื่อง	๑.๕๒
๗๑	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีในข่าย จำแนกตามปัญหาและอุปสรรคต่างๆ อันเกิดเนื่องมาจากการมีบุตรที่เกินไป และอันดับที่ของความสำคัญของแต่ละปัญหา	๑.๕๓
๗๒	จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีในข่าย จำแนกตามความคาดหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร	๑.๕๔

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โดยปกติแล้วเกือบทุกคนรอบตัวเห็นว่า บุตรเป็นสิ่งที่มีความล้ำเลิศ เพราะนอกจากจะเป็นสิ่ง
ดำรงวงศ์สกุลให้คงอยู่สืบไปแล้ว ยังเป็นสิ่งที่ทำให้บิดามารดาเกิดความสุขสนานครั้นเคร่งและเกิดความสุข
ในยามที่บุตรยังเล็ก หรือถ้าบุตรนั้นเติบโตขึ้นก็อาจกลายเป็นเพื่อน หรือเป็นความภาคภูมิใจของบิดามารดา
ถ้าบุตรนั้นมีส่วนช่วยเหลือทางด้านการเงินหรือรับเลี้ยงดูบิดามารดาที่ชราภาพ คุณค่าของการมีบุตรนั้นมีมาก
มายหลายประการ แต่ในขณะที่เดียวกันการมีบุตรก็เป็นภาระแก่บิดามารดาในการเลี้ยงดูอุปการะให้เจริญเติบโต
ภาระที่ว่านี้หมายรวมถึงภาระในด้านค่าใช้จ่ายต่างๆ ด้วย

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับคุณค่าของบุตร (Value of Children) สถาบันประชากรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณค่าของบุตรในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ โดยทำการสุ่มตัวอย่างทั้ง
ในเขตเมืองและเขตชนบทของประเทศไทย^๑ ซึ่งการวิจัยนี้ครอบคลุมเกี่ยวกับคุณค่าที่มีใช้เป็นเชิงเศรษฐกิจ
กิจ (Non-economic values) และคุณค่าที่ประเมินในเชิงเศรษฐกิจ (Economic values) สำหรับ
ประเด็นแรก หมายถึงคุณค่าที่บิดามารดาได้รับจากการมีบุตร โดยไม่อาจวัดมูลค่าเป็นตัวเงิน อาทิเช่น
ความรู้สึที่ได้มีคนรักและหนุนถนอมเพิ่มขึ้น เป็นกำลังใจให้บิดามารดาทำงานให้สำเร็จมากยิ่งขึ้น รู้สึกว่ามี
ความสุขความสบายเมื่อได้คอยเฝ้าสังเกตุการเจริญเติบโตของเด็ก ทำให้บิดามารดาได้ผูกพันสนิทสนมใกล้
ชิดกันยิ่งขึ้นดังนี้ เป็นต้น ส่วนคุณค่าในเชิงเศรษฐกิจนั้นหมายถึงคุณค่าที่บุตรจะเป็นผู้ช่วยเหลือทางด้านการเงิน
แก่ครอบครัว หรือการที่บุตรได้ช่วยแบ่งเบาภาระงานบ้าน และการงาน

^๑ สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โครงการวิจัยคุณค่าของบุตร โครงการ
วิจัยที่ ๙๖, ๒๕๑๔.

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณค่าของบุตรแล้ว ทางสถาบันประชากรศาสตร์ เห็นว่าควรมีการวิจัยด้านค่าใช้จ่ายของบุตรขึ้นด้วย ทั้งนี้เพราะสองสิ่งนี้มีความสัมพันธ์กันและนอกจากนั้น บรรดานักประชากรศาสตร์และผู้สนใจในด้านประชากรในปัจจุบัน เริ่มมองเห็นความสำคัญทั้งคุณค่าและ ค่าใช้จ่ายของบุตร เพราะทั้งสองประการมีผลกระทบต่อปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้^๑

ก) พฤติกรรมในการเจริญพันธุ์ (Fertility behavior) ทั้งนี้เพราะถ้าเราได้มีการ ศึกษาและเข้าใจถึงความสำคัญของคุณค่า และค่าใช้จ่ายของบุตรแล้ว มักทำให้เราสามารถวางแนวทางการกำหนดนโยบายประชากรได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นการวิเคราะห์ถึงสิ่งจูงใจ (คุณค่าของบุตร) และ ตัวบั่นทอนแรงจูงใจ (ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตร) ควบคู่กันไป ทำให้บิดามารดาเปรียบเทียบผลได้และ ค่าใช้จ่ายจากการมีบุตร ซึ่งโดยมากทำให้บิดามารดาเลือกที่จะมีบุตรจำนวนน้อยลงถ้าหากค่าใช้จ่ายในการ เลี้ยงดูบุตรสูง อันจะเป็นผลดีต่อนโยบายลดจำนวนประชากรของประเทศ เพราะแต่ละครอบครัวเริ่มตระหนักถึงความจำเป็นในการจำกัดขนาดของครอบครัว (Family size) ให้เล็กลง และนอกจากนั้นข้อมูล เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของบุตรยังช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานด้านประชากรสามารถคาดประมาณอัตราภาวะเจริญพันธุ์และ อัตราการเพิ่มประชากรในอนาคตได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้นด้วย

ข) ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร ทั้งนี้เพราะผู้เป็นบิดามารดาได้มีโอกาสได้ทราบ ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตรแต่ละคนไว้ล่วงหน้า จึงสามารถวางแผนไว้ว่า ตนควรมีบุตรกี่คน ซึ่งตนสามารถ ส่งเสียเลี้ยงดูได้ ในการนี้ทำให้บิดามารดามีความสัมพันธ์กับบุตรในทางที่ดี เพราะไม่เกิดปัญหาของความ ขัดสนที่จะหาเลี้ยงบุตรเหมือนกับผู้ที่ไม่มีศึกษาการวางแผนจำนวนบุตรไว้ล่วงหน้าเป็นอย่างดี

^๑ Thomas J. Espenshade. "The Value and Cost of Children," Population Bulletin, Vol.32, No.1, April 1977. pp. 3-4. (A publication of the Population Reference Bureau, Inc.)

ทางสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ทำการวิจัยศึกษาเกี่ยวกับเรื่องคุณค่าของบุตร (Value of Children) ไปแล้วในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ และปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ต่อมาได้เล็งเห็นว่าควรจะได้ทำการศึกษาด้านค่าใช้จ่ายที่บิดามารดาจ่ายในการเลี้ยงดูบุตร จึงได้เตรียมการเสนอของบประมาณแผ่นดิน เพื่อทำการวิจัยสำรวจ ตามที่ปรากฏผลในรายงานฉบับนี้

อย่างไรก็ตาม รายงานนี้เป็นเพียงการเสนอผลที่ได้จากการศึกษาสำรวจเบื้องต้น (fact findings) จากการออกสัมภาษณ์ครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่าง^๑ เท่านั้น มิใช่เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับค่าใช้จ่าย ดังนั้นรายงานนี้ประกอบด้วยบทต่างๆ ดังต่อไปนี้

บทที่ ๑ บทนำ ในบทนี้เสนอความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวความคิดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของบุตร แนวความคิดที่สำคัญของการวิจัย และขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัยในครั้งนี้

บทที่ ๒ วิธีการวิจัย ในบทนี้ว่าด้วย วิธีการสุ่มตัวอย่าง รายละเอียดในแบบสอบถาม คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ ๓ ลักษณะทั่วไปของข้อมูล บทนี้เป็นการเสนอข้อมูลทั่วไปของครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น ๓ ลักษณะคือ ลักษณะทางประชากร ลักษณะทางสังคม และลักษณะทางเศรษฐกิจ

บทที่ ๔ ค่าใช้จ่ายของบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ บทนี้เป็นการเสนอค่าใช้จ่ายของบุตรที่อายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ โดยได้เสนอค่าใช้จ่ายในด้านต่างๆ ดังนี้คือ ค่าใช้จ่ายในการฝากครรภ์ การคลอด ค่าเครื่องแต่งกายระหว่างตั้งครรภ์ ค่าอาหารพิเศษบำรุงร่างกาย ค่าโรงพยาบาล ค่าพยาบาลพิเศษ เงินสมนาคุณผู้ทำคลอด ค่าเตรียมของใช้สำหรับบุตรคนใหม่ ค่าผู้เลี้ยงดู ค่าอาหารบุตร ค่าเสื้อผ้าบุตร ค่าของสิ้นเปลือง ค่ารักษาพยาบาล ค่าของเล่นบุตร

^๑ ดูส่วนที่ว่าด้วยวิธีการวิจัย บทที่ ๒ หน้า ๑๘

บทที่ ๕ ค่าใช้จ่ายของบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์ บทนี้เป็นการเสนอค่าใช้จ่ายของบุตรที่มีอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์ โดยได้เสนอค่าใช้จ่ายในด้านต่างๆ ดังนี้คือ ค่าอาหาร ค่านม ค่าผู้เลี้ยงดูบุตร ค่าเสื้อผ้า ค่าสหนาการ ค่าใช้จ่ายในการศึกษา ค่าเดินทางไปสถานศึกษา ค่ารักษาพยาบาล

บทที่ ๖ ค่าใช้จ่ายทางอ้อม หรือค่าเสียโอกาสในการมีบุตร บทนี้เป็นการเสนอรายได้ที่มารดาต้องเสียโอกาสจะทำได้ไปเนื่องจากการมีบุตรรวมทั้ง ความรู้สึกเป็นห่วงวิตกกังวลที่เกิดจากการมีบุตร

๑.๒ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Review of Literature)

ในเบื้องต้นนั้น แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับคุณค่าและค่าใช้จ่ายของบุตร เป็นงานของนักสังคมศาสตร์ในสาขาต่างๆ ๓ สาขา ได้แก่ นักเศรษฐศาสตร์ นักประชากรศาสตร์ และนักจิตวิทยา ซึ่งต่างฝ่ายก็มีแนวความคิดเป็นอิสระแยกจากกัน ยกตัวอย่างเช่น นักเศรษฐศาสตร์เองก็ได้มีการสร้างทฤษฎีของการตัดสินใจที่จะมีบุตรโดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกของผู้บริโภค (Consumer Choice) และเห็นว่าทั้งรายได้กับราคาเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการตัดสินใจ ในระยะเวลาไม่นานมานี้ ก็ได้มีการขยายแนวความคิดให้กว้างออกไปโดยรวมปัจจัยเกี่ยวกับผลผลิตในครัวเรือน (Household production) และการบริโภค รวมไปถึงการแบ่งสรรเวลาและทรัพยากรอื่นๆ เพื่อใช้ในการลงทุนเกี่ยวกับทุนมนุษย์ ผลงานต่างๆ ในเชิงเศรษฐศาสตร์ได้ปรากฏในเอกสารจากการประชุมสัมมนาซึ่งมี T. Schultz (1973, 1974) เป็นบรรณาธิการ และในบทความของ Ben-Porath (1974), Easterlin (1975), Leibenstein (1974) และ Turchi (1975)

อย่างไรก็ดี แม้แต่นักเศรษฐศาสตร์ด้วยกันเองก็ยังได้มีแนวคิดแตกแยกกันออกไป ซึ่งต้องอาศัยเวลาในการเก็บข้อมูลตัวเลขให้เพียงพอต่อการวินิจฉัยว่าแนวคิดใดผิดหรือถูกประการใดตามความเห็นของ Fawcett (1978) กล่าวว่า เขาเชื่อว่าแนวคิดและทฤษฎีของนักเศรษฐศาสตร์มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับแนวคิดของนักสังคมศาสตร์อื่นๆ พร้อมกันนั้นก็ยิ่งได้ย้ำอีกว่า ควรเน้นความสนใจทั้งทางด้านเศรษฐศาสตร์ โดยแยกศึกษาด้านค่าใช้จ่ายทางตรง (Direct costs) และค่าเสียโอกาส (Opportunity Costs)

พร้อมกับพยายามกระตุ้นความสนใจใหม่ ๆ โดยศึกษาในแง่ที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเจริญพันธุ์ (Fertility) ^๑

นอกเหนือจากทางด้านทฤษฎีแล้ว ยังมีผลงานสำคัญๆ ในการคาดคะเนผลตอบแทนจากบุตร และค่าใช้จ่ายของบุตร แต่ที่ว่่าออกมาในลักษณะที่เป็นการบรรยายเข้าผสมมากขึ้น เท่าที่ปรากฏส่วนใหญ่แล้วเป็นการศึกษารวิจัยในประเทศสหรัฐอเมริกา และมีการเน้นศึกษาทางด้านค่าใช้จ่ายมากกว่าผลตอบแทน (Espenshade, 1973)^๑; Reed และ McIntosh, 1972) การศึกษารวิจัยเหล่านี้มักให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อการคาดคะเนค่าใช้จ่ายของบุตรคนแรกที่จะมีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของบุตรคนถัดไป ยกตัวอย่างการวิเคราะห์ของ Espenshade เป็นการแสดงให้เห็นว่าค่าใช้จ่ายของบุตรคนแรกมากกว่าค่าใช้จ่ายของบุตรคนที่สองถึงสองเท่าสำหรับครอบครัวที่มีบุตรสองคน หรือมากกว่าค่าใช้จ่ายของบุตรคนที่สามถึงสองเท่าเช่นกัน กรณีสำหรับครอบครัวที่มีบุตรสามคน หรืออาจกล่าวโดยสรุปว่า ค่าใช้จ่ายหน่วยสุดท้าย (Marginal economic cost) ของบุตร ที่ถัดไปจากบุตรคนแรกจะลดลง ^๒ งานวิจัยที่แสดงผลอย่างเดียวกันนี้ก็คือ การศึกษาเกี่ยวกับค่าเสียโอกาส (Opportunity Costs) ซึ่งศึกษาโดย Cramer ว่า ค่าเสียโอกาสทั้งหมดของบุตรคนถัดไปเป็นเพียงแต่ร้อยละ ๔๐ ของค่าเสียโอกาสที่เกิดจากบุตรคนแรก ^๓

^๑ James T. Fawcett. The Value and Cost of the First Child.
Honolulu: East-West Population Institute, 1978.

^๒ Thomas J. Espenshade. The Cost of Children in Urban United States,
Berkeley: Institute of International Studies, University of California, 1973
Population Monograple Servies, No. 14).

^๓ James C. Cramer. "The Opportunity Costs of Children and Expected Family Size in the United States, 1968-1972!" Paper read at the annual meeting of the Population Association of America, 17-19 April, in Seattle, 1975.

นอกจากผลงานของนักเศรษฐศาสตร์แล้ว นักประชากรศาสตร์ก็ยังได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณค่าและค่าใช้จ่ายของบุตร และส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในชนบทในสังคมเกษตรกรรม นอกจากนั้นยังมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างประเทศ เช่นงานวิจัยของ Moni Nag แห่งมหาวิทยาลัยโคลัมเบียที่เน้นเกี่ยวกับคุณค่าและค่าใช้จ่ายของบุตร รวมของการศึกษาลำรวจเรื่องนี้สำหรับในประเทศเนปาล เปรู และอินโดเนเซีย^๑ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ T. Scarlett Epstein แห่ง Institute of Development Studies ได้ศึกษาวิจัยเนื้อหาที่กว้างขึ้นเกี่ยวกับการเพิ่มของประชากรกับความยากจนในชนบท งานวิจัยที่ได้ศึกษาลำรวจในอินเดีย ศรีลังกา เคนยา และไนจีเรีย และพบว่าคุณค่ากับค่าใช้จ่ายของบุตรมีส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมภาวะเจริญพันธ์ (Fertility behavior) ในแถบชนบท การศึกษาวิจัยทั้งคู่นี้ได้มีการออกวิจัยสนามโดยนักศึกษาที่ทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก และมีผลปรากฏเป็นเพียงรายงานผลเบื้องต้นเท่านั้น

ส่วนงานศึกษาอื่นๆ ก็คือ Terence H. Hull (1975) ได้ศึกษาวิจัยอย่างสมบูรณ์เฉพาะด้านประชากรศาสตร์ สำหรับประเทศอินโดเนเซีย ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญของบุตรคนแรก อาทิ เช่น การมีบุตรคนแรกทำให้คนหนุ่มรู้สึกรับผิดชอบเป็นผู้ใหญ่ ฯลฯ

ทางด้านการศึกษาคุณค่าและค่าใช้จ่ายของบุตรที่อาศัยแนวคิดเชิงจิตวิทยา (Psychologically oriented) เพิ่งจะได้รับความสนใจเร็วๆ นี้เอง จากนักวิชาการของประเทศต่างๆ ได้แก่ เบลเยียม เนเทอร์แลนด์ ซิลิ อินโดเนเซีย ฮองกง สิงคโปร์ ไต้หวัน ฟิลิปปินส์ ประเทศไทย ตรุกี และประเทศสหรัฐอเมริกา ผลงานเหล่านี้มักมีสืบเนื่องมาจากโครงการวิจัยคุณค่าและค่าใช้จ่ายของ

^๑ Moni Nag, "Economic Value of Children in Agricultural Societies: Evaluation of Existing Knowledge and an Anthropological Approach," in The Satisfactions and Costs of Children: Theories, Concepts, Methods; Summary Report and Proceedings of the Workshop on Assessment of the Satisfactions and Costs of Children, Edited by Fames T. Fawcett. Honolulu: East-West Center, April 27-29, 1972.

บุตร หรืออย่างใดที่คนอาศัยวิธีการและผลจากการสำรวจของโครงการที่ว่า อย่างไรก็ตามมีการศึกษา
สำรวจที่สำคัญ ๆ ทั้งในสาระ วิธีการ และวิธีวิเคราะห์ ซึ่งปรากฏในโครงการวิจัยหลายโครงการ
ของสหรัฐอเมริกา (ดู Beckman 1974, Bourque, et. al., 1975, Evansan, 1974;
Kirchner, et. al., 1976 และ Terhune, 1973)

แนวความคิดในการศึกษาริชัย เรื่องคุณค่าและค่าใช้จ่ายของบุตรนั้นได้ไปกระตุ้นให้นัก
วิชาการในสาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะสาขาวิชาประชากรศาสตร์และ เศรษฐศาสตร์เกิดความสนใจร่วมกัน
เช่น เมื่อเร็ว ๆ นี้ศูนย์วัฒนธรรมตะวันตก ตะวันออกแห่งสหรัฐอเมริกา (East-West Center)
ได้จัดให้มีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการหัวข้อ The Workshop on Assesment of the Satisfactions
and Costs of Children ขึ้นระหว่างวันที่ ๒๗ - ๒๙ เมษายน ๒๕๑๓^๑ สาเหตุของการจัดสัมมนา
เชิงปฏิบัติการในครั้งนี้เกิดจากการที่นักวิชาการต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของเด็กในฐานะเป็น
บุตรหรือเป็นสมาชิกของครัวเรือน ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากในการวิเคราะห์ทางด้านประชากรศาสตร์
นั่นคือ บุตรมีความสำคัญต่อความคาดหวังของบิดามารดาในการตัดสินใจเกี่ยวกับขนาดของครอบครัว แนว
ความคิดนี้ยังมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีด้วย ดังนั้นวัตถุประสงค์ที่สำคัญใน
การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการขึ้น ณ ศูนย์วัฒนธรรมตะวันตก ประเทศสหรัฐอเมริกานี้ก็เพื่อที่ เปิด
โอกาสให้นักวิชาการในสาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะ ประชากรศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ จิตวิทยา ได้พัฒนา
แนวความคิดในการศึกษาริชัย เรื่อง

^๑ Fawcett, James T. (editor). The Satisfactions and Costs of
Children: Theories, Concepts, Methods. Honolulu: East-West Center,
December 1972.

ความพอใจและค่าใช้จ่ายของบุตร (Satisfactions and Costs of Children) รวมทั้งร่างแบบแผนการวิจัย (Research design) และการกำหนดดัชนีที่จะใช้เป็นเครื่องวัด (Measurement Techniques) ในการศึกษาวิจัยเรื่องตามหัวข้อดังกล่าว ที่ประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ยังได้หวังว่าจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจสำหรับการศึกษา เรื่องความพอใจและค่าใช้จ่ายของบุตร อันจะเป็นแนวทางในการศึกษาพฤติกรรมของภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีในเขตต่างๆ ของไทยได้

อนุลนธจากการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ณ ศูนย์วัฒนธรรมตะวันตกตะวันออก ประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ นั้นได้เป็นจุดแรกเริ่มที่กระตุ้นให้มีการศึกษาวิจัยในเรื่องของคุณค่าของบุตร (Value of Children) อย่างจริงจัง การศึกษาเรื่องคุณค่าของบุตรนั้นเป็นการศึกษาเน้นหนักไปในแง่จิตวิทยานั้นคือ การศึกษาทัศนคติของบิดามารดาต่อบุตรว่ามีความพึงพอใจ และ/หรือ ไม่พึงพอใจในบุตรของตน รวมไปถึงการศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุของความพึงพอใจ และ/หรือ ความไม่พึงพอใจของบิดามารดาต่อบุตรของตน และการหัดคลื่นใจของบิดามารดาในการมีบุตรคนต่อไปอีกด้วย^๑ การศึกษาวิจัยเรื่องคุณค่าของบุตร (Value of Children) ในช่วงแรก (Phase I) ได้ดำเนินการใน ๖ ประเทศคือ มลรัฐฮาวายแห่งสหรัฐอเมริกา เกาหลี ฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น ไต้หวันและประเทศไทย การศึกษาในช่วงที่ ๒ (Phase II) ได้ขยายขอบเขตการศึกษาออกไปอีก ๓ ประเทศคือ อินโดเนเซีย ตุรกี และสิงคโปร์ โดยเป็นการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างประเทศ โดยได้รับการสนับสนุนทางการเงินจาก Agency for International Development, American Academy for the Advancement of Science, Ford Foundation, International Development Research Centre, National Institute of Children Health and Human Development, Rockefeller Foundation และ Smithsonian Institution ถึงแม้ว่าการศึกษาวิจัยใน ๘ ประเทศนี้จะเป็นการศึกษาเน้นหนัก

^๑ Chalio Buripakdi. The Value of Children: Cross-National Study, Thailand Vol.4. Ajoint Publication of the East-West Population Institute, and Institute of Population Studies, Chulalongkorn University, 1977, p. ix.

ไปในแง่ของจิตวิทยาในเรื่องทัศนคติของบิดามารดาต่อบุตร^๑ แต่ผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ยืนยันข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อจำนวนบุตรและค่าใช้จ่ายของบุตรนั้นคือ สตรีที่สมรสแล้วที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษาวิจัยในเกาหลี ฟิลิปปินส์ และสหรัฐอเมริกา ตอบคำถามที่ถามถึงเหตุผลของการไม่ต้องการมีบุตรอีกเมื่อตนมีบุตรเท่าจำนวนที่ตนเองต้องการแล้วว่า ส่วนใหญ่เป็นเพราะสาเหตุทางการเงินที่จะต้องจ่ายเพิ่มเมื่อมีบุตรเพิ่มขึ้นมาอีกหนึ่งคน ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจมีส่วนสำคัญอย่างมากในการตัดสินใจของคู่สมรสที่จะมีบุตรคนต่อไป เพราะฉะนั้นหากมีข้อมูลตัวเลขที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของบุตรก็ยิ่งจะช่วยให้การตัดสินใจของคู่สมรสในการมีบุตรได้ง่ายยิ่งขึ้น

สำหรับการศึกษาในประเทศไทยเรื่องคุณค่าและค่าใช้จ่าย (Value and Cost) ของบุตรโดยตรงก่อนปี พ.ศ. ๒๕๑๖ นั้น ยังไม่มีการศึกษาโดยตรงเกี่ยวกับคุณค่าและค่าใช้จ่ายของบุตร คงมีแต่การสำรวจของโครงการซึ่งเกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่าย ทัศนคติของบุตร^๒ ตัวอย่างเช่น ข้อมูลจากการสำรวจรายการใช้จ่ายของครอบครัว (Household Expenditure Survey) ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูลจากโครงการวิจัยระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและประชากรของสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ข้อมูลจากโครงการ Micro Socio - Economic

^๑ Bulatao, Rodolfo A. and Fred Arnold. Relationship between the Value and Cost of Children and Fertility: Cross-cultural evidence. Honolulu: East-West Population Institute, n.d. (Reprint no. 92) (Reprinted from International Union for the Scientific Study of Population, International Population Conference, Mexico 1977, Vol. 1, 1977;) pp. 141 - 156.

^๒ Suchart Prasith - Rathsint and Freder A. Day "Field Data Collection on the Cost of Children in Thailand" เอกสารการประชุมเรื่อง The Workshop on the Economic Costs of Children. จัดโดย หน่วยวิจัยสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย (Thai University Research Association หรือ TURA) ณ โรงแรมสยามเบซอร์ พัทยา จังหวัดชลบุรี วันที่ ๘ - ๑๑ มิถุนายน ๒๕๒๐.

Analysis of Fertiltty: A Rural Family Perspective ของคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหิดล และ Education: A Demand Oriented Approach โดย ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์ อย่างไรก็ตาม
ก็ตามการสำรวจที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ก็ไม่ได้ให้ข้อมูลตัวเลขที่เพียงพอแก่การวิเคราะห์ในเรื่องคุณค่า และค่า
ใช้จ่ายของบุตร ข้อมูลจากโครงการสำรวจค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเป็นข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายอื่นๆ ไป
ของแต่ละครัวเรือน ถึงแม้จะมีคำถามที่ถามถึงค่าใช้จ่ายของบุตร แต่ก็ไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับบุตรแต่ละ
คน โครงการระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและประชากร มีข้อมูลโดยทั่วไป
ของครัวเรือนที่ตกสำรวจ เช่น โครงสร้างของครัวเรือน อาชีพ ประวัติการย้ายถิ่น ประวัติการตั้งครรภ์
ความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้วิธีการป้องกันการปฏิสนธิ ฯลฯ เป็นต้น ถึงแม้ว่าจะมีข้อมูล
เกี่ยวกับรายได้และรายจ่ายของครัวเรือน แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะใช้วิเคราะห์เรื่องค่าใช้จ่ายของบุตร
เนื่องจากไม่มีข้อมูลที่ละเอียดเพียงพอของเด็ก และค่าใช้จ่ายของเด็กแต่ละคน โครงการวิจัยเรื่อง
Education: A Demand Oriented Approach นั้นเป็นการศึกษาทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท ซึ่งให้
ข้อมูลเพียงพอแก่การวิเคราะห์เรื่องค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของเด็กโดยแยกตามกลุ่มอายุและเพศ สำหรับ
โครงการที่ให้ข้อมูลเพียงพอที่จะใช้วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคุณค่าและค่าใช้จ่ายของเด็กได้ ก็คือ
โครงการวิจัย A Micro Socio - Economic Analysis of Fertility Behavior: A Rural
Family Ferspective ของคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

* Supachai Panitchpakdi, Suchart Pracithrathsint and Suphavit
Piamphongsant. "Education: A Demand Oriented Approach" CAM Project Progress
Report, May 1976 (mimeograph).

๒ Suchart Prasithrathsint and Frederick Day, "Cost and Value of
Children in Rural Thailand," Paper presented at the Conferenee on Social and
Economic Supports for High Fertility held at the Australian National University,
Canberra 16 - 18 November 1976.

การศึกษาริวิจัยตั้งที่กล่าวมาทั้ง ๔ โครงการนั้น ถึงแม้จะมีข้อมูลสำหรับนำมาวิเคราะห์เรื่องคุณค่าและค่าใช้จ่ายของบุตรได้บ้างก็ตาม แต่อย่างไรก็ดีวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการศึกษาริวิจัยทั้ง ๔ โครงการนี้มิได้อยู่ที่การศึกษาเรื่องคุณค่าและค่าใช้จ่ายบุตรโดยตรง

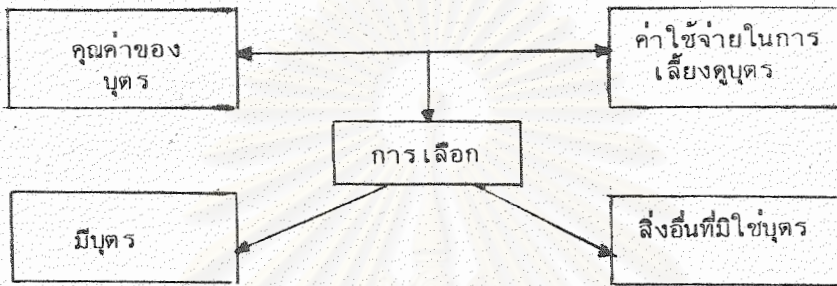
การศึกษาเรื่องคุณค่าของบุตร (Value of Children) โดยตรงในประเทศไทยได้เริ่มดำเนินการ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๖^๑ เป็นครั้งแรก และครั้งที่สองในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ การศึกษาครั้งแรกที่ดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ นั้น ทำการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้สมรสจำนวน ๑๘๐ คู่ ด้วยการสุ่มตัวอย่างจากเขต เมืองและ เขตชนบทของประเทศไทยอย่างละครึ่ง คือ ในเขตเมือง ๖๐ คู่ ในเขตชนบท ๖๐ คู่ วัตถุประสงค์หลักของการศึกษาตามโครงการนี้ก็คือ การศึกษาคุณค่าของบุตรในแง่ของจิตวิทยา สังคมและ เศรษฐศาสตร์ที่มีต่อบิดามารดา รวมถึงค่าใช้จ่ายที่บิดามารดาที่มีต่อบุตรในแง่ของผลดีและผลเสียของการมีบุตร รวมทั้ง เรียงลำดับความสำคัญของแต่ละแนวความคิดว่าแนวความคิดเรื่องใดมีความสำคัญมากที่สุดจนกระทั่งถึงน้อยที่สุด วัตถุประสงค์สุดท้ายก็คือการหาความสัมพันธ์ระหว่างผลดีและผลเสียของบุตร กับปัจจัยทางด้านสังคมศาสตร์และประชากรศาสตร์คือ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนในเรื่องการป้องกันการปฏิสนธิ และขนาดของครอบครัว

๑.๓ แนวคิดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของบุตร (Cost of Children: Conceptual Framework)

จากการศึกษาข้างต้นนั้นจะพบว่า เรื่องคุณค่าและค่าใช้จ่ายของบุตรส่วนมากเป็นงานวิจัยและทฤษฎีทางด้านประชากรศาสตร์ จิตวิทยา และสังคมศาสตร์ ซึ่งงานวิจัยและทฤษฎีเหล่านี้มักเน้นกันคนละแนวตามทฤษฎีจิตวิทยาได้สนใจในแง่ที่ว่า การมีบุตร หรือการเลือกที่จะมีบุตรก่อให้เกิดความพึงพอใจหรือไม่ มากน้อยเพียงไร ส่วนในเชิงทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์นั้นได้เน้นว่ารายได้ หรือทรัพยากรอื่นๆ เป็นข้อจำกัด

^๑ Chalio Buripakdi. The Value of Children: A Cross-National Study vol.4, Thailand. A joint publication of the Honolulu: East-West Population Institute, and the Institute of Population Studies, Chulalongkorn University, 1977.

ในการมีบุตรโดยศึกษาถึงค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตรว่า เป็นจำนวนเท่าใด อย่างไรก็ตาม James T. Fawcett^๑ ได้ร่างแบบจำลองแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าของการมีบุตรกับค่าใช้จ่ายของบุตร ดังนี้

Fawcett ได้ถือว่าคุณค่าของบุตรในทางลบ (Negative Values) ก็คือต้นทุนหรือภาระอันเนื่องมาจากการมีบุตร โดยได้แยกไว้ดังต่อไปนี้^๒

๑. ต้นทุนทางอารมณ์ (Emotional Costs) ได้แก่ความตึงเครียดทางจิตใจอันเนื่องมาจากบุตร เช่นเกิดความห่วงใยเกี่ยวกับความประพฤติและศีลธรรมของบุตร เป็นห่วงด้านสุขภาพ หรือต้องทนต่อเสียงทวนหู และความไม่เป็นระเบียบของบ้าน ความชุกชุนของเด็ก เป็นต้น

๒. ต้นทุน หรือค่าใช้จ่ายในเชิงเศรษฐกิจ (Economic Costs) เช่น ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตร ค่าเล่าเรียน ฯลฯ

^๑ James T. Fawcett. "The Value and Cost of Children Converging Theory and Research". A paper prepared for presentation at the annual meeting of the American Psychological Association, Washivyton, D.C. September 2 - 7, 1976, p. 3.

^๒ อ้างถึงแล้ว หน้า ๗

๓. ค่าเสียโอกาสอันเนื่องจากการมีบุตร (Opportunity Costs) เป็นต้นว่า ขาดความคล่องตัวและอิสระภาพ งานสังคมกับเพื่อนฝูง ญาติโยมก็ต้องถูกจำกัดน้อยลง ต้องลดหรืองดการท่องเที่ยว การพักผ่อนหย่อนใจขาดอิสระเป็นส่วนตัวถูกจำกัดด้านการงานอาชีพ หรือการโยกย้ายเปลี่ยนงาน ไม่มีเวลาเป็นตัวของตัวเอง ตามที่ต้องการ

๔. ต้องใช้แรงกายมากขึ้น (Physical demands) เป็นต้นว่า ต้องเพิ่มการทำงานบ้านมากขึ้น ใช้เวลาในการดูแลเลี้ยงบุตร ไม่ได้หลับนอน และเกิดความห่วงใยไปด้านต่างๆ

๕. ทำให้เกิดต้นทุนต่อครอบครัว (Family Costs) เช่น สามีภรรยาไม่มีเวลาอยู่ใกล้ชิดกัน เกิดความขัดแย้งความเห็นระหว่างสามีและภรรยา เกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร

๖. ภาระต่อสังคม (Societal Cost) การที่มีประชากรมากเกินไป (Overpopulation) หรือการมีบุตรมากเกินไปจะเป็นภาระของสังคมส่วนรวม

การศึกษารววิจัยเกี่ยวกับต้นทุนของการมีบุตรต่างๆ มักหนีไม่พ้นเรื่องดังกล่าวข้างต้น หากเป็นเพียงแค่นับศึกษาถึงค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนเฉพาะอย่างสุดแท้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และตัวเลขข้อมูลที่มีอยู่ หรือการเก็บตัวเลขข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย ตัวอย่างเช่น แนวความคิดของ R.H. Reed และ Susan McIntosh^๑ ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายเฉพาะในแง่เศรษฐกิจ (Economic Cost of Children) โดยแบ่งค่าใช้จ่ายออกเป็นส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. ค่าใช้จ่ายทางตรง (Direct Costs) หมายถึงค่าใช้จ่ายที่มีส่วนในการเลี้ยงดูบุตรโดยตรง เช่น ค่าฝากครรภ์ ค่าเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายของมารดาตอนมีครรภ์ ค่าใช้จ่ายในการทำคลอด ค่ารักษาพยาบาล ค่าเครื่องใช้เด็กอ่อน ค่านมและอาหาร ค่าที่พักอาศัย ค่าเล่าเรียน

^๑ Reed, Ritchie H. and Susan McIntosh "Costs of Children" in Economic Aspects of Population Change, Vol 2. Edited by Elliot R. Mores and Ritchie H. Reed. Washington, D.C. U.S. Government Printing Office, 1972.

๒. ค่าเสียโอกาสของมารดาอันเนื่องจากการมีบุตร (Opportunity Costs)

หมายถึง การที่มารดาต้องขาดรายได้สาเหตุจากการมีบุตร

๓. ค่าใช้จ่ายทางอ้อม (Indirect Costs) อันได้แก่ สิ่งที่ครอบครัวต้องเสียไปเพราะ

สาเหตุที่ไม่มีการควบคุมภาวะเจริญพันธุ์ และขนาดของครอบครัว

นอกจากนั้น ยังมีแนวคิดของ Dr. Eva Mueller^๑ แห่งมหาวิทยาลัยมิชิแกน (University of Michigan) ผู้ซึ่งได้ให้แนวคิดต่างไปจากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เพราะเขาได้พิจารณาถึงเด็กในฐานะสมาชิกของสังคม ซึ่งสามารถก่อให้เกิดผลตอบแทน (Benefit) และ ผลเสีย (Costs) ต่อบิตามารดาเป็นส่วนตัว และต่อสังคมส่วนรวม ผลเสียต่อสังคม (Social Costs) ก็คือ สังคมต้องรับภาระในทางขยายบริการการศึกษา หรือรัฐอาจเรียกเก็บภาษีเงินได้ลดลง อย่างไรก็ตามการศึกษาเกี่ยวกับผลเสียที่มีต่อสังคม มีส่วนทำให้รัฐบาลอาจนำไปตัดสินใจกำหนดนโยบายประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดสรรงบประมาณเพื่อโครงการวางแผนครอบครัว รวมทั้งการกำหนดนโยบายภาษีประเภทต่างๆ ให้ถูกต้องยิ่งขึ้น สำหรับในแง่ข้อเสียของการมีบุตร (Costs of Children) E. Muelles แยกไว้ดังนี้

๑. เกิดค่าใช้จ่ายทางตรง (Direct Maintenance Costs) ในการบำรุงรักษาหรือเลี้ยงดูหูกุมพิบุตร ซึ่งค่าใช้จ่ายนี้สามารถวัดออกมาให้เห็นเป็นตัวเงิน

๒. เกิดค่าใช้จ่ายทางอ้อม หรือค่าเสียโอกาส (Opportunity Costs) ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนใหญ่ดังนี้คือ

^๑ Eva Mueller, "Economic Cost and Value of Children: Conceptualization and Measurement," in The Satisfaction and Costs of Children: Theories Concepts Methods, edited by James T. Fawcett Honolulu: East-West Population Institute, December 1972, pp. 174 - 205.

๒.๑ การที่บิดามารดามีบุตรหลายๆ คน ทำให้ไม่มีความสามารถในการซื้อข้าวของบางอย่างที่อยู่เหนือความต้องการพื้นฐาน (Basic Needs) เพื่อให้ครอบครัวของตนมีสภาพความอยู่ที่ดีขึ้นได้ แต่ถ้าหากมีบุตรจำนวนน้อย ทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตรลง ซึ่งมีผลให้ครอบครัวอาจมีรายได้บางส่วน เหลือพอที่จะใช้จ่ายในสิ่งที่ทำให้สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้นได้

๒.๒ การมีบุตรหลายคน ยิ่งทำให้การออมทรัพย์และการลงทุนของบิดามารดาตกลง โดยเฉพาอย่างยิ่งเกิดขึ้นในประเทศกำลังพัฒนา อาทิเช่น บิดามารดาขาดเงินทุนเพื่อการศึกษาต่อของบุตร หรือขาดแคลนทุนในการดำเนินธุรกิจไร่นา และปรับปรุงสภาพบ้านเรือนให้ดีขึ้น

๒.๓ การที่มารดาต้องลาออกจากงาน หรือลดเวลาการทำงานลง อันเนื่องจากการมีบุตร ทำให้มารดาเสียโอกาสในการหารายได้

Thomas J. Espenshade^๑ จากมหาวิทยาลัยแห่งรัฐฟลอริดา (Florida State University) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับต้นทุนของการมีบุตรไว้คล้ายๆ กัน โดยแยกออกเป็น ๒ ส่วนใหญ่ๆ คือ

๑. ต้นทุนเชิงเศรษฐกิจ (Economic Costs) มักหมายถึงค่าใช้จ่ายที่สามารถคิดเป็นตัวเงิน เช่น ค่าใช้จ่ายทางตรง (Direct Maintenance Costs) และค่าเสียโอกาส (Opportunity Costs)

๒. ต้นทุนที่ไม่ใช่เชิงเศรษฐกิจ (Non-Economic Costs) หมายถึงต้นทุน หรือค่าใช้จ่ายที่ไม่อาจคิดเป็นตัวเงิน เช่น ความห่วง ความกังวลที่บิดามารดามีต่อ สุขภาพอนามัย ความประพฤติ ความเป็นอยู่ในอนาคตของเด็ก เป็นต้น ซึ่งความห่วงความกังวลนี้จะทำให้มีผลต่อสภาพจิตใจ และอารมณ์ของบิดามารดาได้

^๑ อ้างถึงแล้ว หน้า ๒

๑.๔ แนวความคิดสำคัญของ การวิจัย

งานวิจัยนี้ได้เน้นหนักเกี่ยวกับการศึกษาสำรวจเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย ที่บิดามารดาจ่ายในการเลี้ยงดูบุตร ทั้งนี้โดยได้แยกประเภทค่าใช้จ่ายออกเป็น

๑. ค่าใช้จ่ายเชิงเศรษฐกิจ (Economic Costs) ซึ่งการวิจัยนี้ ได้จำแนกออกเป็น

๑.๑ ค่าใช้จ่ายทางตรง (Direct Costs) ได้แก่ ใช้จ่ายในระหว่างตั้งครรภ์ ค่าใช้จ่ายระหว่างคลอดบุตร ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายสำหรับสิ่งของและเสื้อผ้าของเด็ก ค่านมและอาหาร ค่าของเล่น ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ค่าเล่าเรียนและอุปกรณ์การเรียน ค่าพาหนะ เป็นต้น

๑.๒ ค่าใช้จ่ายทางอ้อม (Opportunity Costs) ได้แก่ รายได้ของมารดาที่สูญเสียไปเนื่องจากการมีบุตร ตลอดจนภาระของที่เพิ่มขึ้นจากการมีบุตร

๒. ค่าใช้จ่ายที่มีใช่เชิงเศรษฐกิจ (Indirect Costs) ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่มีใช่เป็นหัวเงินหรือสิ่งที่มีผลกระทบต่อสภาพจิตใจและอารมณ์ของบิดามารดา อันเนื่องมาจากการมีบุตร

๑.๕ ขอบเขตและข้อจำกัดในการวิจัย

๑. ขอบเขตการวิจัยนี้ได้ศึกษาครอบคลุม เฉพาะค่าใช้จ่ายของบุตรที่มีอายุระหว่าง

๐ - ๗ ปีบริบูรณ์ และได้จำแนกค่าใช้จ่ายตามอายุของบุตรไว้ดังนี้

ก. ค่าใช้จ่ายทางตรงของบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ (๐ - ๑ ปี) โดยได้สอบถามจากสตรีที่อยู่ในข่าย ซึ่งมีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์เท่านั้น ทั้งนี้ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ประมาณการค่าใช้จ่ายแต่ละรายการ ตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์จนกระทั่งถึงวันถูกสัมภาษณ์

ข. ค่าใช้จ่ายทางตรงของบุตรอายุระหว่าง ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ โดยได้สอบถามจากสตรีที่อยู่ในข่ายซึ่งมีบุตรอายุระหว่าง ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ แต่ทั้งนี้ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ประมาณการค่าใช้จ่ายแต่ละรายการ โดยให้คำนวณเฉลี่ยต่อบุตร ๑ คน ในกรณีที่มีบุตรหลายคน

ค. ค่าใช้จ่ายทางอ้อม และค่าเสียโอกาสอันเนื่องจากการมีบุตรนั้น สอบถามสัมภาษณ์จากสตรีที่อยู่ในข่าย โดยให้ประมาณการค่าใช้จ่ายและค่าเสียโอกาสโดยเฉลี่ยต่อบุตร ๑ คน

๒. การวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะ ค่าใช้จ่ายของบุตรเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น

วิธีการวิจัย

๒.๑ การสุ่มตัวอย่าง

การศึกษารายนี้อาศัยวิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเป็นกลุ่ม (Cluster sampling) กล่าวคือ ได้แบ่งประชากร (Population) ในเขตกรุงเทพมหานครออกเป็น ๒๔๔๕ กลุ่ม (Blocks)^๑ และทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น ๓๐ กลุ่ม แล้วทำการจัดอันดับครัวเรือนต่างๆ ที่ตกเป็นตัวอย่าง และเมื่อได้จัดอันดับตัวอย่างครัวเรือนจนครบสมบูรณ์แล้ว ก็ปรากฏว่าได้รวมนับครัวเรือนที่อยู่ในข่ายไว้ด้วย นั่นก็คือ ครัวเรือนซึ่งมีบุตรอายุต่ำกว่า ๗ ปีบริบูรณ์ หรือมีบุตรอายุตั้งแต่ ๐ - ๗ ปีบริบูรณ์ การสุ่มตัวอย่างโดยวิธีที่กล่าวนี้ทำให้ได้ตัวอย่างรวมทั้งสิ้น จำนวน ๔๐๘ ครัวเรือน ดังปรากฏตามตารางข้างล่าง

เขตตัวอย่าง ที่	ความถี่สมบูรณ์ จำนวนครัวเรือนตัวอย่าง	ความถี่สัมพันธ์ (อัตราร้อยละ)	ความถี่ที่ได้ ปรับค่าแล้ว	ความถี่สะสม (อัตราร้อยละ)
๑.๐๐	๒๐	๒.๒	๒.๒	๒.๒
๒.๐๐	๓๗	๔.๑	๔.๑	๖.๓
๓.๐๐	๘	๐.๘	๐.๘	๗.๒
๔.๐๐	๒๒	๒.๔	๒.๔	๙.๖
๕.๐๐	๓	๐.๓	๐.๓	๙.๙
๖.๐๐	๒๘	๓.๑	๓.๑	๑๓.๐

^๑ การแบ่งกลุ่มนี้ (Blocks) ได้อาศัยการแบ่งจำนวนเขตของกรุงเทพมหานคร ตามวิธีการของสำนักงานสถิติแห่งชาติ..

เขตตัวอย่าง ที่	ความถี่สมบูรณ์ (จำนวนครัวเรือนตัวอย่าง)	ความถี่สัมพันธ์ (อัตราร้อยละ)	ความถี่ที่ได้ ปรับค่าแล้ว	ความถี่สะสม (อัตราร้อยละ)
๗.๐๐	๑๖	๑.๘	๑.๘	๑๔.๘
๘.๐๐	๓๕	๓.๙	๓.๙	๑๘.๖
๙.๐๐	๓๑	๓.๔	๓.๔	๒๒.๐
๑๐.๐๐	๒๙	๓.๒	๓.๒	๒๕.๒
๑๑.๐๐	๒๕	๒.๘	๒.๘	๒๘.๐
๑๒.๐๐	๕๐	๕.๕	๕.๕	๓๓.๕
๑๓.๐๐	๕๗	๖.๓	๖.๓	๓๙.๘
๑๔.๐๐	๒๒	๒.๔	๒.๔	๔๒.๒
๑๕.๐๐	๓๖	๔.๐	๔.๐	๔๖.๑
๑๖.๐๐	๑๒	๑.๓	๑.๓	๔๗.๔
๑๗.๐๐	๗๗	๘.๕	๘.๕	๕๕.๙
๑๘.๐๐	๔๕	๕.๐	๕.๐	๖๐.๙
๑๙.๐๐	๒๔	๒.๖	๒.๖	๖๓.๕
๒๐.๐๐	๑๗	๑.๙	๑.๙	๖๕.๔
๒๑.๐๐	๕๖	๖.๒	๖.๒	๗๑.๖
๒๒.๐๐	๒๕	๒.๖	๒.๖	๗๔.๒
๒๓.๐๐	๓๔	๓.๗	๓.๗	๗๘.๐
๒๔.๐๐	๘๙	๙.๘	๙.๘	๘๗.๗
๒๕.๐๐	๒๓	๒.๕	๒.๕	๙๐.๓

เขตตัวอย่าง ที่	ความถี่สมบูรณ์ (จำนวนครัวเรือนตัวอย่าง)	ความถี่สัมพันธ์ (อัตราร้อยละ)	ความถี่ที่ได้ ปรับค่าแล้ว	ความถี่สะสม (อัตราร้อยละ)
๒๖.๐๐	๑๗	๑.๘	๑.๘	๔๒.๒
๒๘.๐๐	๓๔	๓.๘	๓.๘	๔๖.๐
๒๙.๐๐	๒๐	๒.๒	๒.๒	๔๘.๒
๓๐.๐๐	<u>๑๖</u>	<u>๑.๘</u>	<u>๑.๘</u>	<u>๑๐๐.๐</u>
รวม	๘๗	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐

๒.๒ เนื้อหาของแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ส่วนดังต่อไปนี้ (ดูภาคผนวกที่ ๒)

ส่วนที่ ๑ เป็นแบบบันทึกเกี่ยวกับสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งส่วนนี้ให้สัมภาษณ์จากสตรีที่อยู่ในข่ายหรือผู้ใหญ่ในครัวเรือนที่มีความรู้เกี่ยวกับสมาชิกครัวเรือนดี

ส่วนที่ ๒ เป็นการสอบถาม ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพทางสังคมของผู้ถูกสัมภาษณ์ สถานภาพสมรส การศึกษา ศาสนา การย้ายถิ่น การสนองรับต่อสื่อมวลชน และเป็นการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน เช่น ประเภทและลักษณะของการทำงาน รายได้ของสตรีในข่ายและสามี

ส่วนที่ ๓ เป็นการสอบถามเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย ของบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วยค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้

๑. ค่าใช้จ่ายในระหว่างตั้งครรภ์
๒. ค่าใช้จ่ายในการคลอดบุตร
๓. ค่าใช้จ่ายสำหรับสิ่งของเครื่องใช้สำหรับบุตร
๔. ค่าใช้จ่ายประจำเดือนและอื่นๆ

แบบสอบถามส่วนนี้ ถูกรวบรวมจากสตรีในข่ายซึ่งมีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์เท่านั้น

ส่วนที่ ๔ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของบุตรอายุระหว่าง ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วยค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้

๑. ค่านม และค่าอาหารสำหรับบุตร
๒. ค่าตอบแทนผู้ดูแลบุตร
๓. ค่าใช้จ่ายเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ
๔. ค่าใช้จ่ายในการศึกษาและอุปกรณ์การศึกษา
๕. ค่าพาหนะเดินทางไปศึกษาเล่าเรียน
๖. ค่ารักษาพยาบาล

แบบสอบถามส่วนนี้ ถ้ามจากสตรีในข่ายที่มีบุตรอายุระหว่าง ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ เท่านั้น

ส่วนที่ ๕ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับค่าเสียโอกาส และค่าใช้จ่ายทางอ้อมในการมีบุตร เช่น รายได้ที่ลดลงหรือขาดหายไปเนื่องจากการมีบุตร การที่มีงานบ้านเพิ่มขึ้น เกิดความกังวลใจและความตึงเครียด การงดหรือลดเวลาสังสรรค์กับเพื่อนฝูงญาติมิตร ฯลฯ แบบสอบถามส่วนนี้ถามจากสตรีในข่ายทุกคน ซึ่งหมายถึงผู้ที่มีบุตร อายุ ๐ - ๗ ปีบริบูรณ์

๒.๓ คำจำกัดความ

จากเนื้อหาของแบบสอบถามที่แบ่งเป็นส่วนต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่ามีตัวแปร (Variables) ต่างๆ ที่จะกำหนดลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ตัวแปรที่เป็นค่าใช้จ่ายทางตรง (Direct costs) และตัวแปรที่เป็นค่าใช้จ่ายทางอ้อม (Indirect Costs on Opportunity Costs) ในส่วนนี้เป็นการอธิบายคำจำกัดความของตัวแปรต่างๆ ดังต่อไปนี้

คำจำกัดความทั่วไปของแบบสอบถาม

๑. สตรีในข่าย หมายถึงสตรีที่มีบุตรอายุ ระหว่าง ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ ไม่ว่าปัจจุบัน สถานภาพสมรสของสตรีผู้นั้นจะ เป็นเช่นไร

๒. ครัวเรือน ประกอบด้วยบุคคล ซึ่งอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน โดยมีความเกี่ยวพันในเรื่องการกิน การอยู่ คือรับประทานอาหารจากครัวเดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงครอบครัวของแต่ละบุคคลในครัวเรือนหนึ่ง อาจมีหนึ่งครอบครัวหรือหลายครอบครัวก็ได้
๓. ครอบครัว ประกอบด้วยสามี ภรรยา บุตร หลายครอบครัว ซึ่งอยู่ร่วมกัน โดยการรับประทานอาหารร่วมกัน เรียกว่า ๑ ครัวเรือน

คำจำกัดความของตัวแปรที่กำหนดลักษณะประชากร สังคมและเศรษฐกิจ

ตัวแปรที่กำหนดลักษณะของประชากร ทางสังคม ประกอบด้วย

อายุ อายุเต็มของสตรีในชาย และสามี

สถานภาพสมรส หมายถึงสถานภาพสมรสตามที่เป็นจริง โดยไม่สนใจหลักกฎหมายว่าจะมีการจดทะเบียนสมรส หรือทะเบียนหย่าหรือไม่ สถานภาพสมรสได้แก่ สมรส หม้าย หย่าร้าง

จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน (Living children) ได้แก่จำนวนบุตรของสตรีในชายที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน ไม่นับรวมบุตรที่ได้เกิดมาและเสียชีวิตไปแล้วในอดีต ไม่ว่าจะ เป็นบุตรที่เกิดจากสามีคนใด และไม่ว่าจะอาศัยอยู่ในครัวเรือนนี้ หรืออาศัยอยู่นอกครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างในการสัมภาษณ์ก็ตาม

จำนวนปีที่สมรสกับสามีคนปัจจุบัน ได้แก่ระยะเวลาที่สตรีในชายอยู่กินกับสามีคนปัจจุบัน โดยไม่คำนึงว่าจะมีการจดทะเบียนสมรสหรือไม่ก็ตาม

ระดับการศึกษา หมายถึงการศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษาผู้ใหญ่

ระดับการศึกษาจะบอกชั้นการศึกษาที่เรียนจนขั้นสุดท้ายของบุคคลนั้นๆ เช่นการศึกษา ระดับมหาวิทยาลัย หมายถึงการศึกษาจนระดับมหาวิทยาลัย ถ้าบุคคลใดมีโอกาสเข้ารับ

การศึกษาในมหาวิทยาลัย แต่ศึกษาไม่จบ บุคคลคนนั้นจะมีระดับการศึกษาเพียง
ม.ศ. ๕ เท่านั้น

ศาสนา ได้แก่ ความเชื่อถือของสตรีในข่ายที่มีต่อลัทธิศาสนาต่างๆ

การอ่านออกเขียนได้ การอ่านออกเขียนได้ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึง การอ่านภาษาของ
คนซึ่งจะเป็นภาษาไทย ภาษาจีน หรือภาษาอังกฤษก็ได้ ซึ่งนับข้อความง่าย ๆ ที่ใช้ในการ
ติดต่อสื่อสารกับการเขียนได้ก็เช่นเดียวกัน คือสามารถเขียนข้อความง่าย ๆ ที่ใช้ในการติดต่อ
สื่อสารกันในภาษาของตน

การเข้าถึงสื่อมวลชนต่างๆ ได้แก่ ความถี่ของการอ่านหนังสือพิมพ์ วิทยุ และการดู
โทรทัศน์

ตัวแปรที่กำหนดลักษณะทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย

การมีสิ่งของเครื่องใช้ในบ้าน ในที่นี้รวมเครื่องใช้ต่างๆ ซึ่งส่วนมากเป็นสินค้าคงทน
ถาวร (Durable goods) เช่น นาฬิกา พัดลม วิทยุ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เต้าแก๊ส
โทรทัศน์ รถยนต์นั่ง กล้องถ่ายรูป จักรเย็บผ้า เครื่องทำน้ำร้อน เครื่องทำ
ความเย็น การถือครองที่ดิน ฯลฯ ซึ่งถือว่าเป็นมีส่วนกำหนดมาตรฐานการครองชีพ
(Standard of Living) และเป็นการแสดงให้เห็นถึง ความสามารถในการมี
กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน (Wealth).

การทำงาน งานในที่นี้หมายถึง การทำงานเชิงเศรษฐกิจ (Economic productive)
โดยได้รับค่าจ้างเป็นเงิน หรือสิ่งของอื่นเป็นเครื่องตอบแทน และในที่นี้รวมถึงการทำ
งานในกิจการเล็กๆ ของครอบครัวด้วย

รายได้ ในที่นี้หมายถึง รายได้ประจำและรายได้พิเศษ

๑ รายได้ประจำ หมายถึง รายได้ที่เป็นค่าจ้าง หรือเงินเดือน (wages and salaries) ทั้งของภรรยาและสามี หรือค่าตอบแทนจากการทำงาน หรือรายได้จากการจัดการธุรกิจ (Income from business) หรือรายได้จากการให้เช่าที่นาหรือบ้าน (Rental income from wealth) ซึ่งรายได้นี้เป็นสิ่งที่ได้รับสม่ำเสมอ

๒ รายได้พิเศษ หมายถึง รายได้อื่นที่ได้รับเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากรายได้ประจำ อาทิเช่น เงินโบนัสประจำปี หรือรายได้ที่ได้รับจากการทำงานอื่นเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากงานประจำ เป็นต้น

ตัวแปรที่เป็นค่าใช้จ่าย ในที่นี้ได้แบ่งค่าใช้จ่ายออกเป็นค่าใช้จ่ายทางตรง (Direct Costs) และค่าใช้จ่ายทางอ้อม (Indirect Costs) ซึ่งค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทสามารถจำแนกเป็นรายการต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. ค่าใช้จ่ายทางตรง (Direct Costs) หมายถึงค่าใช้จ่ายต่างๆ ซึ่งจ่ายไปในการเลี้ยงบุตร ซึ่งสามารถคิดเป็นตัวเงินได้ การวิจัยนี้ได้จำแนกค่าใช้จ่ายทางตรงตามอายุของบุตร ได้แก่

๑.๑ ค่าใช้จ่ายของบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ ในที่นี้จำแนกตามรายการต่างๆ ดังนี้ ค่าใช้จ่ายระหว่างตั้งครรภ์ ซึ่งประกอบด้วยค่าใช้จ่ายในการฝากครรภ์ ตรวจครรภ์ ตรวจปัสสาวะ ตรวจเลือด ค่ายาบำรุง วิตามิน และอื่นๆ

- ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เช่น เสื้อคลุมท้อง รองเท้า
- ค่าอาหารบำรุงร่างกาย เช่น นม หรืออาหารบำรุงอื่นๆ

ค่าใช้จ่ายในการคลอด ประกอบด้วย

- ค่าโรงพยาบาล ได้แก่ ค่ายา ค่าห้อง ค่าธรรมเนียมในการคลอด
ค่าอาหาร ค่าจ้างพยาบาลพิเศษ เป็นต้น
- ค่าสมนาคุณ หรือของขวัญพิเศษแก่ผู้ทำคลอด

ค่าใช้จ่ายในการเตรียมของใช้สำหรับบุตร ได้แก่ เตียง ตู้ เบาะที่นอน หมอน
ขวดนม ตู้เสื้อผ้า มุ้งครอบ กระจกน้ำร้อน น้ำเย็น อ่างอาบน้ำ ที่อุ้มนม
ถังใส่ผ้าอ้อม ฯลฯ

ค่าใช้จ่ายประจำเดือนและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ได้แก่ ค่าตอบแทนผู้ดูแลบุตร ค่านม
ค่าอาหารเสริม ค่าของใช้สิ้นเปลือง เช่น สำลี กระดาษหุ้ม ค่าเสื้อผ้า เครื่อง
แต่งกาย ค่ารักษาพยาบาลบุตร

๑.๒ ค่าใช้จ่ายของบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้

- ค่านม ค่าอาหาร ค่านมของบุตร ทั้งนี้เป็นการคำนวณ เฉลี่ยต่อเดือน
- ค่าตอบแทนผู้ดูแลบุตร หมายถึงค่าตอบแทนที่คิดเป็นเงิน หรือสิ่งของ คิดเฉลี่ย
ต่อเดือน
- ค่าเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายของบุตร โดยคิดเฉลี่ยต่อเดือน
- ค่าพักผ่อนหย่อนใจและท่องเที่ยว ทั้งนี้ให้คิดค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยว่าแต่ละครั้ง
มีรายจ่ายจำนวนเท่าใด
- ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา เช่น ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม ค่าอุปกรณ์
การเรียน ค่าเรียนพิเศษ ฯลฯ
- ค่ารถรับ - ส่งไปกลับจากโรงเรียน ทั้งนี้เป็นการประมาณการเฉลี่ยต่อ
เดือนต่อคน
- ค่ารักษาพยาบาลบุตร ค่าใช้จ่ายนี้เป็นการคำนวณเฉลี่ยต่อครั้งต่อคน

๒. ค่าใช้จ่ายทางอ้อม (Indirect Costs) หมายถึง ค่าสูญเสียโอกาสต่างๆ ที่บิดามารดาเสียไป เนื่องจากการมีบุตร เช่น การขาดรายได้บางส่วน หรือทั้งหมด การทำงานบ้านเพิ่มขึ้น เพิ่มความตึงเครียด ไม่มีเวลาให้กับเพื่อนฝูงญาติมิตร ลดเวลางานสังคม (social life) ฯลฯ ค่าใช้จ่ายนี้อาจประมาณการเป็นตัวเงิน หรือไม่เป็นตัวเงินก็ได้

๒.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามโครงการวิจัย ค่าใช้จ่ายของบุตรนั้นได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามที่ได้ร่างโดยคณะผู้ทำการวิจัยโดยมีขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้คือ

การคัดเลือกนักสัมภาษณ์ คณะผู้ทำวิจัยได้ทำการคัดเลือกนักสัมภาษณ์ จำนวน ๓๕ คนเพื่อทำหน้าที่เป็นนักสัมภาษณ์ของโครงการ นักสัมภาษณ์เหล่านี้เป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีพื้นฐานความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์มาแล้ว

การอบรมนักสัมภาษณ์ นักสัมภาษณ์นี้ได้รับการคัดเลือกเป็นนักสัมภาษณ์ของโครงการได้รับการอบรมระยะเวลาาน ๑ อาทิตย์ วัตถุประสงค์ของการอบรมนี้ก็คือ การให้นักสัมภาษณ์มีความรู้ความเข้าใจ และคุ้นเคยกับแบบสอบถาม ตลอดจนวิธีแนะนำตนเอง และการปฏิบัติตนต่อผู้ถูกสัมภาษณ์

การทดลองใช้แบบสอบถาม เมื่อนักสัมภาษณ์ได้รับการอบรมเกี่ยวกับแบบสอบถามแล้ว ก่อนที่จะออกทำการสัมภาษณ์ผู้ตกเป็นตัวอย่างจริงๆ เพื่อให้ นักสัมภาษณ์มีความมั่นใจในการทำงาน และคุ้นเคยกับแบบสอบถามยิ่งขึ้น นักสัมภาษณ์ทุกคนได้ออกไปทดลองสัมภาษณ์ไม่ใช่แบบสอบถามจริงในเขตรองเมือง กรุงเทพมหานคร หลักเกณฑ์ในการเลือกเขตที่ให้นักสัมภาษณ์ไปทดลองใช้แบบสอบถามจริงนั้น คือเขตที่ไม่ได้ตกเป็น เขตตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

การสัมภาษณ์ครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่าง ในการสัมภาษณ์ครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างในการสำรวจครั้งนี้จากจำนวน ๓๐ เขต ในกรุงเทพมหานครนั้น ได้จัดแบ่งกลุ่มออกเป็น ๔ กลุ่ม เพื่อโดยแต่ละกลุ่มจะ

อาจารย์ผู้ควบคุมกลุ่มและนักวิจัยผู้ช่วยไปกับนักสัมภาษณ์อยู่ตลอดเวลา เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้กับนักสัมภาษณ์ และนอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นบรรณาธิการแบบสอบถามด้วย

ขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่การคัดเลือกนักสัมภาษณ์ จนการสัมภาษณ์ครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างเสร็จสิ้นลงนั้น ใช้ระยะเวลาตั้งแต่เดือน เมษายน - พฤษภาคม ๒๕๒๑ รวมระยะเวลาทั้งสิ้นประมาณ ๒ เดือน

๒.๕ การประมาณผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลได้เสร็จสิ้นลง ได้จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๙๐๘ ครัวเรือน คณะผู้วิจัยได้ทำหน้าที่รวบรวมแบบสอบถามเพื่อการลงรหัสต่อไป ในการลงรหัส (Coding) นั้น เป็นการลงรหัสจากแบบสอบถามโดยพนักงานลงรหัส (Coder) ซึ่งใช้คู่มือการลงรหัส (Coding Instruction) เมื่อการลงรหัสเสร็จสิ้นลง การประมวลผลข้อมูลได้ทำด้วยการใช้เครื่องจักร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางด้านสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science, SPSS)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะทั่วไปของข้อมูล

๓.๑ ลักษณะทางประชากร

ในการศึกษาถึงลักษณะของประชากรในครั้งนี้ ได้ศึกษาถึงลักษณะดังต่อไปนี้ของสตรีในข่ายและสามีคือ แบบของครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อายุปัจจุบันของสตรีในข่ายและสามีคนปัจจุบัน รวมทั้งอายุของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนนั้นๆ ด้วย จำนวนบุตรที่กำลังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันและสตรีในข่าย สถานภาพสมรส ระยะเวลาการสมรส ดังจะได้แยกกล่าวในแต่ละลักษณะโดยละเอียดต่อไป

การสำรวจครั้งนี้ได้ใช้หน่วยครัวเรือน (Household) เป็นหน่วยพื้นฐานในการสุ่มตัวอย่างนี้ คำนิยามของครัวเรือนคือ การที่บุคคลซึ่งอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน โดยมีความเกี่ยวพันในเรื่องการกิน การอยู่คือ รับประทานอาหารจากครัวเดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงครอบครัวของแต่ละบุคคล ในที่นี้ครอบครัวประกอบด้วย สามี ภรรยา บุตร ดังนั้นในครัวเรือนหนึ่งอาจมีหนึ่งครอบครัว หรือหลายครอบครัวก็ได้

โดยทั่วไปแล้ว โครงสร้างของครัวเรือนอาจแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภทกว้างๆ คือ ครัวเรือนเดี่ยว (Nuclear family) และครัวเรือนขยาย (extended family) ครัวเรือนเดี่ยวประกอบไปด้วยบิดา มารดา และบุตร ซึ่งยังไม่สมรส ในครัวเรือนประเภทนี้ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาเป็นสิ่งสำคัญมาก ครัวเรือนขยาย ประกอบด้วย ครัวเรือนเดี่ยวมากกว่าหนึ่งครัวเรือนขึ้นไปอาศัยอยู่ร่วมกัน เช่น บิดา มารดาอาศัยรวมอยู่กับบุตรชายหรือบุตรสาวที่สมรสแล้ว รวมทั้งภรรยา หรือสามีของบุตร และบุตรของของบุตรชายหรือบุตรสาวที่สมรสแล้ว ครัวเรือนแบบขยายนี้มีพบอยู่ในทวีปเอเชียเป็นส่วนใหญ่^๑

^๑ Mollie Stevens Smart and Laura S. Smart. Families: Developing Relationships. New York: Macmillan Publishing Co., Inc., C. 1976 p. 9-12.

ในการศึกษาแบบของครัวเรือน ได้จำแนกแบบของครัวเรือนออกเป็น ๑๑ แบบ ดังต่อไปนี้คือ

แบบที่ ๑ ครัวเรือนซึ่งประกอบด้วยบุคคลเพียงคนเดียว ทั้งนี้โดยไม่คำนึงว่าบุคคลคนนั้นจะมีสถานภาพสมรสอย่างไร อาจเป็นบุคคลที่สมรสแล้ว โสด หม้าย หย่าร้าง ก็ได้

แบบที่ ๒ ครัวเรือนเดี่ยว หมายถึงครัวเรือนที่ประกอบด้วย คู่สมรส ๑ คู่ หรือคู่สมรส ๑ คู่ กับบุตรที่ยังไม่สมรส หรือ สามีหรือภรรยา กับบุตรยังไม่สมรส

แบบที่ ๓ ครัวเรือนเดี่ยวขยายในทางตั้ง หมายถึงครัวเรือนที่ประกอบด้วยคู่สมรส ๑ คู่ กับบุคคลดังต่อไปนี้คือ ก) ปู่หรือย่า หรือตา หรือยายของคู่สมรส หรือ ข) บิดา หรือมารดาคนใดคนหนึ่งของคู่สมรส หรือ ค) บุตรของคู่สมรส ซึ่งอาจจะมีสถานภาพสมรสเป็นโสด หรือสมรสแล้วก็ได้แต่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเพียงคนเดียวโดยไม่มีคู่สมรสของตนอาศัยอยู่ด้วย หรือ ง) หลานปู่ หรือหลานตาของคู่สมรส ซึ่งอาจจะมีสถานภาพสมรสเป็นโสด หรือสมรสแล้วก็ได้ แต่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเพียงคนเดียว โดยไม่มีคู่สมรสของตนอาศัยอยู่ด้วย จ) หลานของคู่สมรส ซึ่งอาจจะมีสถานภาพสมรสเป็นโสด หรือสมรสแล้วก็ได้ แต่อาศัยอยู่ในครัวเรือนนี้เพียงคนเดียว โดยไม่มีคู่สมรสของตนอาศัยอยู่ด้วย อย่างไรก็ตามครัวเรือนแบบนี้จะประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สองชั่วคนขึ้นไปจนถึงสี่ชั่วคน

แบบที่ ๔ ครัวเรือนเดี่ยวขยายในทางนอน หมายถึงครัวเรือนที่ประกอบด้วยคู่สมรสเพียง ๑ คู่เท่านั้น และบุคคลดังต่อไปนี้คือ พี่หรือน้องของคู่สมรส ซึ่งอาจมีสถานภาพเป็นโสด หรือสมรสแล้วก็ได้ แต่อาศัยอยู่ในครัวเรือนนี้เพียงคนเดียวโดยไม่มีคู่สมรสอาศัยอยู่ด้วย

แบบที่ ๕ ครัวเรือนเดี่ยวขยายในทางตั้งและทางนอน หมายถึงครัวเรือนที่ประกอบไปด้วยคู่สมรสเพียง ๑ คู่เท่านั้น และบุคคลดังต่อไปนี้คือ ก) บิดาหรือมารดาและพี่หรือน้องของคู่สมรส ข) พี่หรือน้อง และบุตรของคู่สมรส ค) ปู่หรือย่า หรือตา หรือยาย และพี่น้องของคู่สมรส ง) พี่หรือน้อง และหลานของคู่สมรส

แบบที่ ๖ ครัวเรือนขยายในทางนอน หมายถึงครัวเรือนที่ประกอบด้วยคู่สมรสตั้งแต่ ๒ คู่

ขึ้นไป และคู่สมรสทุกคู่จะต้องเป็นพี่น้อง หรือลูกพี่ลูกน้องกัน

แบบที่ ๗ ครัวเรือนขยายในทางตั้ง หมายถึงครัวเรือนที่ประกอบไปด้วย คู่สมรสตั้งแต่ ๒ คู่ขึ้นไป และคู่สมรสเหล่านั้นจะเป็นคู่สมรสของคนต่างชั่วอายุคน (generation) กัน เช่น ก) คู่สมรส และบุตรชาย บุตรสะใภ้ หรือ ข) คู่สมรสและบุตรสาวบุตรเขย หรือ ค) บิดามารดา และคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น และคู่สมรส และบุตรชายบุตรสะใภ้ เป็นต้น

แบบที่ ๘ ครัวเรือนขยายในทางตั้งและทางนอน หมายถึงครัวเรือนที่ประกอบไปด้วยคู่สมรสตั้งแต่ ๓ คู่ขึ้นไป และคู่สมรสเหล่านั้นจะเป็นคู่สมรสของคนในชั่วอายุคน (generation) เดียวกัน และคนต่างชั่วอายุคน (generation) เช่น ก) คู่สมรสหลักของครัวเรือน และคู่บิดามารดาของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองฝ่ายก็ได้ และคู่สมรส ซึ่งเป็นพี่หรือน้องของคู่สมรสหลัก หรือ ข) คู่สมรสหลักของครัวเรือน และบุตรชายบุตรสะใภ้ และบุตรสาวบุตรเขย หรือ ค) คู่สมรสหลักของครัวเรือน และบุตรชาย หรือบุตรสาว หรือบุตรสะใภ้ หรือบุตรเขย และคู่สมรสของหลานมากกว่า ๑ คู่ขึ้นไป เป็นต้น

แบบที่ ๙ ครัวเรือนที่ประกอบไปด้วย สมาชิกในครัวเรือนมีความเกี่ยวพันเป็นญาติพี่น้องกัน ซึ่งอาจจะมีสถานภาพสมรสเป็นโสด หรือสมรสแล้ว แต่คู่สมรสไม่ได้อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน (ยกเว้นครัวเรือนแบบที่ ๒) ครัวเรือนประเภทนี้มีความแตกต่างกับครัวเรือนแบบที่ ๒ อยู่ คือครัวเรือนแบบที่ ๒ นั้น สมาชิกในครัวเรือนจะมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างใกล้ชิด เช่น คู่สมรส หรือบิดากับบุตรโสด หรือมารดากับบุตรโสด หรือบิดามารดากับบุตรโสด แต่ในครัวเรือนแบบที่ ๙ นี้ สมาชิกของครัวเรือนมีความสัมพันธ์ต่อกันไม่ใกล้ชิดกันมากเท่าแบบที่ ๒ เช่น ก) ลูกพี่และลูกน้อง ซึ่งอาจจะสมรสแล้ว หรือยังเป็นโสด แต่คู่สมรสไม่ได้อาศัยอยู่ด้วยในครัวเรือนนี้ หรือ ข) อากับหลาน หรือ ค) น้ากับหลาน หรือ ง) ตากับหลาน เป็นต้น

แบบที่ ๑๐ ครัวเรือนที่ประกอบไปด้วย สมาชิกในครัวเรือนไม่มีความเกี่ยวพันในทางสายเลือดต่อกันเลย เช่น ก) นายจ้างและลูกจ้าง หรือ ข) เพื่อนฝูง หรือ ค) เจ้าของบ้าน และผู้อาศัย เป็นต้น

แบบที่ ๑๑ แบบที่ไม่สามารถตัดสินได้ว่าเป็นแบบใด

ผลจากการศึกษาแบบของครัวเรือน (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๑) พบว่า กว่าครึ่งของครัวเรือนในเขตกรุงเทพมหานคร คือร้อยละ ๕๖.๔ มีลักษณะเป็นครัวเรือน แบบที่ ๒ คือเป็นครัวเรือนเดี่ยว ซึ่งประกอบไปด้วยคู่สมรส ๑ คู่ หรือคู่สมรส ๑ คู่กับบุตรที่ยังไม่สมรส หรือ สามีหรือภรรยากับบุตรที่ยังไม่สมรส จะเห็นได้ว่าครัวเรือนแบบนี้เป็นครัวเรือน ซึ่งพบในเขตเมืองทั่วไปที่สภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม เป็นลักษณะคนเมือง คือต่างคนต่างอยู่ ส่วนครัวเรือนแบบที่ ๕ พบว่ามีสัดส่วนมากเป็นอันดับรองลงมา คือ ร้อยละ ๑๔.๔ ของครัวเรือนทั้งหมด ครัวเรือนแบบที่ ๕ นี้คือครัวเรือนเดี่ยวขยายในทางตั้งและทางนอน หมายถึงครัวเรือนที่ประกอบไปด้วยคู่สมรสเพียง ๑ คู่เท่านั้นและบุคคลดังต่อไปนี้คือ ก) บิดาหรือมารดา และ พี่หรือน้องของคู่สมรส ข) พี่หรือน้องของบุตรของคู่สมรส ค) ปู่หรือย่า หรือตา หรือยาย และพี่หรือน้องของคู่สมรส ค) พี่หรือน้อง และ เพลนของคู่สมรส ส่วนครัวเรือนแบบที่พบว่ามีน้อยมากที่สุดในกรุงเทพมหานคร คือครัวเรือนแบบที่ ๔ มีร้อยละ ๐.๓ ครัวเรือนแบบนี้คือ ครัวเรือนเดี่ยวขยายในทางนอน ซึ่งหมายถึง ครัวเรือนที่ประกอบไปด้วยคู่สมรสเพียง ๑ คู่เท่านั้น และบุคคลดังต่อไปนี้คือ พี่หรือน้องของคู่สมรส ซึ่งอาจมีสถานภาพเป็นโสดหรือสมรสแล้วก็ได้ แต่อาศัยอยู่ในครัวเรือนนี้เพียงคนเดียวโดยไม่มีคู่สมรสอาศัยอยู่ด้วย ส่วนครัวเรือนขยายในจำนวน ๕ แบบนั้น คือแบบที่ ๖, ๗ และ ๘ นั้นพบว่า ครัวเรือนแบบที่ ๗ มีสัดส่วนมากที่สุดในกลุ่มของครัวเรือนแบบขยาย ครัวเรือนแบบที่ ๗ นั้นคือครัวเรือนขยายในทางตั้ง ซึ่งหมายถึงครัวเรือนที่ประกอบไปด้วยคู่สมรสตั้งแต่ ๒ คู่ขึ้นไป และคู่สมรสเหล่านั้นจะเป็นคู่สมรสของคนต่างชั่วอายุคน (generation) กัน เช่นบุตรที่สมรสแล้วอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกับบิดามารดาของตน หากจะพิจารณาจากสภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งสภาวะ การครองชีพไม่อำนวยให้คู่สมรสซึ่งอายุน้อย และสมรสใหม่ๆ สามารถแยกตัวออกไปอาศัยอยู่ตามลำพัง จึงมีความจำเป็นจะต้องอาศัยอยู่กับบิดามารดาฝ่ายชาย หรือฝ่ายหญิงไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง ก่อนที่ฐานะทาง เศรษฐกิจจะอำนวยให้แยกครัวเรือนออกไปอาศัยอยู่แต่เพียงลำพังได้

เมื่อพิจารณาขนาดของครัวเรือน ขนาดของครัวเรือน ในการศึกษานี้หมายถึงจำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน โดยพิจารณานับรวมตั้งแต่หัวหน้าครัวเรือน ภรรยาหัวหน้าครัวเรือน บุตร ญาติพี่น้อง และผู้อาศัยซึ่งอาจเป็นคนรับใช้ ฯลฯ เป็นต้น ในจำนวน ๔๐๘ ครัวเรือนที่ตกเป็นหน่วยในการ

สำรวจครั้งนี้ (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๒)พบว่า ขนาดของครัวเรือนโดยเฉลี่ยคือ ๖.๕๔ แต่เมื่อมาพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่ากว่าครึ่งหนึ่งของครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างคือ ร้อยละ ๕๘.๒ มีขนาดของครัวเรือนอยู่ระหว่าง ๕.๔ คน ครัวเรือนที่มีสมาชิกอยู่ระหว่าง ๐-๔ คนนั้น มีร้อยละ ๒๗.๐ ครัวเรือนที่มีสมาชิกอยู่ระหว่าง ๑๐-๑๔ คน มีร้อยละ ๑๓.๖ ส่วนครัวเรือนที่จัดว่ามีขนาดของครัวเรือนใหญ่มากคือ มีสมาชิกอาศัยอยู่ในครัวเรือนตั้งแต่ ๒๐ คนขึ้นไป มีอยู่เพียงร้อยละ ๐.๒ เท่านั้น

ในการศึกษารุ่นนี้ สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย ๓๐.๑ ปี และสามี มีอายุเฉลี่ย ๓๔.๔ ปี (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๓) ซึ่งสูงกว่าสตรีในชายอยู่ ๔.๓ ปี เมื่อพิจารณาในรายละเอียดตามกลุ่มอายุแล้ว สตรีในชายส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๒๐-๓๔ ปี คือมีอัตราสูงถึงร้อยละ ๖๑.๔ ของจำนวนทั้งหมด ในกลุ่มผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปีนั้น พบว่ามีสตรีในชายที่มีอายุอยู่ในกลุ่มนี้เพียงร้อยละ ๐.๑ ในขณะที่ไม่มีสามีคนใดเลยที่อายุต่ำกว่า ๑๕ ปี ในกลุ่มผู้ที่มีอายุมากคืออายุ ๔๕ ปีขึ้นไปนั้น ในกลุ่มสามีมีเพียงร้อยละ ๐.๒ ที่อายุสูงกว่า ๕๕ ปี ในขณะที่เพศชายมีร้อยละ ๒.๓

วัตถุประสงค์ในการศึกษารุ่นนี้เป็นการศึกษาถึง ค่าใช้จ่ายของบุตร โดยแยกศึกษาเป็นค่าใช้จ่ายของบุตรอายุตั้งแต่ ๑ ปีบริบูรณ์ และค่าใช้จ่ายของบุตรอายุระหว่าง ๑-๗ ปีบริบูรณ์ (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๔) นั้น เป็นการแสดงถึงอัตราส่วนร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างจำแนกตามจำนวนบุตรที่อายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ มีสตรีในชายร้อยละ ๗๓.๒ ที่ไม่มีบุตรที่อายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ และมีสตรีร้อยละ ๒๖.๔ ที่มีบุตรที่อายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ ๑ คน หมายความว่าสตรีในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีบุตร ๑ คนที่อายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ และจะมีสตรีจำนวนหนึ่งในร้อยละ ๒๖.๔ นี้ มีบุตรที่อายุระหว่าง ๑-๗ ปีบริบูรณ์ด้วย (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๕) นั้น แสดงถึงอัตราส่วนร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างจำแนกตามจำนวนบุตรที่อายุระหว่าง ๑-๗ ปีบริบูรณ์ พบว่าสตรีที่ไม่มีบุตรอายุระหว่าง ๑-๗ ปีบริบูรณ์ในกลุ่มสตรีที่มีบุตรอายุระหว่าง ๑-๗ ปีบริบูรณ์นั้น พบว่าส่วนใหญ่มีบุตรกันระหว่าง ๑-๒ คน คือร้อยละ ๗๒.๗ ของสตรีทั้งหมด ข้อมูลจากตารางที่ ๔ และตารางที่ ๕ นั้นอาจสรุปได้ดังนี้คือ ในจำนวนสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างทั้งหมด ๕๐๔ คนนั้น แบ่งออกได้เป็น ๓ กลุ่มดังนี้คือ

กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มสตรีที่มีเฉพาะบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์เท่านั้น กลุ่มนี้มีจำนวน ๑๐๐ คน

กลุ่มที่สอง กลุ่มสตรีที่มีเฉพาะบุตรอายุระหว่าง ๑-๗ ปีบริบูรณ์เท่านั้น กลุ่มนี้มีจำนวน

๖๖๕ คน

กลุ่มที่สาม กลุ่มสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ และบุตรที่อายุระหว่าง ๑-๗ ปีบริบูรณ์ สตรีในกลุ่มนี้มี ๑๔๐ คนเท่านั้น

จากการศึกษาถึงจำนวนบุตรโดยเฉลี่ย (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๖) จำนวนบุตรโดยเฉลี่ย ในการศึกษาครั้งนี้ หมายความว่าถึงจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างในการสัมภาษณ์ ครั้งนี้ ไม่ว่าจะเกิดจากสามีคนใดก็ตาม หรือจะอาศัยอยู่ที่ไหนก็ได้ จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันโดยเฉลี่ย ของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างเท่ากับ ๒.๙ คน สตรีส่วนใหญ่คือร้อยละ ๕๓.๘ มีบุตรระหว่าง ๑-๒ คน และ ร้อยละ ๒๘.๙ มีบุตรอยู่ระหว่าง ๓-๔ คน ผู้ที่มีบุตรที่กำลังมีชีวิตอยู่เกิน ๙ คนขึ้นไปมีอยู่เพียงร้อยละ ๐.๒ เท่านั้น

เมื่อพิจารณาถึง จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันตามอายุของสามี และสตรี (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๗) แล้วพบว่า จำนวนบุตรโดยเฉลี่ยของสามีที่อายุระหว่าง ๑๕-๑๙ เท่ากับ ๑.๔ คน และผู้ที่อายุ ๕๐ ปีขึ้นไป เท่ากับ ๔.๑๗ คน ส่วนจำนวนบุตรโดยเฉลี่ยของสตรีที่อายุระหว่าง ๑๕-๑๙ เท่ากับ ๑.๓ คน และผู้ที่อายุ ๔๕ ปีขึ้นไป ซึ่งในทางประชากรศาสตร์แล้วถือว่าบุคคลที่อายุเกิน ๔๕ ปีขึ้นไปแล้ว สภาพร่างกาย ไม่อำนวยให้สามารถมีบุตรได้อีกต่อไป สตรีในกลุ่มดังกล่าวมีจำนวนบุตรโดยเฉลี่ย ๖.๕ คน การที่สตรีที่ อายุ ๔๕ ปีขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันจำนวนสูงถึง ๖.๕ คนนั้น อาจเป็นด้วยเหตุผลที่ว่าในการ ศึกษาครั้งนี้ผู้ที่ตกเป็นตัวอย่างในการสัมภาษณ์ก็คือ สตรีที่สมรสแล้วและมีบุตรอายุระหว่าง ๐-๗ ปีบริบูรณ์ ดังนั้น ในการสัมภาษณ์สตรีที่สมรสแล้วจะปรากฏมีสตรีบางคนผ่านการสมรสมากกว่า ๑ ครั้งขึ้นไป และ ในการตอบคำถามที่ถามถึงจำนวนบุตรของตนเอง สตรีทุกคนย่อมจะต้องนับรวมจำนวนบุตรของตน ไม่ว่าจะ เกิดจากสามีคนใดก็ตามและไม่ว่าจะอาศัยอยู่ที่ใดก็ตาม ในขณะที่บุตรของสามีซึ่งเกิดจากภรรยาคนอื่น ซึ่ง มิใช่สตรีที่ถูกสัมภาษณ์จะไม่ถูกนับรวมอยู่ด้วย

ในการศึกษาถึงจำนวนบุตรที่อาศัยอยู่ที่อื่น และสตรีที่ตกเป็นตัวอย่งนั้น ในการศึกษาคั้งนี้ได้ แยกคำถามออกเป็นสองคำถาม เพื่อให้ได้รายละเอียดเกี่ยวกับบุตรที่บิดามารดาจะต้องจ่ายเงินในการเลี้ยงดูมากที่สุด คือคำถามที่ถามถึงเฉพาะจำนวนบุตรที่อาศัยอยู่ที่อื่น (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๘) และอีกหนึ่งคำถาม คือคำถามที่ถามถึงจำนวนบุตรที่อยู่ที่อื่น และบิดามารดาจะต้องส่งเสียเงินทองเลี้ยงดูไปให้อย่างสม่ำเสมอ ดังที่ปรากฏใน ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๘ คำว่า "อาศัยอยู่ที่อื่น" ในที่นี้หมายถึงอาศัยอยู่ที่อื่นนอกจากครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่งในการสัมภาษณ์นี้อาจจะเป็นหอพักในกรุงเทพมหานคร หรือกำลังศึกษาอยู่ที่ต่างจังหวัด หรืออาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่ในต่างจังหวัดก็ได้ ในตารางที่ ๘ แสดงถึงอัตราส่วนร้อยละของครัวเรือนที่มีบุตรอาศัยอยู่ที่อื่น ผลการศึกษาพบว่าร้อยละ ๘๔.๕ ของครัวเรือนตัวอย่ง ไม่มีบุตรที่อาศัยอยู่ที่อื่น และมีครัวเรือนอีกร้อยละ ๕.๓ ที่มีบุตรอาศัยอยู่ที่อื่น ตั้งแต่ ๑-๖ คน ในครัวเรือนประเภทนี้ ครัวเรือนที่มีบุตรอาศัยอยู่ที่อื่น ๑ คน มีสัดส่วนสูงที่สุดคือ ร้อยละ ๓.๑ และครัวเรือนที่มีบุตรอาศัยอยู่ที่อื่น ๑-๖ คน มีสัดส่วนน้อยที่สุดคือ ร้อยละ ๐.๓ เท่านั้น ในตารางที่ ๘ นั้น แสดงจำนวนสตรีตัวอย่งที่มีบุตรที่อาศัยอยู่ที่อื่นและยังต้องส่งเสียเงินทองให้แก่บุตรเป็นประจำ พบว่าร้อยละ ๘๗.๐ ไม่มีบุตรที่อาศัยอยู่ที่อื่น หรือถ้าหากมีบุตรที่อาศัยอยู่ที่อื่น บิดามารดาก็ไม่ต้องส่งเสียเงินทองให้แก่บุตรคนนั้นแล้ว มีเพียงร้อยละ ๒.๘ ของครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่ง เท่านั้นที่มีบุตรที่อาศัยอยู่ที่อื่นและต้องส่งเสียเงินทองให้แก่บุตรของตน เมื่อพิจารณาถึงผลต่างระหว่างร้อยละของบุตรที่อาศัยอยู่ที่อื่นคือ ๕.๓ ในตารางที่ ๘ และร้อยละของบุตรที่อาศัยอยู่ที่อื่น และบิดามารดาต้องส่งเสียเงินทองให้คือ ๒.๘ ในตารางที่ ๘ เท่ากับร้อยละ ๒.๕ สัดส่วนนี้คือร้อยละของครัวเรือนที่มีบุตรที่อาศัยอยู่ที่อื่น โดยที่บิดามารดาไม่ต้องส่งเสียเงินทองเลี้ยงดู อาจจะเป็นบุตรที่แยกเรือนออกไปเพราะโคพที่จะหาเลี้ยงตนเองได้ หรือเพราะสมรสแล้ว หรืออาจจะเป็นบุตรเล็กๆ ที่อาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่ โดยญาติผู้ใหญ่เป็นผู้ให้การอุปการะเลี้ยงดู

ข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ที่ได้จากการศึกษาในคั้งนี้ ซึ่งอาจเป็นปัจจัยประกอบในการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งในการศึกษาต่อไปก็คือ สถานภาพสมรสของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่งในการสัมภาษณ์ (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๑๐) และจำนวนปีที่สตรีสมรสกับสามีคนปัจจุบัน (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๑๑)

สถานภาพสมรสของสตรีดังที่ปรากฏในตารางที่ ๑๐ นั้น สถานภาพสมรสของสตรีตามที่จำแนกประเภทไว้ในการศึกษาค้างนี้มีประโยชน์หลายอย่าง ประการแรกนอกจากจะบอกสถานภาพสมรสของสตรีตามที่ เป็นจริงแล้ว นอกจากนั้นยังสามารถบ่งถึงสถานภาพของสตรีที่ตก เป็นตัวอย่างในครัวเรือนของตนด้วยว่ามีสถานภาพเป็นอย่างไร เช่น เป็นหัวหน้าครัวเรือน หรือ เป็นภรรยาหัวหน้าครัวเรือน หรือ เป็นเพียงสตรีอื่นในครัวเรือนของตนเท่านั้น ฯลฯ เป็นต้น ในการศึกษาค้างนี้ได้จำแนกสถานภาพสมรสออกเป็น ๒ ประเภท คือ ๑. สมรส และ ๒) หม้าย หรือหย่า ในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพสมรสได้แยกผู้ที่อยู่ในกลุ่มนี้ตามสถานภาพในครัวเรือนออกเป็น ๔ ประเภทคือ ๑. สถานภาพสมรสโดยเป็นภรรยาหัวหน้าครัวเรือน ๒. สถานภาพสมรสโดยเป็นหัวหน้าครัวเรือน ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น สตรีผู้นั้นอาจทำมาหากินเป็นหลักของครอบครัว หรือสามีไม่ได้ประกอบอาชีพ ฯลฯ เป็นต้น ๓. สถานภาพสมรสเป็นภรรยาสมาชิกคนอื่นในครัวเรือนนั้น โดยที่สามีของสตรีผู้นั้นอาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้นด้วย เช่น อาจจะเป็นคู่สมรสที่เป็นบุตรชายบุตรสะใถ้ของครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่าง ฯลฯ เป็นต้น สถานภาพสมรส แต่แยกกันอยู่กับสามีโดยเป็นภรรยาสมาชิกคนอื่นในครัวเรือนนั้น โดยที่สามีของสตรีผู้นั้นไม่ได้อาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้นด้วย เช่น เป็นผู้รับใช้ในครัวเรือน เป็นบุตรสาวที่สมรสแล้วแต่บุตรชายไม่ได้อาศัยอยู่ด้วยในครัวเรือนนั้น ฯลฯ เป็นต้น คำว่า "แยกกันอยู่" ในที่นี้หมายถึง การที่สามีภรรยามีได้อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกันเพราะความจำเป็นในเรื่องการประกอบอาชีพ ความจำเป็นในเรื่องการศึกษาของบุตร เป็นต้น สำหรับในกลุ่มสตรีที่มีสถานภาพสมรสเป็นหม้าย หรือหย่า นั้น ได้จำแนกตามสถานภาพในครัวเรือนดังต่อไปนี้คือ ๑) เป็นหัวหน้าครัวเรือน คือ สตรีที่เป็นหม้ายเพราะสามีตาย หรือสตรีที่หย่ากับสามีแล้ว ปัจจุบันอาศัยอยู่กับบุตรโดยที่ตนเป็นผู้หาเลี้ยงดูครอบครัวของตนเอง ๒) เป็นสมาชิกอื่นในครัวเรือน ได้แก่สตรีที่เป็นหม้าย หรือหย่ากับสามีแล้ว และอาศัยอยู่ในครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างในการสัมภาษณ์ในฐานะผู้อาศัย และไม่ได้เป็นหลักในการทำมาหากินของครัวเรือนนั้นๆ เช่น เป็นคนรับใช้ บุตรสาวหัวหน้าครัวเรือน เป็นต้น

ผลของการศึกษาเรื่องสถานภาพสมรสของสตรี ดังที่ปรากฏโดยตารางที่ ๑๐ นั้น พบว่าสตรีในชายส่วนใหญ่คือร้อยละ ๘๑.๒ มีสถานภาพสมรสโดยที่เป็นภรรยาหัวหน้าครัวเรือน สตรีที่มีสถานภาพสมรสและเป็นหัวหน้าครัวเรือนด้วย มีร้อยละ ๑.๕ สตรีที่มีสถานภาพสมรสโดยที่ตนเองเป็นภรรยาสมาชิกอื่นใน

ครัวเรือนมี ร้อยละ ๑๑.๗ ส่วนสตรีที่เป็นหม้าย หรือหย่ากับสามีแล้วมีร้อยละ ๔.๘ ของสตรีทั้งหมด โดยที่มีสถานภาพเป็นหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ ๒.๐ และเป็นสมาชิกอื่นในครัวเรือนนั้น ร้อยละ ๒.๘

การศึกษาถึงจำนวนปีที่สตรีในข่ายสมรสกับสามีคนปัจจุบัน (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๑๑) นั้น โดยไม่คำนึงว่าสามีคนปัจจุบันจะเป็นสามีคนแรก หรือสามีคนที่เท่าไรก็ตาม ด้วยเหตุผลที่ว่าการศึกษาในครั้งนี้ได้ถามถึงข้อมูลในด้านอื่นๆ ของสามีคนปัจจุบันด้วย เช่น ลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคมของสามีและของครัวเรือน ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเพื่อที่จะใช้ประโยชน์จากข้อมูลดังกล่าวในการศึกษาวิเคราะห์ถึงลักษณะความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจ สังคมของครัวเรือนที่มีอิทธิพลต่อความแตกต่างของค่าใช้จ่ายของบุตร หรือการศึกษาในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป ผลจากการศึกษาในตารางที่ ๑๑ พบว่า จำนวนปีโดยเฉลี่ยที่สตรีในข่ายสมรสกับสามีคนปัจจุบันคือ ๘.๗๗ ปี และเมื่อมาพิจารณาในรายละเอียดตามจำนวนปีแล้ว พบว่าสตรีในข่าย ร้อยละ ๓๒.๘ สมรสกับสามีคนปัจจุบันมาแล้วระหว่าง ๕-๙ ปี และมีสตรีในข่ายร้อยละ ๒๔.๖ สมรสกับสามีคนปัจจุบันมาแล้ว ๐-๔ ปี อัตราส่วนของสตรีในข่ายลดลงเป็นลำดับเมื่อจำนวนปีการสมรสกับสามีคนปัจจุบันมากขึ้น และมีสตรีในข่ายเพียงร้อยละ ๐.๒ เท่านั้น ที่สมรสกับสามีคนปัจจุบันมาแล้วมากกว่า ๓๕ ปีขึ้นไป นอกจากนี้ยังพบว่า มีสตรีในข่ายร้อยละ ๐.๔ ที่มีสถานภาพสมรส หม้าย หย่าร้าง หรือแยกกันอยู่กับสามี

ผลจากการศึกษาในตารางที่ ๑๐ ให้ผลสอดคล้องกับผลการศึกษาเกี่ยวกับอายุปัจจุบันโดยเฉลี่ยของสตรีในข่าย และสามี นั่นคือ อายุปัจจุบันโดยเฉลี่ยของสตรีในข่ายเท่ากับ ในขณะที่จำนวนปีโดยเฉลี่ยของสตรีที่สมรสกับสามีคนปัจจุบันคือ ๘.๗๗ ปี จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันโดยเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๔ คน

๓.๒. ลักษณะทางสังคม

ในการศึกษาถึงลักษณะทางสังคมนั้น ได้ศึกษาถึงลักษณะดังต่อไปนี้ของสตรีในข่าย และสามีคือ ระดับการศึกษาของสามี ระดับการศึกษาของสตรี การอ่านออกเขียนได้ ศาสนา กับที่อยู่อาศัย สาเหตุของการย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย การติดต่อกับโลกภายนอกได้แก่ การอ่านหนังสือพิมพ์ การฟังวิทยุ การดูโทรทัศน์

เหตุผลที่การศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ทางด้านสังคม ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นก็คือ ผู้ที่ทำการศึกษา ได้คาดว่าปัจจัยต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาจะมีอิทธิพลต่อความแตกต่างในเรื่องค่าใช้จ่ายของบุตรอยู่ เพราะบุคคลที่มีความแตกต่างกันในด้านการศึกษา การติดต่อกับโลกภายนอก ฯลฯ ย่อมจะมีแนวความคิดเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร ความจำเป็นในการจ่ายปัจจัยต่างๆ ในการเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน

ข้อมูลเกี่ยวกับการอ่านออกเขียนได้ของสามีของสตรีในข่ายนั้น (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๑๒) การอ่านออกเขียนได้ในการศึกษานี้คือ การอ่านออกหมายถึง การอ่านภาษาของตนซึ่งจะเป็นภาษาไทย ภาษาจีน หรือภาษาอังกฤษก็ได้ ที่เป็นข้อความง่ายๆ ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกัน การเขียนได้ก็เช่นเดียวกัน คือ การเขียนข้อความง่ายๆ ที่ใช้กันทั่วไปในการติดต่อสื่อสารกันในภาษาของตน ซึ่งอาจจะ เป็นภาษาไทย ภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีน ก็ได้ ในการถามคำถามเรื่อง การอ่านออกเขียนได้ ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ถามถึงการอ่านออกเขียนได้ของบุคคลที่จบการศึกษาต่ำกว่าระดับปีที่ ๕ ลงมาโดยมีสมมติฐานว่าบุคคลที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับปีที่ ๕ เป็นต้นไปจะสามารถอ่านออกเขียนได้ในภาษาของตน

ผลจากการศึกษาถึงการอ่านออกเขียนได้ในครั้งนี้ พบว่ามีผู้ที่จบการศึกษาตั้งแต่ระดับปีที่ ๕ ขึ้นไป ร้อยละ ๔๒.๗ ของตัวอย่างทั้งหมด ส่วนผู้ที่ได้รับการศึกษาต่ำกว่าระดับปีที่ ๕ ลงมามีอยู่ ร้อยละ ๕๖.๗ ในกลุ่มผู้ที่ได้รับการศึกษาต่ำกว่าระดับปีที่ ๕ ลงมานั้น มีผู้ที่อ่านออกเขียนได้ ร้อยละ ๘๘.๗ ผู้ที่อ่านได้ แต่เขียนไม่ได้ มีร้อยละ ๑.๐ และผู้ที่อ่านไม่ได้เขียนไม่ได้เลยมี ร้อยละ ๑๐.๓ การศึกษาในเรื่องเดียวกันนี้ของสตรีในข่าย (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๑๓) พบว่ามีสตรีในข่ายที่ได้รับการศึกษาสูงกว่าระดับปีที่ ๕ ลงมานั้นมีสูงถึง ร้อยละ ๗๒.๓ เมื่อพิจารณาเฉพาะในกลุ่มสตรีที่ได้รับการศึกษาต่ำกว่าระดับปีที่ ๕ ลงมานั้นพบว่า มีสตรีที่สามารถอ่านออกเขียนได้มีร้อยละ ๗๙.๑ สามารถอ่านได้แต่เขียนหนังสือในภาษาของตนไม่ได้ ร้อยละ ๒.๖ และสตรีที่ไม่สามารถอ่านและเขียนภาษาของตนได้เลยถึง ร้อยละ ๑๘.๓

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการอ่านออกเขียนได้ของสตรีในข่ายและสามีแล้ว พบว่าสามีมีสัดส่วนของการอ่านออกเขียนได้สูงกว่าสตรีในข่าย คือในกลุ่มผู้ที่ได้รับการศึกษาประมณปีที่ ๕ ขึ้นไปนั้น อัตราร้อยละของสามี (๔๒.๗) มีสูงกว่าสตรีในข่าย (๒๗.๕) ถึงร้อยละ ๑๕.๒ เมื่อพิจารณาเฉพาะในกลุ่มผู้ที่ได้รับการศึกษาต่ำกว่าระดับปีที่ ๕ ลงมานั้นก็ยังพบว่า การอ่านออกเขียนได้ของสามี (๘๘.๗) มีสูงกว่าสตรีใน

ชาย (๗๔.๑) อยู่ร้อยละ ๔.๖ และผู้ที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้เลยสตรีในชาย (๑๘.๓) มีอัตราร้อยละสูงกว่าสามี (๑๐.๓) อยู่ร้อยละ ๘.๐

ระดับการศึกษาของสามีและสตรีเมื่อพิจารณาในรายละเอียดตามระดับชั้นการศึกษาที่เรียนสำเร็จแล้วพบว่า (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๑๔) ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงปีที่ ๔ คือ สามีมีร้อยละ ๔๒.๖ และสตรีมีร้อยละ ๕๖.๘ และมีร้อยละ ๗.๗ ของสามี และร้อยละ ๑๔.๔ ของสตรี ที่ไม่เคยได้รับการศึกษาในโรงเรียนเลย ในกลุ่มผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปนั้นมีร้อยละ ๕.๗ ของสามี และร้อยละ ๒.๒ ของสตรี ที่ตกเป็นตัวอย่าง สำหรับผู้ที่ได้รับการศึกษาอื่นซึ่งไม่อาจจัดเข้าอยู่ในกลุ่มการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา อุดมศึกษา ฯลฯ เป็นต้น ได้นั้นได้แก่ผู้ที่ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนนักรธรรม โรงเรียนสอนภาษาจีน ซึ่งเปิดสอนอย่างไม่เป็นทางการตามบ้าน เป็นต้น ในกลุ่มสามีมีร้อยละ ๑.๓ และในกลุ่มสตรีมีร้อยละ ๐.๕

ผลจากการศึกษาถึงศาสนาของสตรีในชาย (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๑๕) นั้น พบว่าส่วนใหญ่ของสามีคือร้อยละ ๔๓.๗ นับถือศาสนาพุทธ มีผู้นับถือศาสนาอิสลามอยู่ ร้อยละ ๒.๕ ศาสนาคาธอลิกหรือโปรเตสแตนต์ร้อยละ ๑.๕ และขงจื้อร้อยละ ๑.๘ ผู้ที่ตอบว่านับถือศาสนาขงจื้อนั้นได้แก่ผู้ที่เชื่อถือในการบูชาบรรพบุรุษ แต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่ได้ตอบว่านับถือศาสนาพุทธ ส่วนผู้ที่ตอบว่านับถือทั้งศาสนาพุทธและบูชาบรรพบุรุษด้วยนั้น จัดอยู่ในกลุ่มผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ

การศึกษาถึงถิ่นที่อยู่ของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างนั้น ได้ถามถึงการเคยอาศัยอยู่นอกกรุงเทพมหานครโดยไม่จำกัดระยะเวลาว่าเคยอาศัยอยู่นานเท่าใด หากผู้ตอบตอบว่าเคยอาศัยอยู่นอกกรุงเทพมหานคร ก็จะถามต่อไปว่าเคยอาศัยอยู่ที่ใด เช่นในเขตเทศบาล หรือนอกเขตเทศบาล หรือที่อื่นๆ เป็นต้น การศึกษาครั้งนี้ พบว่าสตรีที่เคยอาศัยอยู่นอกกรุงเทพมหานครและเคยอาศัยอยู่ แต่ในกรุงเทพมหานครมีอัตราส่วนไม่แตกต่างกันมากนัก คือร้อยละ ๕๒.๒ และร้อยละ ๔๖.๘ ตามลำดับ ในกลุ่มผู้ที่เคยอาศัยอยู่นอกกรุงเทพมหานครนั้น มีผู้ที่เคยอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลร้อยละ ๔๒.๓ เคยอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลร้อยละ ๕๗.๑ และเคยอาศัยอยู่ต่างประเทศ ร้อยละ ๐.๖ ของผู้ที่เคยอาศัยอยู่นอกกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ข้อมูล

เกี่ยวกับสถานที่ที่เคยอยู่แล้ว ยังได้ถามถึงเหตุผลของการย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานครอีกด้วย (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๑๗) พบว่าสาเหตุส่วนใหญ่ของการย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานครคือ การย้ายตามสามี และการย้ายเข้ามาทำมาหากิน มีร้อยละ ๔๒.๐ และร้อยละ ๔๐.๗ ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานคร เพราะ เข้ามาศึกษาต่อมีอยู่เพียงร้อยละ ๓.๕ ของผู้ที่เคยอาศัยอยู่นอกกรุงเทพมหานคร เท่านั้น

การติดต่อกับโลกภายนอกของสตรีที่เป็นตัวอย่างนั้น ถ้ามองถึงความบ่อยของการฟังวิทยุและการดูโทรทัศน์ และการอ่านหนังสือพิมพ์ การถามคำถาม ๒ คำถามดังกล่าวนั้น เป็นการถามถึงทุกๆ ไปโดยไม่ได้เฉพาะเจาะจงถึง รายการที่ฟังและดู หรือเรื่องี่อ่าน (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๑๘) พบว่า สตรีส่วนใหญ่คือร้อยละ ๖๔.๔ และมีร้อยละ ๓.๗ ที่ไม่ได้ฟังวิทยุหรือดูโทรทัศน์เลย สำหรับคำตอบเกี่ยวกับความบ่อยของการอ่านหนังสือพิมพ์ (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๑๙) นั้น มีสตรีในข่ายที่อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวันอยู่เพียงร้อยละ ๒๔.๓ ผู้ที่ไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์เลยมีร้อยละ ๗.๐ และผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออกมีร้อยละ ๑๓.๒ ของสตรีในข่ายทั้งหมด

๓.๓ ลักษณะทางเศรษฐกิจ

การศึกษาลักษณะทาง เศรษฐกิจของครัวเรือนที่ตก เป็นตัวอย่างในการศึกษา เรื่องนี้ ได้ศึกษาถึงลักษณะดังต่อไปนี้คือ อาชีพของสตรีและอาชีพของสามี สถานภาพการทำงาน รายได้ในปัจจุบัน และยังถามด้วยว่ารายได้ของครัวเรือนพอใช้หรือไม่ จำนวนเงินที่ต้องสูญเสียให้บุตรที่อาศัยอยู่ที่อื่น จะได้กล่าวถึงรายละเอียดในแต่ละหัวข้อในตอนต่อไป

ตารางที่ ๒๐ และตารางที่ ๒๑ เป็นรายละเอียดของอาชีพและสตรีในข่ายและสามีโดยละเอียด คำว่า "อาชีพ" ในการศึกษานี้หมายถึง ชนิดของงานที่บุคคลนั้นทำอยู่ บุคคลส่วนมากมักมีงานอาชีพเพียงอาชีพเดียว ต่างกับคำว่า "อุตสาหกรรม" ซึ่งหมายถึงประเภทของสถานประกอบการ ซึ่งบุคคลนั้นกำลังทำอยู่หรือประเภทของธุรกิจซึ่งบุคคลนั้นได้ดำเนินการอยู่ ยกตัวอย่างเช่น นาย ก. เป็นวิศวกรประจำอยู่โรงงานทอผ้า และนาย ข. เป็นวิศวกร ประจำอยู่บริษัทก่อสร้าง ในกรณีนี้ นาย ก. และนาย ข. มีอาชีพ

เหมือนกัน คือเป็นวิศวกร แต่ประเภทของอุตสาหกรรมแตกต่างกัน คือประเภทอุตสาหกรรมของนาย ก. คือ การอุตสาหกรรม และประเภทอุตสาหกรรมของนาย ข. คือ การก่อสร้าง ในทางกลับกัน บุคคล ๒ คนที่มีอาชีพแตกต่างกันอาจทำงานอยู่ในประเภทอุตสาหกรรมชนิดเดียวกันก็ได้ ยกตัวอย่างเช่น นาย ค. เป็นสมุหบัญชีของโรงแรมชั้นหนึ่งขนาดใหญ่ และนาย ง. เป็นพนักงานบริการในโรงแรมเดียวกัน ในกรณีเช่นนี้ นาย ค. และนาย ง. ทำงานอยู่ในประเภทอุตสาหกรรมชนิดเดียวกันคือ อุตสาหกรรมบริการ แต่มีอาชีพแตกต่างกันคือ นาย ค. มีอาชีพเป็นสมุหบัญชีและนาย ง. มีอาชีพเป็นพนักงานบริการ สำหรับในการเสนอรายงานผลการวิจัยเบื้องต้นนี้จะได้เสนอผลการศึกษาเฉพาะ อาชีพของสตรีในข่ายและสามีเท่านั้น

สำหรับการศึกษาถึงอาชีพของผู้ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ในการจำแนกประเภทอาชีพนั้นได้ใช้การจำแนกประเภทอาชีพซึ่งใช้ในการสำรวจแรงงานที่วราชอาณาจักรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการสำรวจแรงงานที่วราชอาณาจักร ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นต้นมา สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้จำแนกประเภทของอาชีพออกเป็น ๔ ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้คือ

๑. ผู้ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีพ วิชาการ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกัน
 ๒. ผู้ปฏิบัติการงานบริหาร ธุรกิจ และจัดดำเนินการ
 ๓. ผู้ปฏิบัติงานอาชีพเสมียน
 ๔. ผู้ปฏิบัติงานอาชีพเกี่ยวกับการค้า
 - ก. ผู้เร่ขายตามถนน ผู้ร้องขาย และผู้ขายหนังสือพิมพ์
 - ข. ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้าอื่นๆ
 ๕. เกษตรกร ชาวประมง ผู้ล่าสัตว์ คนตัดคานซึกลาดไม้ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกัน
- ผู้ทำงานเหมืองแร่ ผู้ต้อยย่อยหิน และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกัน
๖. ผู้ปฏิบัติงานอาชีพเกี่ยวกับการขนส่ง และการคมนาคม
 ๗. ช่าง หรือผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต และกรรมกร ซึ่งมีได้จำแนกไว้ในหมวดอื่น

- ก. ช่างตัดเสื้อ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกัน
 - ข. ช่างไม้และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกัน
 - ค. ผู้ปฏิบัติงานด้านอาหาร เครื่องดื่ม และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกัน
 - ง. กรรมการอื่นๆ
 - จ. ช่าง หรือผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต ซึ่งมีได้จำแนกไว้ในหมวดอื่น
๘. ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริการ การกีฬา และการเล่นต่างๆ
๙. คนงาน ซึ่งมีได้จำแนกไว้ในหมวดอื่น

เนื่องจากการสำรวจแรงงานของสำนักงานสถิติแห่งชาตินั้น ได้ทำการสำรวจ เฉพาะแรงงานพลเรือนเท่านั้น โดยไม่รวมเอาผู้รับราชการทหาร และผู้ที่ทำงานให้ครอบครัวโดยไม่ได้รับค่าจ้าง เข้าไว้ด้วย ดังนั้นในการจำแนกประเภทอาชีพในการศึกษานี้ นอกจากจะยึดแบบแผนการแบ่งประเภทอาชีพของสำนักงานสถิติแห่งชาติแล้ว ยังได้เพิ่มประเภทอาชีพอีก ๒ อาชีพดังกล่าวข้างต้นไว้ด้วย และได้รวม อาชีพในข้อ ๑ และ ข้อ ๒ รวมกัน เนื่องจากมีจำนวนตัวอย่างน้อย ประกอบกับลักษณะอาชีพหน้าที่ความรับผิดชอบของอาชีพ ๒ อาชีพดังกล่าว นอกจากอาชีพในข้อ ๓ - ๔ นั้น มีความใกล้เคียงกันมากที่สุด ในจำนวนอาชีพ ๔ อาชีพ

ผลจากการสำรวจประเภทอาชีพของสตรีในข่าย (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๒๐) นั้น พบว่า สัดส่วนของผู้ประกอบอาชีพเป็นช่าง และผู้ปฏิบัติงานในการผลิตมีสูงที่สุดคือ ร้อยละ ๒๔.๖ ผู้ที่ทำงานให้ครอบครัวโดยไม่ได้รับค่าจ้าง และผู้ที่อยู่บ้านเฉยๆ มีมากเป็นอันดับรองลงมาคือร้อยละ ๒๔.๓ ส่วนผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้ามีร้อยละ ๒๒.๐ ผู้ที่ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักรัฐประศาสนศาสตร์ นักบริหาร และผู้จัดการ มีเพียงร้อยละ ๓.๓ ในกลุ่มผู้ที่รับราชการได้แก่ สตรีที่ตอบว่ารับราชการโดยไม่ได้ระบุว่าตนเองมีอาชีพอะไร เช่น เป็น วิศวกร อาจารย์ พนักงานพิมพ์ดีด หรือนักการภารโรง เป็นต้น ในกลุ่มนี้มีร้อยละ ๐.๕ ข้อมูลแสดงจำนวนและร้อยละของสามีของสตรีในข่าย จำแนกตามประเภทอาชีพ (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๒๑) พบว่าประมาณหนึ่งในสามคือ ร้อยละ ๓๖.๓ ของสามีมีอาชีพเป็น ช่าง ผู้ปฏิบัติงานในการผลิต หรือ กรรมการ อันดับรองลงมาคือ ผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า มีร้อยละ ๒๐.๔ ผู้ที่ปฏิบัติงานอาชีพเกี่ยวกับการ

ขนส่ง และการคมนาคม เช่น พนักงานขับรถ เป็นต้น มีร้อยละ ๑๔.๕ ในกลุ่มนี้มีความแตกต่างกับสตรีใน
ชายมากคือ สตรีในชายที่ประกอบอาชีพประเภทนี้มีเพียงร้อยละ ๐.๑ เท่านั้น ส่วนผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ
นักรัฐประศาสนศาสตร์ นักบริหาร ผู้จัดการมีร้อยละ ๖.๕ ในกลุ่มนี้มีสัดส่วนสูงกว่าสตรีในชายร้อยละ ๓.๒
สำหรับผู้ที่เป็นทหารนั้นมีร้อยละ ๑.๕ และมีเพียงร้อยละ ๐.๔ เท่านั้นที่มียศร้อยตรีขึ้นไป ในกลุ่มไม่เข้าชาย
นั้น ได้แก่ สตรีที่ตอบว่าสามีของตนอยู่บ้านเฉยๆ หรือทำงานบ้าน หรือไม่มีงานทำ หรือสตรีเป็นหม้าย หย่า
ร้าง เป็นต้น ในกลุ่มนี้มีร้อยละ ๓.๕

ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานนอกบ้านของสตรีสตรีในชายและสามี (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๒๒
และตารางที่ ๒๓) การทำงานนอกบ้าน ในที่นี้หมายถึงการที่บุคคลจะต้องออกไปทำงานนอกบ้าน เช่น
ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม เป็นพนักงานขายของตามร้านสรรพสินค้า ฯลฯ เป็นต้น โดยไม่นับรวมผู้ที่
ทำงานอยู่ในบ้าน เช่น ค้าขายของชำที่บ้าน ขายอาหารขายขนมในบ้านที่ตนอาศัยอยู่ ฯลฯ เป็นต้น การ
ศึกษาถึงการทำงานนอกบ้านนั้นได้แยกออกเป็น ๓ กลุ่มคือ กลุ่มที่ ๑ ได้แก่ผู้ที่ตอบว่าทำงานนอกบ้านในระ
หว่างการสำรวจ กลุ่มที่ ๒ ได้แก่ผู้ที่ในระหว่างการสำรวจไม่ได้ทำงานนอกบ้าน แต่เคยทำงานนอกบ้านมา
แล้วในอดีต เช่น สตรีที่เคยทำงานเป็นพนักงานบริหารงานร้านอาหาร เมื่อสมรสและมีบุตรแล้วจำเป็นต้อง
ออกจากงาน มาเลี้ยงดูบุตรของตน เป็นต้น กลุ่มที่ ๓ ได้แก่ผู้ที่ไม่เคยทำงานนอกบ้านมาก่อน สืบทำการ
สำรวจ ผลของการสำรวจการทำงานนอกบ้านของสตรีในชายพบว่า สตรีในกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ มีสัด
ส่วนไม่แตกต่างกันมากนักคือ ร้อยละ ๓๔.๔ และร้อยละ ๓๖.๑ ตามลำดับ ส่วนสตรีในกลุ่มที่ ๓ คือสตรีที่
ไม่เคยทำงานนอกบ้านมาก่อน สืบทำการสำรวจ มีร้อยละ ๒๔.๓ สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานนอกบ้าน
ของสามี ในตารางที่ ๒๓ นั้น พบว่าส่วนใหญ่แล้วสามีของสตรีในชาย ทำงานนอกบ้านคือ ร้อยละ ๔๓.๗

ในการศึกษาครั้งนี้มีคำถามที่ถามสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างว่า รายได้ของครัวเรือนพอใช้จ่ายหรือ
ไม่ คำตอบที่ได้รับจากการถามคำถามนี้เป็นคำตอบที่ค่อนข้างจะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดของผู้ตอบมาก
เพราะผู้ที่ตอบว่าพอใช้เหมือนกัน หรือผู้ที่ตอบว่าไม่พอใช้เหมือนกัน อาจจะอยู่ในสถานการณ์และเงื่อนไขแตกต่าง
ต่างกันมาก อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะทราบว่า คำตอบที่ได้เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดมาก ก็ยังเชื่อว่า

ผลที่ได้จากการถามคำถามนี้พอจะเชื่อถือได้ และยังไม่มีวิธีใดที่ใช้วัดความพอใจ หรือไม่พอใจของรายได้ นอกจากคำถามนี้ ผลของการศึกษา (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๒๔) พบว่า ร้อยละ ๔๕.๘ ของสตรีที่ตกเป็น ตัวอย่างตอบว่ารายได้ในครัวเรือนของตนพอใจจ่าย และร้อยละ ๕๓.๕ ตอบว่าไม่พอใจ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๔

ค่าใช้จ่ายของบุตร อายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์

๔.๑ ค่าใช้จ่ายระหว่างการตั้งครรภ์

ก่อนที่จะทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายระหว่างการตั้งครรภ์ การศึกษาวิจัยนี้ได้ทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานที่และประเภทของการฝากครรภ์ ทั้งนี้เพื่อให้เราได้ทราบว่าผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ทำการฝากครรภ์ ทั้งนี้เพื่อให้เราได้ทราบว่าผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ทำการฝากครรภ์หรือไม่ และถ้าฝาก ฝากกับที่ใด ตารางที่ ๒๕ แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกสัมภาษณ์ร้อยละ ๕๑.๔ ฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลของรัฐบาล ร้อยละ ๑๙.๔ ฝากครรภ์กับโรงพยาบาลเอกชน ร้อยละ ๙.๐ ฝากครรภ์กับหมอดำแย (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๒๕)

นอกจากนั้นยังได้สอบถามถึงความถี่ของการไปปรึกษาแพทย์ในระหว่างที่มารดาตั้งครรภ์ ผลปรากฏว่าร้อยละ ๓๐.๘ ไปหาแพทย์เมื่อเวลามีปัญหา ไม่เคยไปหาแพทย์เลย ร้อยละ ๒๘.๙ ไปหา ๑-๒ ครั้ง ตลอดเวลาตั้งครรภ์ ร้อยละ ๒๘.๘ ส่วนที่ไปทุกเดือนมีเพียงร้อยละ ๑.๙ เท่านั้น (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๒๖)

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการตรวจครรภ์ ซึ่งประกอบด้วยค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการตรวจเลือด ตรวจปัสสาวะ ค่ายาบำรุง ฯลฯ ตามตารางที่ ๒๗ แสดงให้เห็นว่า มารดาร้อยละ ๔๖.๘ จ่ายเงินเพื่อการนี้ในอัตรา ๑๐ - ๑๐๐ บาท ร้อยละ ๑๒.๙ จ่ายตั้งแต่ ๑๐๑ - ๓๐๐ บาท ร้อยละ ๖.๙ จ่าย ๓๐๑ - ๕๐๐ บาท ร้อยละ ๖.๔ จ่าย ๕๐๑ - ๑๐๐๐ บาท และมีร้อยละ ๙ ที่มีได้จ่ายเงินเพื่อการตรวจครรภ์เลย (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๒๗)

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ในระหว่างตั้งครรภ์ อาทิเช่น ค่าเสื้อผ้าคลุมท้อง รองเท้า และเครื่องแต่งกายพิเศษสำหรับคนมีครรภ์อื่นๆ จากการสอบถามจากการสุ่มตัวอย่างปรากฏว่าสตรีในข่ายร้อยละ ๓๖.๑ มิได้จ่ายเงินเพื่อการนี้ ร้อยละ ๑๕.๐ จ่ายในช่วง ๒๐ - ๑๐๐ บาท ร้อยละ ๑๕.๕ จ่ายเงินในช่วง ๑๐๑ - ๓๐๐ บาท ร้อยละ ๑๐.๓ จ่ายในช่วง ๓๐๑ - ๕๐๐ บาท และร้อยละ ๙.๑ ใช้จ่าย

ในช่วง ๑๐๐๑ - ๒๕๐๐ บาท ร้อยละ ๑.๖ ใช้จ่ายตั้งแต่ ๒๕๐๑ - ๓๕๐๐ บาท และเพียงร้อยละ .๔ จ่ายเงินตั้งแต่ ๓๕๐๐ บาทขึ้นไป (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๒๘)

ค่าอาหารบำรุงร่างกายในระหว่างตั้งครรภ์ การศึกษานี้ต้องการทราบว่าสตรีในข่ายได้ใช้จ่ายเงินค่าอาหารบำรุงร่างกายในระหว่างตั้งครรภ์หรือไม่ และถ้ามีการใช้จ่าย อัตราของการใช้จ่ายเป็นเท่าใด ตารางที่ ๒๘ (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๒๘) ได้แสดงให้เห็นว่าสตรีในข่ายที่ถูกสัมภาษณ์ ร้อยละ ๔๔.๘ มิได้ใช้จ่ายสำหรับอาหารบำรุงร่างกายเพิ่มขึ้นตามปกติ ร้อยละ ๑๒.๓ ใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในช่วงระหว่าง ๑๐ - ๑๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๘.๓ ใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในช่วงระหว่าง ๑๐๐ - ๒๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๓.๑ ใช้จ่ายในช่วงระหว่าง ๕๐๑ - ๑๐๐๐ บาท ร้อยละ ๔.๔ ใช้จ่ายในช่วงระหว่าง ๒๐๑ - ๓๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๓.๒ ได้ใช้จ่าย แต่ไม่อาจระบุเป็นตัวเลขได้

๔.๒ ค่าใช้จ่ายในการคลอดบุตร การวิจัยนี้ได้แบ่งหัวข้อได้ดังนี้

เกี่ยวกับสถานที่คลอดบุตร จากตารางที่ ๓๐ (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๓๐) แสดงให้เห็นว่า จากสตรีในข่ายที่ถูกสัมภาษณ์จำนวน ๒๕๓ ราย มีร้อยละ ๖๓.๖ ตอบว่า คลอดบุตรที่โรงพยาบาล ร้อยละ ๒๘.๑ คลอดบุตรที่โรงพยาบาลเอกชน ร้อยละ ๓.๕ คลอดบุตรที่คลินิกแพทย์ ร้อยละ ๒.๐ คลอดบุตรที่บ้านตนเอง ร้อยละ ๑.๒ คลอดบุตรที่สถานอนามัย และมีเพียงร้อยละ ๐.๔ ที่คลอดบุตรที่บ้านหมอตำแย

ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลผู้ทำคลอด (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๓๑) แสดงให้เห็นว่า สตรีในข่าย ร้อยละ ๗๔.๗ ให้แพทย์เป็นผู้ทำคลอด ร้อยละ ๒๐.๙ ให้พยาบาลเป็นผู้ทำคลอด ร้อยละ ๑.๖ ทำคลอดกับหมอตำแย ร้อยละ ๐.๔ ทำคลอดกับบุคคลอื่นๆ เช่น คลอดเอง

ค่าใช้จ่ายในโรงพยาบาล ทั้งนี้รวมค่ายา ค่าห้อง ค่าธรรมเนียมในการคลอด ค่าอาหาร จากการสำรวจ (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๓๒) สตรีในข่ายร้อยละ ๒๑.๔ เสียค่าใช้จ่ายอยู่ในช่วงจำนวน ๑๐๑ - ๓๐๐ บาท ร้อยละ ๑๘.๘ เสียค่าใช้จ่ายอยู่ในช่วง ๒๐ - ๑๐๐ บาท ร้อยละ ๑๔.๗ เสียค่าใช้จ่ายอยู่ในช่วง ๑๐๐๑ - ๒๐๐๐ บาท ร้อยละ ๑๑.๕ เสียค่าใช้จ่ายอยู่ในช่วง ๕๐๑ - ๑๐๐๐ บาท ร้อยละ ๘.๔

ไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายร้อยละ ๗.๒ เสียค่าใช้จ่ายในช่วง ๒๐๐๑ - ๓๐๐๐ บาท ร้อยละ ๖.๐ เสียค่าใช้จ่ายในช่วง ๓๐๑ - ๕๐๐ บาท ร้อยละ ๒.๒ เสียค่าใช้จ่ายในช่วง ๓๐๐๑ - ๕๐๐๐ บาท และร้อยละ ๑.๖ เสียค่าใช้จ่าย ๕,๐๐๐ บาทขึ้นไป

ค่างานพยาบาลพิเศษ การศึกษาวิจัยนี้ได้สอบถามการจ้างพยาบาลพิเศษ เพื่อดูแลมารดาในระหว่างคลอด ผลปรากฏว่าสตรีในข่ายร้อยละ ๒๔.๔ เสียค่าใช้จ่ายในการจ้างนางพยาบาลพิเศษในจำนวน ๑๕๐ - ๓๐๐ บาท ร้อยละ ๑๗.๖ มิได้มีการว่าจ้างพยาบาลพิเศษ ร้อยละ ๑๑.๘ จ่ายค่าพยาบาลพิเศษช่วง ๓๐๑ - ๕๐๐ บาท ร้อยละ ๕.๔ จ่ายค่าพยาบาลพิเศษในช่วง ๕๐๐ - ๑๕๐๐ บาท และอีกร้อยละ ๕.๕ จ่าย ๑๕๐๐ - ๑๕๐๐ บาท (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๓๓)

ค่าสมนาคุณพิเศษ หรือของขวัญสำหรับผู้ทำคลอด (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๓๔) ผลการศึกษาปรากฏว่าสตรีในข่ายร้อยละ ๗๘.๖ มิได้จ่ายค่าสมนาคุณพิเศษ หรือของขวัญสำหรับผู้ทำคลอด ร้อยละ ๖.๘ จ่ายในช่วง ๘๐๑ - ๑๕๐๐ บาท ร้อยละ ๔.๐ จ่ายในช่วง ๓๐๑ - ๘๐๐ บาท และร้อยละ ๒.๘ จ่ายในช่วง ๘๐ - ๓๐๐ บาท

เงินช่วยเหลือค่าคลอดบุตร การวิจัยนี้ยังได้สอบถามว่ามารดาได้รับเงินช่วยเหลือค่าคลอดบุตรหรือไม่ ซึ่งร้อยละ ๘๐.๘ ตอบว่ามีได้รับเงินค่าช่วยเหลือ ร้อยละ ๘.๔ ได้รับเงินช่วยเหลือค่าทำคลอดทั้งหมด ส่วนร้อยละ ๘.๑ ได้รับเงินช่วยเหลือค่าทำคลอดเพียงบางส่วน (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๓๕)

๔.๓ ค่าใช้จ่ายในการเตรียมของใช้สำหรับบุตร

ความเห็นเกี่ยวกับการเตรียมเครื่องใช้เด็กอ่อน เช่น เตียง หรือเบาะนอน เก้าอี้นั่งเด็ก รถเข็น อ่างอาบน้ำ ผ้าอ้อม กระติกน้ำร้อน ที่อุ่นนม จากการศึกษาวิจัยนี้พบว่า สตรีในข่ายร้อยละ ๔๐.๕ เห็นว่าควรซื้อใหม่บ้างบางรายการ แต่ก็ไม่จำเป็นต้องมีก็ได้ ร้อยละ ๔.๗ ไม่ได้ซื้อใหม่เลย เพราะอาจใช้ของเก่าจากบุตรคนแรก ร้อยละ ๒.๐ ซื้อใหม่บ้างบางส่วนเพราะเห็นว่ามีความจำเป็น ร้อยละ ๑.๒ ซื้อข้าวของเด็กอ่อนใหม่ทั้งหมด (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๓๖)

ค่าใช้จ่ายในการเตรียมสิ่งของเด็กก่อน ผลของการศึกษา(ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๓๗)

แสดงให้เห็นว่า สตรีในข่ายร้อยละ ๒๖.๐ เสียค่าใช้จ่ายเพื่อการตระเตรียมสิ่งของเด็กก่อนในช่วงจำนวนเงิน ๑๐ - ๑๐๐ บาท ร้อยละ ๑๘.๒ เสียค่าใช้จ่ายในช่วง ๑๐๐ - ๒๐๐ บาท ร้อยละ ๑๐.๔ เสียค่าใช้จ่ายในช่วง ๒๐๐ - ๓๐๐ บาท ร้อยละ ๘.๕ เสียค่าใช้จ่ายในช่วง ๓๐๐ - ๔๐๐ บาท ร้อยละ ๘.๓ เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่ ๑๒๐๐ - ๑๕๐๐ บาท ร้อยละ ๒.๖ เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่ ๓๐๐๐ - ๔๐๐๐ บาท และเพียงร้อยละ ๑.๓ เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่ ๔๐๐๐ บาทขึ้นไป

๔.๔ ค่าใช้จ่ายประจำเดือนและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ค่าใช้จ่ายนี้ รวมค่าใช้จ่ายในการดูแลบุตร ค่านม ค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า ฯลฯ

ประเภทของผู้ดูแลบุตร ก่อนที่จะได้ทราบถึงค่าใช้จ่ายสำหรับการดูแลบุตร การวิจัยนี้ได้สอบถามเกี่ยวกับผู้ดูแลบุตรว่าส่วนใหญ่แล้วใครเป็นผู้ดูแลบุตร จากคำตอบ (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๓๘) ทำให้เราได้ทราบว่า สตรีในข่ายร้อยละ ๘๗.๗ เป็นผู้เลี้ยงดูบุตรเอง ร้อยละ ๕.๕ ญาติผู้ใหญ่เป็นผู้เลี้ยงดู ร้อยละ ๘.๐ จ้างพี่เลี้ยงเด็กเป็นผู้เลี้ยงดู ร้อยละ ๐.๘ ผ่าเด็กไว้กับสถานรับเลี้ยงเด็ก ร้อยละ ๐.๘ และร้อยละ ๐.๔ ให้บุตรคนโตดูแลน้องๆ ผ่าเด็กไว้กับโรงพยาบาลให้เป็นผู้เลี้ยงดู

ค่าใช้จ่ายสำหรับผู้ดูแลบุตร ค่าใช้จ่ายนี้รวมทั้งเงินและสิ่งของที่สตรีในข่ายจ่ายให้เป็นค่าตอบแทนสำหรับผู้เลี้ยงดูบุตรของตน ผลปรากฏว่า มารดาร้อยละ ๒๒.๖ จ่ายค่าตอบแทนในช่วง ๒๐๐ - ๔๐๐ บาท และในอัตราส่วนเท่ากัน จ่ายค่าตอบแทนในช่วง ๔๐๐ - ๖๐๐ บาท ร้อยละ ๒๒.๖ มิได้จ่ายค่าตอบแทน ร้อยละ ๔.๗ จ่ายค่าตอบแทนในช่วง ๖๐๐ - ๒๐๐๐ บาท ส่วนที่ให้ตอบแทนเป็นสิ่งของอย่างเดียวมีร้อยละ ๖.๕ และร้อยละ ๓.๒ จ่ายค่าตอบแทนต่ำกว่า ๒๐๐ บาท (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๓๙)

สำหรับตารางที่ ๔๐ เป็นการแสดงให้เห็นว่านอกจากมีการจ่ายค่าตอบแทนเป็นตัวเงินแล้ว สตรีในข่ายยังได้ให้ค่าตอบแทนเป็นสิ่งของนอกเหนือจากการให้เป็นเงินอีกด้วย จะเห็นว่าสตรีในข่าย ร้อยละ ๕๒ ให้สิ่งของเป็นการตอบแทนเพิ่มขึ้นจากการให้เป็นเงิน ร้อยละ ๒๘ มิได้ให้สิ่งของตอบแทนเพิ่มนอกเหนือจากเงิน ร้อยละ ๔ ให้ตอบแทนในรูปแบบอื่นๆ เช่น การให้ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า เป็นต้น (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๔๐)

นอกจากนั้น การวิจัยนี้ยังได้สอบถามถึงหน้าที่ของผู้ดูแลบุตรว่าทำหน้าที่ดูแลบุตรอย่างเดียว หรือทำงานบ้านอื่นๆ ด้วย จากคำตอบแทน (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๔๑) แสดงให้เห็นว่า ผู้ดูแลบุตรร้อยละ ๔๓.๓ ต้องทำหน้าที่ดูแลบุตรและทำงานบ้านด้วย ร้อยละ ๒๖.๗ ทำหน้าที่ดูแลบุตรเพียงคนเดียว ร้อยละ ๑๖.๗ ดูแลบุตรคนอื่นๆ ด้วย ร้อยละ ๓.๓ ดูแลบุตรและทำงานอื่นๆ ด้วย

ค่านมและค่าอาหาร สตรีในข่ายร้อยละ ๕.๕ จ่ายเงินสำหรับค่านมและค่าอาหารบุตรตกอยู่ในช่วง ๑๐ - ๑๐๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๒๑.๕ ใช้จ่ายในช่วง ๑๐๐ - ๒๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๑๕.๑ ใช้จ่ายในช่วง ๒๐๐ - ๓๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๑๓.๑ ไม่ได้จ่ายเงินค่านมและค่าอาหารเด็ก ร้อยละ ๔.๘ จ่ายเงินในช่วง ๓๐๐ - ๔๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๒.๘ จ่ายในช่วง ๔๐๐ - ๕๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๒.๐ จ่ายในช่วง ๕๐๐ - ๖๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๐.๘ จ่ายในช่วง ๖๐๐ - ๘๐๐ บาทต่อเดือน นอกจากนี้สตรีในข่ายร้อยละ ๗.๒ ไม่อาจจะระบุค่าใช้จ่ายเพื่อการนี้ได้ว่าใช้จ่ายในจำนวนเท่าใด (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๔๒)

ค่าเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย การวิจัยนี้ได้สอบถามสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในด้านเสื้อผ้าสำหรับบุตรตั้งแต่แรกเกิด จนถึงวันที่ถูกสัมภาษณ์ว่า ได้ใช้จ่ายไปจำนวนเท่าใด ผลการศึกษา (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๔๓) แสดงให้เห็นว่า มารดาร้อยละ ๓๑.๓ จ่ายค่าเสื้อผ้าเด็กในช่วง ๑๐ - ๑๐๐ บาท ร้อยละ ๘.๕ มิได้จ่าย ร้อยละ ๑๓.๕ จ่ายในช่วง ๑๐๐ - ๒๐๐ บาท ร้อยละ ๖.๘ จ่ายเงินในช่วง ๒๐๐ - ๓๐๐ บาท ร้อยละ ๔.๘ จ่ายเงินในช่วง ๓๐๐ - ๕๐๐ บาท ร้อยละ ๒.๐ จ่ายในช่วง ๗๐๐ - ๑๐๐๐ บาท ร้อยละ ๑.๒ จ่ายเงินในช่วง ๑๐๐๐ - ๒๕๐๐ บาท และร้อยละ ๐.๘ จ่ายในช่วง ๕๐๐ - ๗๐๐ บาท

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับของใช้สิ้นเปลือง การศึกษานี้ได้สอบถามเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของใช้สิ้นเปลือง เช่น สำลี กระดาษชำระ ผงซักฟอก ออม ลูบู่ ผงหรือน้ำยาล้างขวดนม ฯลฯ ตั้งแต่บุตรแรกเกิดจนถึงวันที่ถูกสัมภาษณ์ว่า มารดาใช้ค่าใช้จ่ายโดยประมาณเท่าใด ผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่าสตรีในข่ายร้อยละ ๓๒.๕ ใช้จ่ายในช่วง ๑๐ - ๕๐ บาท ร้อยละ ๓๔.๘ มิได้ซื้อสิ่งของสิ้นเปลืองที่ว่า ร้อยละ ๑๒.๓ ใช้จ่าย

ในช่วง ๕๐ - ๑๐๐ บาท ร้อยละ ๔.๗ ใช้จ่ายในช่วง ๑๐๐ - ๑๕๐ บาท ร้อยละ ๓.๔ ใช้จ่ายในช่วง ๑๕๐ - ๒๐๐ บาท ร้อยละ ๓.๘ ใช้จ่ายในช่วง ๒๐๐ - ๓๐๐ บาท และร้อยละ ๒.๐ ใช้จ่ายในช่วง ๓๐๐ - ๑๐๐ บาท (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๔๔)

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ถามถึงสถานที่รักษาพยาบาลโดยได้จำแนกสถานที่รักษาพยาบาล ซึ่งได้พาบุตรไปรักษาเมื่อยามเจ็บป่วย (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๔๕) จะพบว่าสตรีในข่ายร้อยละ ๓๖.๔ พาบุตรไปรักษาที่คลินิกแพทย์ ร้อยละ ๒๒.๕ พาบุตรไปรักษาที่โรงพยาบาลร้อยละ ๑๖.๒ ไม่เคยพาบุตรไปรักษาพยาบาล ทั้งนี้เนื่องจากบุตรยังไม่เคยเจ็บป่วย ร้อยละ ๑๒.๒ รักษาที่ศูนย์สาธารณสุขสุข ร้อยละ ๕.๕ ไม่จำเพาะเจาะจงสถานที่รักษาพยาบาลและพาบุตรไปรักษาหลายแห่ง ร้อยละ ๒.๔ รักษาเองด้วยการซื้อยาให้ทานเอง และร้อยละ ๒.๕ เช่นกัน รักษาที่แพทย์แผนโบราณ

ค่ารักษาพยาบาล ค่ารักษาพยาบาลของบุตรตั้งแต่แรกเกิดจนถึงเวลาที่ถูกสัมภาษณ์ (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๔๖) ปรากฏว่ามารดาร้อยละ ๓๗.๐ จ่ายค่ารักษาพยาบาลในช่วง ๑๐ - ๕๐ บาท ร้อยละ ๒๓.๕ ไม่ได้จ่ายค่ารักษาพยาบาล ร้อยละ ๑๓.๖ จ่ายค่ารักษาพยาบาลในช่วง ๕๐ - ๑๐๐ บาท ร้อยละ ๔.๕ จ่ายค่ารักษาพยาบาลในช่วง ๑๐๐ - ๑๕๐ บาท ร้อยละ ๓.๗ จ่ายในช่วง ๑๕๐ - ๒๐๐ บาท ร้อยละ ๔.๕ จ่ายในช่วง ๓๐๐ - ๕๐๐ บาท ร้อยละ ๔.๑ จ่ายในช่วง ๕๐๐ - ๑๐๐๐ บาท ร้อยละ ๓.๓ จ่ายในช่วง ๒๐๐ - ๓๐๐ บาท และร้อยละ ๑.๗ จ่ายในช่วง ๑๐๐๐ บาทขึ้นไป

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับของเล่น (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๔๗) แสดงให้เห็นว่า สตรีในข่ายร้อยละ ๖๘.๘ มิได้เสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับของเล่นสำหรับเด็ก ร้อยละ ๑๓.๘ เสียค่าใช้จ่ายเพื่อการนี้อยู่ในช่วง ๑๐ - ๕๐ บาท ร้อยละ ๖.๗ จ่ายในช่วง ๕๐ - ๑๐๐ บาท ร้อยละ ๓.๒ จ่ายในช่วง ๑๐๐ - ๒๐๐ บาท ร้อยละ ๓.๒ เช่นกัน จ่ายในช่วง ๒๐๐ - ๕๐๐ บาท และร้อยละ ๑.๔ จ่ายในช่วงตั้งแต่ ๕๐๐ บาทขึ้นไป

บทที่ ๕

ค่าใช้จ่ายของบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์

๕.๑ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหาร

ค่านม

การศึกษาถึงค่าใช้จ่าย ที่สตรีในข่ายจ่ายเป็นค่านมของบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์ แสดงให้เห็นว่าสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างที่มีบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์ร้อยละ ๔๕.๓ มิได้จ่ายค่านมสำหรับบุตร ร้อยละ ๑๓.๘ จ่ายเงินในช่วง ๕๐ - ๑๐๐ บาทต่อเดือนต่อคน ร้อยละ ๔.๕ จ่ายเงินในช่วง ๑๐๐ - ๑๕๐ บาทต่อเดือนต่อคน ร้อยละ ๖.๖ จ่ายเงินในช่วง ๑๐ - ๕๐ บาทต่อเดือนต่อคน ร้อยละ ๕.๔ จ่ายเงินในช่วง ๒๕๐ - ๓๐๐ บาทต่อเดือนต่อคน ร้อยละ ๕.๐ จ่ายเงินในช่วง ๑๕๐ - ๒๐๐ บาท ร้อยละ ๓.๗ จ่ายเงินในช่วง ๒๐๐ - ๒๕๐ บาท ร้อยละ ๒.๑ จ่ายเงินในช่วง ๓๐๐ - ๔๐๐ บาทต่อเดือนต่อคน ร้อยละ ๑.๗ จ่ายเงินในช่วง ๔๐๐ - ๕๐๐ บาทต่อเดือนต่อคน ร้อยละ ๑.๖ จ่ายเงินในช่วง ๕๐๐ - ๑๐๐๐ บาท และร้อยละ ๐.๕ จ่ายเงินตั้งแต่ ๑๐๐๐ บาทต่อเดือนขึ้นไป (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๔๔)

ค่าอาหาร

การศึกษาวิจัยค่าใช้จ่ายของบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์นี้ ผู้วิจัยได้พยายามที่จะครอบคลุมค่าใช้จ่ายทุกประเภทที่สตรีในข่ายต้องจ่ายไปเพื่อบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์ เมื่อต้องการจะศึกษาถึงค่าอาหารที่มารดาจ่ายไปเพื่อบุตรอายุ ๑-๗ ปีต่อคนนั้น ลักษณะของการใช้จ่ายประเภทนี้ค่อนข้างจะมีปัญหาในการที่จะคิดเป็นค่าใช้จ่ายต่อคน ด้วยเหตุผลที่ว่าวิธีการจ่ายค่าอาหารของแต่ละครัวเรือนดังที่เป็นอยู่ทั่วไปนั้นไม่อาจหาคำตอบตามที่มีผู้ศึกษาต้องการได้ ดังนั้นวิธีการที่คาดว่าจะได้คำตอบที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุดก็คือ การศึกษาถึงค่าอาหารภายในบ้าน และจำนวนคนที่รับประทานอาหารภายในครัวเรือนเป็นประจำ เพื่อทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นค่าใช้จ่ายในเรื่องอาหารของแต่ละครัวเรือนต่อเดือนต่อคน โดยมีสมมุติฐานว่าค่าใช้จ่ายในเรื่องอาหารของบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์ต่อเดือนต่อคนในแต่ละครัวเรือนไม่ควรจะแตกต่างกับสมาชิกอื่นใน

ครัวเรือนมากนัก ผลของการศึกษา(ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๔๔ และตารางที่ ๕๐) แสดงให้เห็นว่าสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างจำนวน ๕๐๘ คนมีร้อยละ ๒๗.๘ จ่ายค่าอาหารภายในบ้านโดยเฉลี่ยตั้งแต่ ๑๑๐๐ - ๑๕๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๒๓.๗ จ่ายค่าอาหารโดยเฉลี่ยตั้งแต่ ๗๐๐ - ๕๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๑๐.๔ จ่ายค่าอาหารโดยเฉลี่ยตั้งแต่ ๕๐๐ - ๗๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๘.๒ จ่ายค่าอาหารโดยเฉลี่ยตั้งแต่ ๑๕๐๐ - ๒๐๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๗.๒ จ่ายค่าอาหารโดยเฉลี่ยตั้งแต่ ๒๕๐๐ - ๓๐๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๗.๐ จ่ายค่าอาหารโดยเฉลี่ยตั้งแต่ ๕๐๐ - ๑๐๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๓.๖ จ่ายค่าอาหารโดยเฉลี่ยตั้งแต่ ๒๐๐๐ - ๒๕๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๐.๖ จ่ายค่าอาหารโดยเฉลี่ยตั้งแต่ ๕๐๐๐ บาทขึ้นไป และร้อยละ ๒.๒ มิได้จ่ายเงินค่าอาหารประจำเดือน

นอกจากนั้น การวิจัยนี้ยังได้สอบถามถึงจำนวนสมาชิกในครัวเรือนร่วมรับประทานอาหารภายในครัวเรือนเดียวกันว่าเป็นจำนวนเท่าใด(ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๕๐) ข้อมูลที่ได้แสดงให้เห็นว่า ร้อยละ ๑๖.๐ ของตัวอย่าง มีคนร่วมรับประทานอาหารจำนวน ๔ - ๕ คน ร้อยละ ๑๓.๖ มีคนร่วมรับประทานอาหารจำนวน ๖ คน ร้อยละ ๔ ตอบว่ามีผู้ร่วมรับประทานอาหารจำนวน ๓ คน ร้อยละ ๘.๒ ตอบว่ามีผู้ร่วมรับประทานอาหาร ๗ - ๘ คน ร้อยละ ๕.๐ ตอบว่ามีผู้ร่วมรับประทานอาหารจำนวน ๔ คน

ดังนั้น การหาค่าอาหารโดยเฉลี่ยต่อคนต่อเดือน อาจทำได้ด้วยการคำนวณค่าอาหารภายในบ้านโดยเฉลี่ยต่อคน หารด้วยจำนวนคนที่ร่วมรับประทานอาหาร

ค่าขนม

นอกเหนือจากอาหารหลัก คืออาหารและนมแล้ว สตรีในข่ายยังอาจต้องจ่ายค่าขนมสำหรับบุตรที่อยู่ในวัย ๑ - ๗ ปีก็ได้ ดังนั้นการวิจัยนี้จึงได้สอบถามเกี่ยวกับค่าขนมที่สตรีในข่ายให้จ่ายสำหรับบุตรแต่ละคนในแต่ละเดือนอีกด้วย ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา(ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๕๑) จะเห็นว่ามารดาที่ตกเป็นตัวอย่างร้อยละ ๒๔.๗ จ่ายค่าขนมสำหรับแต่ละคนในช่วง ๑๐๐ - ๑๕๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๒๑.๓ จ่ายในช่วง ๕๐ - ๑๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๑๘.๗ จ่ายในช่วง ๒๕๐ - ๓๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๗.๒ จ่ายในช่วง ๑๕๐ - ๒๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๗.๐ จ่ายในช่วง ๑๐ - ๕๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๔.๕

จ่ายในช่วง ๒๐๐ - ๒๕๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๒.๔ จ่ายในช่วง ๕๐๐ - ๑๐๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๑.๔ จ่ายในช่วง ๔๐๐ - ๕๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๑.๑ จ่ายในช่วง ๓๐๐ - ๔๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๐.๗ จ่ายตั้งแต่ ๑๐๐๐ - ๓๐๐๐ บาทต่อเดือน และร้อยละ ๗.๖ มิได้จ่ายเงินสำหรับค่าขนมอบตร

๕.๒ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับผู้ดูแลบุตร

ก่อนที่จะทราบว่าสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างได้ใช้จ่ายสำหรับผู้ดูแลบุตรเท่าใดนั้น การวิจัยนี้ได้สอบถามเกี่ยวกับประเภทของผู้ดูแลบุตรว่า ใครเป็นผู้ดูแล ข้อมูลที่พบ (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๕๒) แสดงให้เห็นว่า สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างร้อยละ ๘๘.๔ เป็นผู้เลี้ยงดูบุตรเอง ร้อยละ ๔.๔ ให้นายติผู้ใหญ่เป็นผู้เลี้ยงดู ร้อยละ ๓.๖ จ้างพี่เลี้ยงเด็กดูแล ร้อยละ ๑.๑ ให้นุตรดูแลกันเอง ร้อยละ ๐.๕ ผ่ากไว้กับคนข้างบ้าน ร้อยละ ๐.๒ ผ่ากสถานเลี้ยงเด็ก

ในกรณีที่สตรีในข่ายมิได้เลี้ยงดูบุตรเอง หากจ้างพี่เลี้ยงเด็กให้เป็นผู้ดูแล การวิจัยนี้ยังได้สอบถามถึงหน้าที่ของผู้ดูแลบุตรว่านอกเหนือจากการดูแลบุตรแล้ว ยังต้องทำหน้าที่อื่นหรือไม่ (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๕๓) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้ดูแลบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์นั้น ร้อยละ ๕๒.๓ ต้องทำงานบ้าน นอกเหนือจากการดูแลบุตรอีกด้วย ร้อยละ ๒๓.๓ ทำหน้าที่ดูแลบุตรเพียงคนเดียว ร้อยละ ๔.๓ ทำหน้าที่ดูแลบุตรหลายคน และร้อยละ ๗.๐ ทำหน้าที่ดูแลบุตรและทำงานอื่นๆ ด้วย

สำหรับค่าตอบแทนผู้เลี้ยงดูบุตรนั้น การวิจัยนี้ได้สอบถามทั้งค่าตอบแทนทั้งที่เป็นตัวเงินและที่ไม่ใช่ตัวเงิน (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๕๔) ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างที่มีบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์นั้น ร้อยละ ๒๖.๗ จ่ายค่าตอบแทนผู้ดูแลบุตรอยู่ในช่วง ๒๐๐ - ๔๐๐ บาท ร้อยละ ๒๕.๕ มิได้จ่ายค่าตอบแทน ร้อยละ ๑๕.๑ จ่ายค่าตอบแทนในช่วง ๔๐๐ - ๖๐๐ บาท ร้อยละ ๑๔.๐ จ่ายค่าตอบแทนในช่วง ๑๐๐ - ๒๐๐ บาท ร้อยละ ๔.๗ จ่ายค่าตอบแทนเป็นสิ่งของ ร้อยละ ๒.๓ จ่ายค่าตอบแทนในช่วง ๖๐๐ - ๒๐๐๐ บาท

๕.๓ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายของบุตร

ผลของการศึกษาค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้า และเครื่องแต่งกายของบุตร (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๕๕) แสดงให้เห็นว่าสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างที่มีบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์ ร้อยละ ๔๓.๕ จ่ายค่าเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย สำหรับบุตรแต่ละคนโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในช่วง ๑๐ - ๕๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๑๓.๕ มิได้จ่ายค่าเสื้อผ้าสำหรับบุตร ร้อยละ ๑๒.๓ จ่ายค่าเสื้อผ้าในช่วง ๕๐ - ๑๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๖.๔ จ่ายค่าเสื้อผ้าในช่วง ๑๐๐ - ๒๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๒.๒ จ่ายในช่วง ๒๐๐ - ๓๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๑.๐ จ่ายในช่วง ๓๐๐ - ๕๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๐.๗ จ่ายในช่วง ๕๐๐ - ๑๐๐๐ บาทต่อเดือน และเพียงร้อยละ ๐.๓ จ่ายตั้งแต่ ๑๐๐๐ บาทขึ้นไป

๕.๔ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการพักผ่อนหย่อนใจและการท่องเที่ยว

การศึกษาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการพักผ่อนหย่อนใจของบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์ (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๕๖) จะเห็นว่าสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างร้อยละ ๔๖.๒ เป็นการพาบุตรไปเยี่ยมญาติ ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ๘๔.๓๑ บาทต่อครั้ง ร้อยละ ๓๓.๕ พาบุตรไปดูภาพยนตร์ โดยเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ๒๑.๒๐ บาทต่อครั้ง ร้อยละ ๑๖.๒ พาบุตรไปสวนสนุก ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ๒๕.๕๘ บาทต่อครั้ง ร้อยละ ๒.๗ พาบุตรไปท่องเที่ยวสถานที่อื่นๆ ซึ่งมีได้ระบุ โดยเสียค่าใช้จ่าย ๕๗.๐๘ บาทต่อครั้ง ร้อยละ ๑.๕ พาบุตรไปเล่นกีฬา โดยเสียค่าใช้จ่าย ๔๒.๒๕ บาทต่อครั้ง

๕.๕ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา

ในการศึกษาถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์นั้นในชั้นแรกได้สอบถามสตรีในข่ายถึงการมีบุตรที่ไปโรงเรียนอนุบาล หรือโรงเรียนประถมหรือไม่ ในกลุ่มสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างที่มีบุตรอายุระหว่าง ๑-๗ ปีบริบูรณ์นั้น (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๕๗) พบว่าร้อยละ ๓๕.๔ ของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์มีบุตรเข้ารับการศึกษานในโรงเรียนอนุบาลหรือโรงเรียนประถมศึกษา และร้อยละ ๖๓.๒ ไม่มีบุตร กำลังศึกษาในโรงเรียนเลย ในกลุ่มสตรีที่มีบุตรไปโรงเรียนอนุบาล หรือโรงเรียนประถมศึกษานั้น

ผู้ศึกษาได้สอบถามถึงค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อปี ต่อคน ซึ่งรวมเอาค่าเล่าเรียน ค่าอุปกรณ์ในการเรียน ค่าธรรมเนียม ค่าเรียนพิเศษ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ เพื่อการศึกษา โดยไม่ได้แยกประเภทโรงเรียนว่าเป็น โรงเรียนอนุบาล หรือโรงเรียนประถม หรือชั้นที่บุตรกำลังศึกษาอยู่ แต่ได้ถามถึงค่าใช้จ่ายในการศึกษาเฉลี่ยต่อหนึ่งคนต่อปีของบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์ของสตรีในข่าย ผลของการศึกษาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตร (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๕๔) พบว่าร้อยละ ๒๔.๓ ของสตรีที่มีบุตรกำลังศึกษาอยู่ เสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาสำหรับบุตรหนึ่งคนเป็นเงินประมาณ ๑,๐๐๐ - ๒,๐๐๐ บาทต่อปี ร้อยละ ๑๘.๗ เสียค่าใช้จ่าย ๕๐๐ - ๑,๐๐๐ บาทต่อปีต่อคน ร้อยละ ๑๕.๗ จ่ายประมาณ ๒,๐๐๐ - ๓,๐๐๐ บาทต่อปี เพียงร้อยละ ๐.๓ ที่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่ ๑๒,๐๐๐ บาทขึ้นไป

๕.๖ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางไปโรงเรียน

ในการศึกษาถึงวิธีการและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปโรงเรียนของบุตรที่อายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์นั้น (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๕๕ และตารางที่ ๖๐) คำตอบเกี่ยวกับวิธีที่บุตรเดินทางไปโรงเรียนนั้น ปรากฏว่า ร้อยละ ๓๗.๔ บิดามารดาขับรถไปส่งเองที่โรงเรียน ร้อยละ ๒๕.๒ บุตรไปโรงเรียนด้วยตนเอง ร้อยละ ๑๖.๓ บุตรไปกับรถโรงเรียน ร้อยละ ๑๐.๓ ญาติพี่น้องไปส่งที่โรงเรียน ร้อยละ ๑.๗ พี่เลี้ยงเด็กไปส่ง ร้อยละ ๑.๓ ไปด้วยรถรับจ้างและร้อยละ ๐.๗ มีคนขับรถไปส่ง

สำหรับค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางไปโรงเรียนของบุตร (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๖๐) จะเห็นว่าสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างที่มีบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์ ร้อยละ ๕๔.๗ มิได้จ่ายค่าพาหนะเดินทางของบุตร ร้อยละ ๑๒.๐ จ่ายค่าพาหนะเดินทางในช่วง ๑๐ - ๕๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๕.๗ จ่ายค่าพาหนะเดินทางในช่วง ๑๐๐ - ๒๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๔.๓ จ่ายค่าพาหนะเดินทางในช่วง ๒๐๐ - ๖๐๐ บาทต่อเดือน และร้อยละ ๐.๗ จ่ายมากกว่า ๖๐๐ บาทต่อเดือน ผลของการศึกษาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปโรงเรียนในครั้งนี้จะ เห็นได้ว่ากลุ่มที่มีค่าใช้จ่ายพาหนะในการเดินทางไป-กลับจากโรงเรียนมีสูงถึง ร้อยละ ๕๘.๗ การที่ผู้ตอบตอบว่าไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางให้แก่บุตรนั้น อาจเป็นเพราะโรงเรียนอยู่ใกล้กับที่อยู่อาศัย บุตรจึงเดินไป-กลับเอง โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง หรืออาจเป็นเพราะ บิดามารดาไปส่งเองโดยการขับรถไป ดังนั้นจึงไม่อาจคิดออกมาเป็นตัวเลขได้

๕.๗ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ที่สตรีในข่ายพาดูตรไปรักษาพยาบาล (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๖๑) จะเห็นได้ว่า สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างที่มีบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์ ร้อยละ ๔๗.๗ พาดูตรไปรักษาที่คลินิกแพทย์ ร้อยละ ๒๐.๕ พาดูตรไปรักษาที่โรงพยาบาล ร้อยละ ๑๕.๑ รักษาที่ศูนย์สาธารณสุข ร้อยละ ๘.๕ พาดูตรไปรักษาหลายสถานที่ ร้อยละ ๔.๗ ซึ้อยาทานเอง ร้อยละ ๒.๓ รักษาสถานที่อื่นๆ

สำหรับค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๖๒) พบว่า สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างที่มีบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์ ร้อยละ ๖๘.๖ เสียค่าใช้จ่ายในช่วง ๑๐ - ๕๐ บาทต่อครั้ง ร้อยละ ๖.๔ ไม่ได้เสียค่ารักษาพยาบาล ร้อยละ ๑.๕ เสียค่ารักษาพยาบาลในช่วง ๑๐๐ - ๑๕๐ บาท ร้อยละ ๐.๗ เสียค่ารักษาพยาบาล ๑๕๐ - ๓๐๐ บาท ร้อยละ ๐.๒ เสียค่าใช้จ่ายมากกว่า ๓๐๐ บาทขึ้นไป

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๖

ค่าใช้จ่ายทางอ้อม หรือการเสียโอกาสเนื่องจากการมีบุตร

ในการศึกษาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของบุตรในครั้งนี นอกจากจะได้ทำการศึกษาถึงค่าใช้จ่ายโดยตรงที่เป็นตัวเงินที่บิดามารดาต้องจ่ายไปเนื่องมาจากการมีบุตรแล้ว ยังได้ทำการศึกษาค่าใช้จ่ายในอีกแง่หนึ่งด้วย คือค่าใช้จ่ายทางอ้อม ซึ่งอาจจะคำนวณออกมาเป็นตัวเงินได้ หรือไม่อาจคำนวณออกมาเป็นเงินได้ เช่น การต้องลาออกจากงาน เพราะการมีบุตร ความรู้สึกวิตกกังวล ความเคร่งเครียด อารมณ์เสีย หรือต้องทำงานบ้านมากขึ้น ฯลฯ เป็นต้น การศึกษาถึงค่าใช้จ่ายทางอ้อมอันเนื่องมาจากการมีบุตรนี้ได้ทำการศึกษาสตรีในชายทุกคน โดยไม่คำนึงถึงอายุของบุตรว่าจะมีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ หรือมีแต่เฉพาะบุตรที่อายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์เท่านั้น การศึกษาในส่วนนี้ส่วนใหญ่แล้วคำถามค่อนข้างจะเป็นคำถามที่เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด เสียมาก คงมีแต่เฉพาะคำถามส่วนที่เกี่ยวกับการสูญเสียโอกาสในการหารายได้ อันเนื่องมาจากมีบุตร ซึ่งสามารถคำนวณออกมาเป็นตัวเงินได้ จะได้แยกกล่าวออกเป็น ๓ หัวข้อดังต่อไปนี้คือ

๖.๑ การเสียโอกาสที่เป็นตัวเงิน ในการศึกษาถึงการเสียโอกาสที่เป็นตัวเงินนั้น ได้ถามสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างจำนวน ๕๐๔ คนถึงการลาออกจากงานที่เคยทำเพราะการมีบุตรโดยมิได้ เจาะจงว่าบุตรคนใดดังที่ปรากฏใน ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๖๓ พบว่ามีสตรี ๒๔๔ คนหรือร้อยละ ๓.๓ ของสตรีทั้งหมดต้องลาออกจากงานที่เคยทำ เพราะสาเหตุที่ตนเองมีบุตร และไม่สามารถทำงานต่อไปได้ รวมทั้งยังต้องออกมาเพื่อเลี้ยงดูบุตรอีกด้วย สตรีเหล่านี้ต้องสูญเสียรายได้ที่พึงได้ไป ส่วนสตรีนอกจากนี้เป็นผู้ที่ไปโดยทำงานมาก่อนหรือยังสามารถทำงานได้ต่อไปถึงแม้จะมีบุตร ในกลุ่มสตรีที่ต้องลาออกจากงานเพราะการมีบุตรจำนวน ๒๔๔ คนนั้น มีร้อยละ ๑๗.๖ ที่ต้องเสียรายได้ไปปีละ ๕,๐๐๐ - ๕,๕๕๕ บาท เป็นที่น่าสังเกตว่าอัตราร้อยละของสตรีในชายที่ต้องลาออกจากงานเพราะการมีบุตรตอบว่าตนเองไม่ทราบ ว่าตนเองต้องสูญเสียรายได้ไปปีละเท่าใด คือมีถึงร้อยละ ๔๓.๓ ของผู้ที่ลาออกจากงานเพราะการมีบุตร ทั้งนี้อาจจะ เป็นด้วยเหตุผลที่ว่าสตรีกลุ่มนี้เป็นผู้ที่ทำงานได้รายได้เป็นรายวัน หรือรับจ้างทั่วไป ไม่เคยคำนวณรายได้รายจ่ายของตนเอง เมื่อมี

บุตรเล็กๆ ก็ต้องลาออกจากงานไปเลี้ยงดูบุตร จึงไม่อาจทราบรายได้ที่แน่นอนของตนเองที่ต้องสูญเสียไป

นอกจากการศึกษาเกี่ยวกับการต้องลาออกจากงาน เนื่องมาจากการมีบุตรแล้วยังได้ถามสตรีที่กำลังทำงานเพื่อรายได้ถึงการทำงานพิเศษซึ่งเป็นรายได้เพิ่มเติมให้กับครอบครัวในบางโอกาส มีสตรีจำนวน ๕๐ คน ดังปรากฏใน ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๖๔ ตอบว่าตนต้องสูญเสียโอกาสในการทำงานพิเศษเพื่อหารายได้ให้ครอบครัวเนื่องมาจากการมีบุตร นับว่ามีจำนวนน้อยมาก คือเพียงร้อยละ ๔.๔ ของสตรีทั้งหมดที่ตกเป็นตัวอย่างเท่านั้น นอกจากนี้การศึกษาถึงการต้องลดเวลาการทำงานตามปกติลงอันเนื่องมาจากการมีบุตร เช่น สตรีที่ทำงานเป็นรายชั่วโมง เป็นรายวัน สตรีเหล่านี้เมื่อมีบุตรจำเป็นต้องแบ่งเวลามาเลี้ยงดูบุตรจึงไม่อาจใช้เวลาทำงานทั้งหมดตามปกติได้ จึงต้องลดเวลาในการทำงานลง กรณีดังกล่าวนี้จะไม่เกิดขึ้นกับผู้ทำงานโดยได้รับรายได้เป็นประจำต่อเดือน เช่น ข้าราชการ ฯลฯ เป็นต้น สตรีที่ตอบว่าตนต้องลดเวลาในการทำงานลงเนื่องจากการมีบุตรมี ๑๖๖ คน หรือร้อยละ ๑๘.๓ สตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง ดังปรากฏใน ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๖๕ เป็นที่น่าสังเกตว่าในจำนวนสตรีที่ต้องลดเวลาในการทำงานลง เนื่องมาจากการมีบุตรนั้นมีถึงร้อยละ ๔๒.๒ ที่ตอบว่าตนไม่ทราบว่าตนต้องสูญเสียรายได้ไปปีละเท่าใด เหตุผลก็คงไม่แตกต่างจากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น คือสตรีกลุ่มนี้คงจะทำงานรับจ้างทั่วไป ทำงานเป็นลูกจ้างรายวัน ฯลฯ เป็นต้น มีร้อยละ ๒๑.๑ ที่ตอบว่าตนต้องสูญเสียรายได้ไประหว่าง ๑,๐๐๐ - ๔,๘๘๘ บาทต่อปี

๖.๒ การเสียโอกาสที่ไม่เป็นตัวเงิน การศึกษาถึงการเสียโอกาสที่ไม่เป็นตัวเงินของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างนั้นได้ทำการศึกษาถึงความรู้สึกของสตรีเกี่ยวกับการทำงานบ้าน การพักผ่อนหย่อนใจ การไปงานสังคม ว่าสตรีในข่ายมีความรู้สึกว่าตนเองมีมากขึ้นหรือน้อยลง หลังจากการมีบุตรโดยมิได้เฉพาะเจาะจงว่าเป็นบุตรคนใด หรือเกิดความรู้สึกนั้นเมื่อไร แต่ได้ถามรวมไปถึงบุตรทุกคน อย่างไรก็ตาม ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่าคำตอบที่ได้จากการศึกษาในส่วนนี้เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของผู้ตอบมาก อีกประการหนึ่งพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของผู้ตอบก็ยังคงมีความแตกต่างกันอยู่อีกด้วย

ในด้านความรู้สึกของสตรีในข่ายเกี่ยวกับความรู้สึกว่าทำงานบ้านมากขึ้นหรือน้อยลง หลังจากการมีบุตรนั้น (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๖๖) พบว่าจากสตรีในข่ายทั้งหมด ๔๐๔ คนนั้น ส่วนใหญ่แล้วคือร้อยละ

๗๖.๕ ตอบว่าตนต้องทำงานบ้านมากขึ้นกว่าเดิม และมีร้อยละ ๑๘.๘ และร้อยละ ๒.๕ ตอบว่าตนทำงานบ้านเท่าเดิม และทำงานบ้านน้อยลงตามลำดับ ผู้ที่ตอบว่าตนเองทำงานบ้านเท่าเดิมหลังจากการมีบุตรนั้นอาจจะเป็นด้วยเหตุผลที่ว่าแต่เดิมก่อนมีบุตรก็ต้องทำงานบ้านมากอยู่แล้ว เป็นปกติแล้ว เพราะฉะนั้นการมีบุตรเพิ่มขึ้นในครอบครัวจึงไม่รู้สึกว่าเป็นภาระเพิ่มมากขึ้นในเรื่องการทำงานบ้าน หรือในอีกแห่งหนึ่งก็คือโดยปกติแล้วสตรีกลุ่มนี้เป็นผู้ที่มีผู้ช่วยทำงานบ้าน โดยที่ตนเองไม่ค่อยได้มีภาระในเรื่องการทำงานบ้าน และการมีบุตรเพิ่มขึ้นในครอบครัวขึ้นอีกก็ได้มอบภาระงานบ้านที่เพิ่มขึ้นให้แก่ผู้ช่วยทำงานบ้านไป สำหรับกลุ่มที่ตอบว่าตนรู้สึกว่าตนทำงานบ้านน้อยลง หลังจากการมีบุตรแล้วนั้นอาจเป็นด้วยเหตุผลที่ว่าสตรีกลุ่มนี้มีญาติผู้ใหญ่รับผิดชอบดูแลงานบ้านที่เพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากการมีบุตรและทั้งยังรับภาระงานบ้านที่เคยทำอยู่เดิมไปอีกด้วย หรือเหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือสตรีกลุ่มนี้อาจจะมีบุตรอยู่แล้วหลายคนและเป็นบุตรที่เติบโตแล้ว ดังนั้นการมีบุตรที่สามารถช่วยทำงานบ้านได้จึงทำให้สตรีกลุ่มนี้มีความรู้สึกว่าตนทำงานบ้านน้อยลง อย่างไรก็ตาม เหตุผลเหล่านี้เป็นเพียงการคาดคะเนเท่านั้นโดยที่ยังมิได้มีการทำการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งแต่อย่างใด

สำหรับความรู้สึกเกี่ยวกับการพักผ่อนหย่อนใจของสตรีในชายนั้นได้มีการศึกษาด้วยการถามคำถามในทำนองเดียวกันคือ สตรีในชายารู้สึกว่าตนเองใช้เวลาพักผ่อนหย่อนใจมากขึ้น หรือน้อยลงกว่าเดิม หลังจากการมีบุตร ในการถามถึงการพักผ่อนหย่อนใจนั้น ได้ยกตัวอย่างประกอบว่าการพักผ่อนหย่อนใจหมายถึงการทำสวน การนอนกลางวัน การเดินเล่น การเล่นกีฬาต่างๆ การไปเดินซื้อของตามห้างสรรพสินค้า การไปดูภาพยนตร์ ละคร และการแสดงต่างๆ อย่างไรก็ตามความหมายของการพักผ่อนหย่อนใจของแต่ละบุคคลก็ยังมีความหมายแตกต่างกันไปอีกด้วย คำตอบที่ได้จากสตรีในชาย ๕๐๘ คนพบว่า (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๖๗) ร้อยละ ๖๘.๘ ของสตรีทั้งหมดมีความรู้สึกว่ามีความเวลาในการพักผ่อนหย่อนใจเท่าเดิมและมากกว่าเดิมตามลำดับ ผู้ที่ตอบว่าตนมีเวลาในการพักผ่อนหย่อนใจมากขึ้นนั้น อาจจะเป็นด้วยเหตุผลที่ว่าสตรีกลุ่มนี้คิดว่าการเล่นตุ๊กตาเป็นการพักผ่อนหย่อนใจได้ทางหนึ่ง โดยบุตรเป็นผู้นำความสดชื่นในครอบครัวมาสู่ผู้เป็นบิดามารดา ดังนั้นการเล่นตุ๊กตาจึงถือเป็นการพักผ่อนหย่อนใจได้อย่างหนึ่ง

ในด้านความรู้สึกของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง เกี่ยวกับความรู้สึกว่าตนสามารถไปงานสังคมของตนมากขึ้น หรือน้อยลงกว่าเดิม หลังจากการมีบุตรแล้วนั้น คำว่า "งานสังคม" ในที่นี้ผู้สัมภาษณ์จะยกตัวอย่างว่าหมายถึงการพบปะกับเพื่อนฝูง การไปงานแต่งงาน งานศพ และการเยี่ยมเยียนเพื่อนบ้าน คำตอบที่ได้รับ (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๖๘) พบว่าประมาณกว่าครึ่งหนึ่งของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างคือร้อยละ ๕๗.๔ ตอบว่าตนมีโอกาสไปงานสังคมได้น้อยลงหลังจากการมีบุตร ประมาณหนึ่งในสี่คือร้อยละ ๒๕.๓ ตอบว่าตนมีโอกาสไปงานสังคมได้เท่าเดิมก่อนการมีบุตร ทั้งนี้อาจจะ เป็นด้วยเหตุผลที่ว่าสตรีกลุ่มนี้มีผู้ช่วยทำงานบ้านตลอดจนเลี้ยงดูบุตร และมีสตรีในชายร้อยละ ๓.๑ ตอบว่าตนมีโอกาสไปงานสังคมได้มากขึ้นหลังจากมีบุตรแล้ว ทั้งนี้เหตุผลที่พอจะน่าขึ้นมากล่าวได้ อาจจะ เป็นด้วยเหตุผลที่ว่าสตรีกลุ่มนี้อยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งถูกบังคับให้ไปงานสังคมมากขึ้น โดยเนื่องมาจากงานการ หรือจากเหตุผลอย่างอื่น และการมีบุตรก็ได้เป็นภาระในการเลี้ยงดู เพราะมีผู้เลี้ยงดูบุตรอยู่แล้ว ดังนั้นสภาพแวดล้อมทางการงานที่บังคับให้สตรีผู้นี้ต้องไปงานสังคมมากขึ้น จึงไม่ขัดขัดด้วยภาระการเลี้ยงดูบุตร มีร้อยละ ๑๓.๐ ที่ตอบว่าปกติตนไม่ค่อยได้มีงานสังคมจะต้องไปอยู่แล้ว การมีบุตรจึงไม่ได้ทำให้รู้สึกว่าตนมีโอกาสไปร่วมงานสังคมได้มากขึ้น หรือน้อยลง หรือในอีกแง่หนึ่งก็คือการมีบุตรไม่ได้กระทบกระเทือนต่อการไปงานสังคม เลย

๖.๓ ความวิตกกังวลที่เกิดจากการมีบุตร ในการศึกษาถึงค่าใช้จ่ายทางอ้อมนั้น ได้รวมศึกษาถึง ผลของการมีบุตรที่มีต่อจิตใจของอารมณ์ของมารดาด้วย การศึกษาถึงความวิตกกังวลของสตรีในข่ายที่เกิดจากการมีบุตรนั้น ได้ถามว่ารู้สึกมากน้อยแค่ไหน (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๖๙) การถามคำถามดังกล่าวนี้ เป็นการศึกษาถึงความรู้สึกต่างๆ ไปโดยไม่ได้เฉพาะเจาะจงเฉพาะถึงเรื่องหนึ่งเรื่องใด คำตอบที่ได้รับนั้นมีร้อยละ ๔๒.๖, ๒๒.๑, ๑๘.๖, ๑๓.๘ ที่ตอบว่า รู้สึกวิตกกังวลมาก ปานกลาง เล็กน้อย และไม่รู้สึกรวิตกกังวลเลยตามลำดับ เมื่อถามถึงคำถามที่เฉพาะเจาะจงลงไปว่าความรู้สึกวิตกกังวลที่เกิดจากการมีบุตรนั้นมีความวิตกกังวลในเรื่องใดมากที่สุด ในเรื่องต่อไปนี้คือ สุขภาพ การศึกษา อุบัติเหตุ คนเลี้ยงดูบุตร (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๗๐) มีสตรีในชายร้อยละ ๘.๘ - ๙.๑ ที่ตอบว่ามีความกังวลในเรื่องทุกๆ เรื่องที่กล่าวมาแล้วเท่ากันหมดทุกเรื่อง เป็นที่น่าสังเกตว่าในเรื่องความกังวลของสตรีในข่ายเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรซึ่งหมายถึง

ที่เลี้ยง คนดูแลบุตร ระหว่างที่มารดาไม่ได้อยู่บ้านนั้นมีถึงร้อยละ ๓๗.๔ ที่ตอบว่ามีความกังวลเรื่องนี้น้อยที่สุด อาจจะเป็นด้วยเหตุผลที่ว่าสตรีที่มีบุตรเหล่านี้มีผู้ช่วยเลี้ยงดูบุตร เช่น ญาติผู้ใหญ่ คนดูแลบุตร ฯลฯ เป็นต้น ไม่มีความเดือนร้อนในการหาคนเลี้ยงดูบุตร หรืออาจกล่าวได้อีกแง่หนึ่งก็คือสตรีเหล่านี้เป็นสตรีที่ทำงานบ้านโดยมิได้รับค่าจ้าง หรือเงินเดือน

นอกจากการศึกษาถึงความวิตกกังวลซึ่งเกิดจากการมีบุตรแล้ว ยังได้ทำการศึกษาถึงปัญหาของการมีบุตรที่เกินไปด้วยการศึกษาจากสตรีในข่าย ซึ่งมีบุตรอายุระหว่าง ๐-๗ ปีบริบูรณ์ ด้วยการถามถึงความเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการมีบุตรที่เกินไป โดยเป็นการถามถึงความเห็นต่างๆ ไป โดยไม่ได้หมายความว่าสตรีที่ถูกถามจะเป็นผู้ที่มีบุตรหลายคน เพราะตามความเป็นจริงนั้นสตรีที่ถูกสัมภาษณ์บางคนอาจจะมิบุตรเพียงคนเดียวเท่านั้น หรือบางคนอาจจะเป็นผู้ที่บุตรถึงจริงๆ ก็ได้ คำตอบที่ได้โดยการเปรียบเทียบปัญหา ๓ ปัญหา คือ ปัญหาอุปสรรคต่อการทำงาน ผลเสียต่อสุขภาพและปัญหาในด้านเศรษฐกิจ (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๗๑) พบว่าผู้ที่ตอบว่า การมีบุตรที่เกินไปจะเป็นปัญหาต่อต้านเศรษฐกิจของครอบครัวมีถึงร้อยละ ๗๒.๕ ในด้านปัญหาต่อสุขภาพของมารดานั้น มีสตรีร้อยละ ๓๕.๔ ซึ่งมีอัตราร้อยละสูงสุดในกลุ่มผู้ที่ตอบโดยเรียงอันดับความสำคัญของปัญหาอันดับที่ ๒ ปัญหาที่คิดว่าเป็นปัญหาอันดับ ๓ นั้น ผู้ที่ตอบว่าเป็นอุปสรรคต่อการทำงานนั้นมีอัตรา ร้อยละสูงสุดคือ ร้อยละ ๓๓.๔ เป็นที่น่าสังเกตว่ามีสตรีถึงร้อยละ ๒๑.๑ ที่ตอบว่าการมีบุตรที่เกินไปไม่รู้สึกว่าจะจะเป็นปัญหาต่อสุขภาพของมารดา และสตรีร้อยละ ๑๕.๕ ตอบว่าไม่เป็นปัญหาต่อการทำงาน ซึ่งในที่นี้มีได้เฉพาะเจาะจงลงไปว่าเป็นการทำงานนอกบ้าน หรือการทำงานบ้านโดยมิได้รับเงินเดือน ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าสตรีกลุ่มนี้เป็นผู้ทำงานบ้านโดยมิได้รับเงินเดือน หรือเป็นผู้ทำงานนอกบ้านโดยมีผู้ดูแลบุตร ซึ่งอาจจะ เป็นญาติผู้ใหญ่ หรือคนเลี้ยงดูเด็กก็ได้

เนื่องจากสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นสตรีที่มีบุตรอายุระหว่าง ๐-๗ ปีบริบูรณ์ เพราะฉะนั้นส่วนใหญ่แล้วสตรีทุกคนจะเป็นผู้ที่มีบุตรอยู่ในวัยกำลังศึกษาเล่าเรียนหรือกำลังจะต้องเข้ารับการ ศึกษาต่อไปในอนาคต การศึกษาครั้งนี้จึงได้ทำการศึกษาถึงความคาดหวังของสตรีที่เป็นมารดา ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของบุตรของตน ในการศึกษาถึงเรื่องนี้ก็เช่นเดียวกันคือเป็นการถามถึงความคาดหวังต่อบุตร

ของเขาโดยไม่ได้เจาะจงลงไปว่าบุตรคนโต บุตรคนโต หรือบุตรคนเล็ก บุตรชายหรือบุตรสาว คำตอบที่ได้รับจากการสัมภาษณ์สามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ กลุ่มใหญ่ๆ (ภาคผนวกที่ ๑ ตารางที่ ๗๒) ดังนี้คือ กลุ่มที่ตอบถึงระดับการศึกษาที่คาดหวังว่าจะให้บุตรเรียนจบ กลุ่มที่ไม่ระบุระดับการศึกษาแต่ได้ระบุเงื่อนไขและเหตุผลที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มที่ ๓ คือกลุ่มที่ไม่ได้ระบุระดับการศึกษา แต่ระบุอาชีพที่อยากจะให้บุตรของตนเป็นต่อไปในอนาคต เช่นเป็นข้าราชการในเครื่องแบบ เป็นช่างเสริมสวย ทำครัว พยาบาล เป็นต้น จากคำถามทั้งสามกลุ่มที่กล่าวมาแล้วพบว่า มีสตรีในข่ายร้อยละ ๒๓.๐ ที่ตอบว่าแล้วแต่ความสามารถของเด็กจะเรียนไม่ได้ถึงระดับไหนก็ตาม มีร้อยละ ๑๔.๑ ที่ตอบว่าอยากจะให้บุตรของตนเรียนจนจบระดับมหาวิทยาลัย มีร้อยละ ๑๕.๕ ที่ตอบว่าแล้วแต่ฐานะทางการเงิน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๗

บทสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

แนวคิดในเรื่องค่าใช้จ่ายของบุตร (Cost of Children) ได้มีการนิยามและศึกษาโดยนักวิชาการหลายสาขาวิชา อาทิเช่น ประชากรศาสตร์ จิตวิทยา และเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเศรษฐศาสตร์มักอธิบายค่าใช้จ่ายของบุตรโดยเน้นเฉพาะจำนวนเงินที่บิดามารดาต้องใช้จ่ายไปเนื่องจากการมีบุตร โดยจำแนกเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดู ค่าใช้จ่ายในการศึกษา เป็นต้น หมวดค่าใช้จ่ายทางอ้อมคือ การที่บิดามารดาสูญเสียโอกาสในการหารายได้ สาเหตุจากการมีบุตร เป็นต้น สำหรับนักจิตวิทยามักอธิบายค่าใช้จ่ายของบุตรในเชิงผลเสียต่าง ๆ อันเนื่องจากการมีบุตร และผลเสียนั้นอาจตีความหมายออกมาไม่ใช่ตัวเงิน เช่น ความตึงเครียดอันเนื่องจากการมีบุตร ความไม่สบายใจต่าง ๆ และความกังวลใจในตัวบุตร เป็นต้น

สำหรับการศึกษาริวิจัยนี้ได้เน้นศึกษาถึงค่าใช้จ่ายทางตรง (Direct Costs) และค่าใช้จ่ายทางอ้อม (Indirect Costs) การศึกษาริวิจัยที่ได้แยกศึกษาค่าใช้จ่ายทางตรงของบุตรที่มีอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วยค่าใช้จ่ายตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ค่าเสื้อผ้าและอาหารพิเศษของมารดาในระหว่างตั้งครรภ์ ตลอดไปจนถึงค่าใช้จ่ายในการคลอดบุตร ค่าพยาบาลพิเศษ ค่าใช้จ่ายในโรงพยาบาล ค่าสิ่งของเครื่องใช้สำหรับเด็กเล็ก ค่าเสื้อผ้าเด็ก ค่านมและอาหารเสริมต่าง ๆ ค่ารักษาพยาบาล ค่าตอบแทนผู้เลี้ยงดูหรือสถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นต้น กับค่าใช้จ่ายทางตรงของบุตรที่มีอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วยค่าใช้จ่ายในด้านอาหาร นมและขนม ค่าใช้จ่ายสำหรับผู้เลี้ยงดูบุตร ค่าใช้จ่ายในด้านการศึกษา และค่าใช้จ่ายในการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น ส่วนการศึกษาริวิจัยค่าใช้จ่ายทางอ้อม (Indirect Costs) นั้น ได้สอบถามสตรีที่อยู่กับบ้านทั้งหมด ซึ่งหมายถึงสตรีที่มีบุตรตั้งแต่อายุ ๐ - ๗ ปีบริบูรณ์ ค่าใช้จ่ายทางอ้อมประกอบด้วย อาทิเช่น รายได้ของมารดาที่สูญเสียไปเนื่องจากต้องออกจากงาน การทำงานบ้านเพิ่มขึ้น ขาดเวลาสังสรรค์กับเพื่อนฝูงญาติมิตร เป็นต้น

การศึกษาวิจัยนี้ปรากฏเป็นเพียงรายงานผลเบื้องต้นของการสำรวจ ซึ่งพอจะสรุปได้

มีดังต่อไปนี้

๑. ลักษณะทางประชากร

แบบของครัวเรือน

ผลจากการศึกษาแบบของครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างพบว่า ร้อยละ ๕๖.๔ ของครัวเรือนในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นครัวเรือนเดี่ยวซึ่งประกอบด้วยคู่สมรส ๑ คู่ หรือคู่สมรส ๑ คู่ กับบุตรที่ยังไม่สมรส ร้อยละ ๑๔.๙ ของครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างทั้งหมด เป็นครัวเรือนเดี่ยวขยายในทางตั้งและทางนอน ซึ่งหมายถึงครัวเรือนที่ประกอบด้วยคู่สมรสเพียง ๑ คู่ และบุคคลดังต่อไปนี้คือ ก) บิดามารดา และพี่หรือน้องของคู่สมรส ข) พี่หรือน้อง ข. และบุตรของคู่สมรส ค) ปู่หรือย่า หรือตา หรือยาย และพี่หรือน้องของคู่สมรส ง) พี่หรือน้องและ เหลนของคู่สมรส ส่วนครัวเรือนที่พบว่ามีน้อยมากที่สุดในกรุงเทพมหานครคือ ครัวเรือนเดี่ยวขยายในทางนอนซึ่งหมายถึงครัวเรือนที่ประกอบไปด้วยคู่สมรสเพียง ๑ คู่ เท่านั้น และบุคคลดังต่อไปนี้คือพี่หรือน้องของคู่สมรส ซึ่งอาจมีสถานภาพเป็นโสดหรือสมรสแล้วก็ได้ แต่อาศัยอยู่ในครัวเรือนนี้เพียงคนเดียวโดยไม่มีคู่สมรสอาศัยอยู่ด้วย ครัวเรือนประเภทนี้พบว่ามีเพียงร้อยละ ๐.๓ ของครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด

ขนาดของครัวเรือน

เมื่อพิจารณาขนาดของครัวเรือนจากจำนวนครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างในการสำรวจครั้งนี้ (๙๐๘ ครัวเรือน) พบว่าขนาดของครัวเรือนโดยเฉลี่ยคือ ๖.๕๔

ถ้าพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า ครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างร้อยละ ๕๘.๒ มีขนาดของครัวเรือนอยู่ระหว่าง ๕ - ๘ คน ร้อยละ ๒๗.๐ มีสมาชิกในครัวเรือน ๐ - ๔ คน ร้อยละ ๑๓.๖ มีสมาชิกในครัวเรือน ๑๐ - ๑๔ คน และร้อยละ ๐.๒ ถือว่าเป็นครัวเรือนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดคือมีสมาชิกในครัวเรือนตั้งแต่ ๒๐ คนขึ้นไป

อายุเฉลี่ย

สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย ๓๐.๑ ปี และสามีมีอายุเฉลี่ย ๓๔.๘ ปี

กลุ่มสตรีที่ตก เป็นตัวอย่างจำแนกตามอายุของบุตร

วัตถุประสงค์การศึกษาวิจัยที่ต้องการทราบถึงค่าใช้จ่ายของบุตรโดยแยกศึกษาค่าใช้จ่ายของบุตรอายุตั้งแต่ ๑ ปีบริบูรณ์ และค่าใช้จ่ายของบุตรอายุระหว่าง ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ ดังนั้นการสำรวจนี้จึงจำแนกสตรีที่อยู่ในข่ายตามอายุของบุตร ในจำนวนสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างทั้งหมด ๔๐๘ รายนั้น แบ่งได้ ๓ กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง สตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ มีจำนวน ๑๐๐ คน

กลุ่มที่สอง สตรีที่มีบุตรอายุระหว่าง ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ มีจำนวน ๖๖๘ คน

กลุ่มที่สาม สตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ และมีบุตรที่มีอายุระหว่าง ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ มีจำนวน ๑๔๐ คน

จำนวนบุตรโดยเฉลี่ย

จำนวนบุตรโดยเฉลี่ยในการศึกษาคั้งนี้หมายถึง จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันของสตรีที่ตก เป็นตัวอย่างไม่ว่าบุตรนั้น เกิดจากสามีคนใดก็ตามหรืออาศัยอยู่ที่ใดก็ตาม จากการศึกษาสำรวจนี้พบว่า จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างเท่ากับ ๒.๙ คน นอกจากนั้นยังพบว่าร้อยละ ๔๕.๕ ของครัวเรือนในตัวอย่างทั้งหมดไม่มีบุตรอาศัยอยู่ที่อื่น

สถานภาพสมรสของสตรีในข่าย

สตรีในข่ายส่วนใหญ่คือร้อยละ ๘๑.๒ มีสถานภาพสมรสโดยที่เป็นภรรยาของหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ ๑๑.๗ เป็นสตรีที่มีสถานภาพสมรสโดยที่ตกเป็นภรรยาสมาชิกอื่นในครัวเรือน ร้อยละ ๕.๘ เป็นสตรีที่เป็นหม้ายหรือหย่าร้างกับสามี โดยแยกสถานภาพเป็นหัวหน้าครัวเรือนร้อยละ ๒๐.๐ และเป็นสมาชิกอื่นในครัวเรือนร้อยละ ๒.๘

นอกจากนั้นการศึกษาวิจัยนี้พบว่าสตรีในข่ายร้อยละ ๓๒.๘ สมรสกับสามีคนปัจจุบันมาแล้วระหว่าง ๕ - ๙ ปี และร้อยละ ๒๙.๖ สมรสกับสามีคนปัจจุบันมาแล้วต่ำกว่า ๕ ปี

๒. ลักษณะทางสังคมของสตรีในชายและสามี

ระดับการศึกษา

สตรีในชายร้อยละ ๔๒.๗ ของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างทั้งหมดจบการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ ๕ ขึ้นไป ร้อยละ ๕๖.๗ ได้รับการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ ๕ สำหรับในกลุ่มหลังนี้แยกเป็นผู้ที่อ่านออกเขียนได้ร้อยละ ๔๘.๗ ผู้ที่อ่านได้เขียนไม่ได้ร้อยละ ๑.๐ และผู้ที่อ่านไม่ได้เขียนไม่ได้ ร้อยละ ๑๐.๓

เมื่อเปรียบเทียบระดับการศึกษาของสามีและสตรีในชายแล้ว ปรากฏว่าอัตราส่วนของการอ่านออกเขียนได้ของสามีนั้นสูงกว่าสตรีในชาย

ศาสนา

สตรีในชายร้อยละ ๙๓.๗ นับถือพุทธศาสนา ร้อยละ ๒.๙ นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ ๑.๕ นับถือศาสนาคาทอลิก และร้อยละ ๑.๘ นับถือศาสนาขงจื้อ

การอาศัยอยู่นอกกรุงเทพมหานคร

สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างร้อยละ ๕๒.๒ เคยอาศัยอยู่นอกเขตกรุงเทพมหานคร และร้อยละ ๔๖.๘ อาศัยอยู่แต่ในเขตกรุงเทพมหานคร

สำหรับผู้ที่เคยอาศัยนอกเขตกรุงเทพมหานครพบว่า ร้อยละ ๔๒.๓ ของกลุ่มนี้เคยอาศัยในเขตเทศบาล ร้อยละ ๕๗.๑ เคยอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล และร้อยละ ๐.๖ เคยอาศัยอยู่ต่างประเทศ

การศึกษาริวิจัยนี้ยังได้สอบถามถึง เหตุผลของการย้ายเข้ากรุงเทพมหานครซึ่งปรากฏว่า ร้อยละ ๔๒.๐ ย้ายตามสามี ร้อยละ ๔๐.๗ ย้ายเข้ามาประกอบอาชีพ ร้อยละ ๓.๙ ย้ายเข้ามาเพื่อศึกษาต่อ

การเข้าถึงสื่อมวลชน

สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างร้อยละ ๖๙.๙ เป็นผู้ฟังวิทยุหรือดูโทรทัศน์ เป็นประจำทุกวัน และมีเพียงร้อยละ ๓.๗ ไม่ได้ฟังวิทยุหรือดูโทรทัศน์เลย ส่วนการอ่านหนังสือพิมพ์นั้นพบว่าสตรีที่ตกเป็น

ตัวอย่าง ร้อยละ ๒๘.๓ อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน ร้อยละ ๗.๐ ไม่ได้อ่านเลย

๓. ลักษณะทาง เศรษฐกิจ

อาชีพ

สตรีในข่ายร้อยละ ๒๘.๖ ประกอบอาชีพเป็นช่างและผู้ปฏิบัติงานในการผลิต ร้อยละ ๒๔.๓ เป็นผู้ทำงานให้ครอบครัวโดยไม่ได้รับค่าจ้างและเป็นแม่บ้าน ร้อยละ ๒๒.๐ เป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้าเพียงร้อยละ ๓.๓ เป็นผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักรัฐประศาสนศาสตร์ นักบริหารและผู้จัดการ

สำหรับอาชีพของสามีของสตรีในข่ายปรากฏว่า ร้อยละ ๓๖.๓ ของสามีของสตรีในข่าย ประกอบอาชีพเป็นช่าง ผู้ปฏิบัติงานในการผลิต หรือกรรมกร ร้อยละ ๒๐.๔ ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการค้า ร้อยละ ๖.๕ ประกอบอาชีพเป็นผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักรัฐประศาสนศาสตร์ นักบริหาร ผู้จัดการ

การทำงานนอกบ้านของสตรีในข่าย

จากการศึกษาสำรวจนี้พบว่า สตรีในข่ายร้อยละ ๓๘.๔ ทำงานนอกบ้านในระหว่างการสำรวจ ร้อยละ ๓๖.๑ ไม่ได้ทำงานนอกบ้านในระหว่างการสำรวจแต่เคยทำงานนอกบ้านมาแล้วในอดีต และร้อยละ ๒๔.๓ ไม่เคยทำงานนอกบ้านมาก่อนสัปดาห์การสำรวจ แต่สามีของสตรีในข่าย ร้อยละ ๔๓.๗ เป็นผู้ทำงานนอกบ้าน

ระดับรายได้

สตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง ร้อยละ ๕๕.๘ ตอบว่า รายได้ของครัวเรือนพอเพียงต่อการใช้จ่าย และร้อยละ ๔๓.๘ ตอบว่าไม่พอใช้

๔. ค่าใช้จ่ายของบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์

ค่าใช้จ่ายในระหว่างตั้งครรภ์

จากการศึกษาวิจัยนี้พบว่า สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างส่วนมากหรือร้อยละ ๕๑.๔ ผ่าครรภ์ที่โรงพยาบาลของรัฐ ร้อยละ ๑๘.๔ ผ่าครรภ์ที่โรงพยาบาลเอกชน นอกจากนั้นยังพบว่าสตรีในข่าย

ส่วนมากไปปรึกษาแพทย์เฉพาะยามมีปัญหาเท่านั้น มีเพียงอัตราส่วนน้อยที่ปรึกษาแพทย์ทุกเดือน และมีอัตราร้อยละ ๒๘.๔ ของสตรีในข่ายทั้งหมดไม่เคยพบแพทย์เลยในยามตั้งครรภ์

สำหรับค่าใช้จ่าย ในการตรวจครรภ์นั้น พบว่าสตรีในข่ายร้อยละ ๔๖.๔ ใช้จ่ายในช่วง ๑๐ - ๑๐๐ บาท ร้อยละ ๑๒.๔ มิได้จ่ายเพื่อการนี้เลย

ส่วนค่าเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ในระหว่างตั้งครรภ์พบว่า สตรีในข่ายร้อยละ ๓๖.๑ มิได้ใช้จ่ายในด้านนี้ ร้อยละ ๑๕.๕ ใช้เงินเพื่อเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายระหว่าง ๒๐ - ๑๐๐ บาท ร้อยละ ๑๕.๕ เช่นกันใช้จ่ายในช่วง ๑๐๑ - ๓๐๐ บาท ร้อยละ ๙.๑ ใช้จ่ายในช่วง ๑๐๐๑ - ๒๕๐๐ บาท

การศึกษาริวิจัยนี้พบว่า สตรีในข่ายส่วนใหญ่ หรือร้อยละ ๕๔.๘ มิได้ใช้จ่ายเพื่อเป็นค่าอาหารบำรุงร่างกายในระหว่างตั้งครรภ์

ค่าใช้จ่ายในการคลอดบุตร

การศึกษาริวิจัยนี้พบว่า สตรีในข่ายส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๖๓.๖ คลอดบุตรที่โรงพยาบาลของรัฐ ร้อยละ ๒๘.๑ คลอดที่โรงพยาบาลเอกชน นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ที่คลอดส่วนใหญ่แล้วเป็นแพทย์รองลงมาเป็นพยาบาล สำหรับค่าใช้จ่ายในโรงพยาบาล การศึกษาริวิจัยนี้พบว่า สตรีในข่ายร้อยละ ๒๑.๔ จ่ายในช่วง ๑๐๑ - ๓๐๐ บาท ร้อยละ ๑๙.๘ จ่ายในช่วง ๒๐ - ๑๐๐ บาท ร้อยละ ๑๔.๗ จ่ายในช่วง ๑๐๐๑ - ๒๐๐๐ บาท ส่วนค่าจ้างพยาบาลพิเศษนั้น การศึกษาริวิจัยนี้พบว่าสตรีในข่ายร้อยละ ๒๙.๔ จ่ายค่าพยาบาลพิเศษในระหว่าง ๑๕๐ - ๓๐๐ บาท ร้อยละ ๑๗.๖ มิได้จ้างพยาบาลพิเศษ สำหรับค่าสมนาคุณพิเศษหรือของขวัญสำหรับผู้ทำคลอดนั้น จากการศึกษาริวิจัยนี้พบว่า สตรีในข่ายร้อยละ ๗๘.๘ มิได้จ่ายค่าสมนาคุณพิเศษ

ค่าเครื่องใช้สำหรับบุตร

การศึกษาริวิจัยนี้ปรากฏว่าสตรีในข่ายส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๙๐.๕ มีการซื้อข้าวของเครื่องใช้เด็กอ่อนใหม่บางรายการเท่านั้น และมีเพียงร้อยละ ๑.๒ เท่านั้นที่ซื้อของใหม่ทั้งหมด ซึ่งจะเห็นวาสตรี

ในข่ายร้อยละ ๒๖.๐ ใช้จ่ายเพื่อการนี้ในช่วง ๑๐ - ๑๐๐ บาท ร้อยละ ๑๒.๒ จ่ายในช่วง ๑๐๐ ถึง ๒๐๐ บาท มีเพียงร้อยละ ๑.๓ เท่านั้นที่ใช้จ่ายตั้งแต่ ๔๐๐๐ บาทขึ้นไป

ค่าใช้จ่ายประจำเดือนและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

จากการศึกษาวิจัยนี้ปรากฏว่า สตรีในข่ายร้อยละ ๘๗.๗ เป็นผู้เลี้ยงดูบุตรเอง นอกนั้นมีญาติผู้ใหญ่และพี่เลี้ยงดูแล และมีอัตราส่วนน้อยมากที่ฝากสถานเลี้ยงเด็กหรือโรงพยาบาล สำหรับค่าตอบแทนผู้ดูแลบุตร ปรากฏว่าสตรีในข่ายร้อยละ ๒๒.๐ จ่ายในช่วง ๒๐๐ - ๔๐๐ บาท กับ ๔๐๐ - ๖๐๐ บาท และส่วนใหญ่มีการตอบแทนเป็นสิ่งของ นอกจากตัวเงิน ซึ่งผู้ดูแลบุตรส่วนใหญ่นอกจากดูแลบุตรแล้วยังมีหน้าที่ทำงานบ้านด้วย

ส่วนค่านมและค่าอาหารเสริมของบุตรนั้น การศึกษาวิจัยนี้พบว่า สตรีในข่ายร้อยละ ๒๔.๔ จ่ายค่านมและค่าอาหารเสริมในอัตรา ๑๐๐ - ๒๐๐ บาท ต่อเดือน ร้อยละ ๑๕.๑ ใช้จ่ายเดือนละ ๒๐๐ ถึง ๓๐๐ บาท และเพียงร้อยละ ๐.๔ จ่าย ๘๐๐ - ๑๕๐๐ บาท ต่อเดือน

สำหรับค่าเสื้อผ้าและเครื่องแต่งการของบุตรตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวันสำรวจพบว่า สตรีในข่ายร้อยละ ๓๑.๓ จ่ายในช่วง ๑๐ - ๑๐๐ บาท ร้อยละ ๒๘.๔ มิได้ใช้จ่ายเพื่อการนี้ ร้อยละ ๑๓.๘ ใช้จ่ายในช่วง ๑๐๐ - ๒๐๐ บาท เพียงร้อยละ ๑.๒ ใช้จ่ายในช่วง ๑๐๐๐ - ๒๕๐๐ บาท

สตรีในข่ายร้อยละ ๓๒.๔ ใช้จ่ายค่าของใช้สิ้นเปลืองสำหรับบุตรในช่วง ๑๐ - ๕๐ บาท ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวันสำรวจ ร้อยละ ๓๔.๘ มิได้ใช้จ่ายเพื่อการนี้ และเพียงร้อยละ ๒.๐ ใช้จ่ายในช่วง ๓๐๐ - ๑๐๐๐ บาท

สตรีในข่ายส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๓๖.๔ นำบุตรไปรักษาพยาบาลที่คลินิกแพทย์ ร้อยละ ๒๒.๕ นำบุตรไปรักษาที่โรงพยาบาล และร้อยละ ๑๖.๒ ไม่เคยรักษาพยาบาลบุตรเลย เนื่องจากบุตรยังไม่เคยเจ็บป่วย สำหรับค่ารักษาพยาบาลบุตรตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวันสำรวจปรากฏว่า สตรีในข่ายร้อยละ ๓๗.๐ จ่ายค่ารักษาพยาบาลในช่วง ๑๐ - ๕๐ บาท ร้อยละ ๒๓.๕ ไม่เคยจ่ายค่ารักษาพยาบาลเลย

และร้อยละ ๑.๗ จ่ายในช่วง ๑๐๐๐ บาทขึ้นไป

สำหรับค่าของเล่นต่าง ๆ นั้น จากการศึกษาวิจัยนี้พบว่าสตรีในข่ายร้อยละ ๖๘.๘ มิได้จ่ายค่าของเล่นสำหรับบุตร ร้อยละ ๑๓.๘ จ่ายในช่วง ๑๐ - ๕๐ บาท ร้อยละ ๖.๗ จ่ายในช่วง ๕๐ - ๑๐๐ บาท และเพียงร้อยละ ๑.๕ จ่ายในช่วงตั้งแต่ ๕๐๐ บาท ขึ้นไป

๕. ค่าใช้จ่ายของบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหาร

การศึกษาวิจัยนี้ได้สอบถามถึงค่านม ค่าอาหาร และค่าขนมของบุตร ซึ่งปรากฏว่าสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างที่มีบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ ส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๔๔.๓ มิได้จ่ายค่านมสำหรับบุตร ร้อยละ ๑๓.๘ จ่ายเดือนละประมาณ ๕๐ - ๑๐๐ บาท ต่อบุตรหนึ่งคน ร้อยละ ๑.๖ จ่ายเดือนละประมาณ ๕๐๐ - ๑๐๐๐ บาท ต่อบุตรหนึ่งคน สำหรับค่าอาหารอื่น ๆ การศึกษาวิจัยนี้พบว่า สตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง ๔๐๘ คนมีร้อยละ ๒๗.๘ จ่ายค่าอาหารในครัวเรือนของตนโดยเฉลี่ยประมาณ ๑๑๐๐ - ๑๕๐๐ บาท ต่อเดือน และเพียงร้อยละ ๐.๖ จ่ายค่าอาหารโดยเฉลี่ยตั้งแต่ ๕๐๐๐ บาท ขึ้นไป ซึ่งการศึกษาวิจัยนี้ประมาณการค่าอาหารต่อคน ต่อเดือน ด้วยการนำจำนวนคนที่ร่วมรับประทานอาหารมาหารกับค่าอาหาร โดยพบว่าร้อยละ ๑๖.๐ ของครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างมีคนร่วมรับประทานอาหาร ๔ - ๕ คน และเพียงร้อยละ ๕.๐ ตอบว่ามีผู้ร่วมรับประทานอาหารจำนวนประมาณ ๔ คน

ส่วนค่าขนมสำหรับบุตรนั้น จากการศึกษาวิจัยนี้ปรากฏว่า สตรีในข่ายร้อยละ ๒๔.๗ จ่ายค่าขนมสำหรับบุตรแต่ละคนประมาณ ๑๐๐ - ๑๕๐ บาทต่อเดือน เพียงร้อยละ ๐.๗ จ่ายประมาณ ๑๐๐๐ - ๓๐๐๐ บาท และร้อยละ ๗.๖ มิได้ใช้จ่ายเพื่อการนี้

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับผู้ดูแลบุตร

การศึกษาวิจัยนี้พบว่า สตรีในข่ายร้อยละ ๘๘.๔ เป็นผู้เลี้ยงดูบุตรเอง นอกนั้นเป็นการให้ญาติผู้ใหญ่หรือพี่เลี้ยงเด็ก หรือฝากสถานเลี้ยงเด็กเป็นผู้ดูแล

สำหรับค่าตอบแทนผู้ดูแลบุตร ประกกว่าสตรีในข่ายร้อยละ ๒๖.๗ จ่ายค่าตอบแทนผู้ดูแลบุตร ประมาณ ๒๐๐ - ๔๐๐ บาท ร้อยละ ๒๕.๕ มิได้จ่ายและเพียงร้อยละ ๒.๓ จ่ายประมาณ ๖๐๐ - ๒๐๐๐ บาท ซึ่งค่าตอบแทนนี้ได้รวมทั้งค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงินและสิ่งของที่มิใช่เงินเดือนด้วย นอกจากนี้ยังพบว่าที่เลี้ยงเด็กส่วนมากต้องทำงานบ้านด้วย

ค่าเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย

ผลของการศึกษาค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายของบุตร พบว่าสตรีในข่ายส่วนใหญ่ใช้จ่ายประมาณ ๑๐ - ๕๐ บาท ต่อเดือน สำหรับบุตรหนึ่งคน ร้อยละ ๑๓.๕ มิได้จ่ายค่าเสื้อผ้าของบุตร และเพียงร้อยละ ๐.๓ จ่ายตั้งแต่ ๑๐๐๐ บาท ขึ้นไป ต่อเดือนต่อคน

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการพักผ่อนหย่อนใจและการท่องเที่ยว

การศึกษาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการพักผ่อนหย่อนใจของบุตรที่มีอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์พบว่า สตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง ร้อยละ ๔๖.๒ พาบุตรไปเยี่ยมญาติ ซึ่งประมาณค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ๔๔.๓๑ บาท ต่อครั้ง ร้อยละ ๓๓.๕ พาบุตรไปชมภาพยนตร์ ซึ่งประมาณค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ๒๑.๒๐ บาท ต่อครั้ง และเพียงร้อยละ ๑.๔ พาบุตรไปเล่นกีฬา ซึ่งประมาณค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ๔๒.๒๕ บาท ต่อครั้ง

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา

การศึกษาริขัยนี้พบว่าสตรีในข่ายที่มีบุตร ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ ร้อยละ ๓๕.๕ มีบุตรเข้าศึกษาในโรงเรียนอนุบาลหรือประถมศึกษา ซึ่งปรากฏว่าร้อยละ ๒๘.๓ ของสตรีที่มีบุตรเข้ารับการศึกษายใช้จ่ายสำหรับบุตรหนึ่งคนประมาณ ๑๐๐๐ - ๒๐๐๐ บาท ต่อปี เพียงร้อยละ ๐.๓ ที่ใช้จ่ายตั้งแต่ ๑๒,๐๐๐ บาท ขึ้นไปต่อปีต่อคน

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางไปโรงเรียน

สตรีในข่ายร้อยละ ๕๘.๗ มิได้จ่ายค่าพาหนะเดินทางให้บุตร ทั้งนี้เป็นเพราะบุตรเดินทางไป-กลับ จากโรงเรียนซึ่งอยู่ใกล้บ้านและเป็นเพราะบิดามารดาขึ้นรับ-ส่งเอง จึงมิได้ระบุเป็นค่าพาหนะเดินทางของบุตร อย่างไรก็ตามจากการศึกษาริขัยนี้พบว่าสตรีในข่ายร้อยละ ๑๒.๐ จ่ายค่าพาหนะเดินทาง

ให้บุตรประมาณ ๑๐ - ๕๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๑๐ จ่ายประมาณ ๕๐ - ๑๐๐ บาท ต่อเดือน และเพียงร้อยละ ๐.๗ จ่ายค่าพาหนะเดินทางไปกลับจากโรงเรียนมากกว่า ๖๐๐ บาทต่อเดือน

ค่ารักษาพยาบาล

ผลการศึกษาริวิจัยนี้พบว่าสตรีในข่ายที่มีบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ ร้อยละ ๔๗.๗ พานบุตรไปรักษาพยาบาลที่คลินิกแพทย์ ร้อยละ ๒๐.๕ พานบุตรไปรักษาที่โรงพยาบาล และร้อยละ ๒.๓ รักษาที่สถานอื่น ๆ สำหรับค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลนั้น ปรากฏว่าสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างที่มีบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ ร้อยละ ๖๘.๖ จ่ายค่ารักษาพยาบาลสำหรับบุตรหนึ่งคนประมาณ ๑๐ - ๕๐ บาทต่อครั้ง ร้อยละ ๒๐.๓ จ่ายประมาณ ๕๐ - ๑๐๐ บาทต่อครั้ง และเพียงร้อยละ ๐.๒ เสียค่าใช้จ่ายประมาณ ๓๐๐ บาทขึ้นไป

๖. ค่าใช้จ่ายทางอ้อม

การศึกษาริวิจัยนี้ได้แยกค่าใช้จ่ายทางอ้อมได้ ๓ รายการ ได้แก่การเสียโอกาสที่เป็นตัวเงิน การเสียโอกาสที่ไม่เป็นตัวเงิน และความวิตกกังวลที่เกิดจากการมีบุตร

การเสียโอกาสที่เป็นตัวเงิน

ผลการศึกษาริวิจัยนี้พบว่าสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง ร้อยละ ๓๑.๓ จากจำนวน ๔๐๘ คน ต้องลาออกจากงานเพราะการมีบุตร และพบว่าร้อยละ ๑๗.๖ ของสตรีที่ลาออกจากงานต้องเสียรายได้ปีละ ๕,๐๐๐ - ๕,๙๙๙ บาท อย่างไรก็ตามสตรีในข่ายร้อยละ ๔๓.๓ ไม่ทราบว่าตนเองสูญเสียรายได้ปีละเท่าใด ทั้งนี้เพราะไม่อาจคำนวณรายได้ของตนเอง เนื่องจากมีรายได้ที่ไม่แน่นอน นอกจากนี้ยังพบว่าสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างร้อยละ ๑๘.๓ ต้องลดเวลาในการทำงานนอกบ้านเพราะต้องแบ่งเวลาเพื่อดูแลบุตร ซึ่งพบว่าอัตราร้อยละ ๔๒.๒ ของสตรีกลุ่มนี้ ไม่ทราบว่าตนสูญเสียรายได้เท่าใดเนื่องจากการลดเวลาทำงานนอกบ้าน และร้อยละ ๒๑.๑ มีรายได้ลดลงปีละประมาณ ๑,๐๐๐ - ๔,๙๙๙ บาท

การเสียโอกาสที่ไม่เป็นตัวเงิน

การวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงความรู้สึกของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างว่า การมีบุตรทำให้สตรีเหล่านั้นต้องทำงานบ้าน มีการพักผ่อนหย่อนใจ โอกาสออกงานสังคมมากขึ้นหรือน้อยกว่าการไม่มีบุตรเพียงใด ผลการศึกษาปรากฏว่า สตรีในข่ายร้อยละ ๗๖.๔ จากจำนวนสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างทั้งหมด ตอบว่าการมีบุตรทำให้ตนต้องทำงานบ้านมากขึ้นเท่าเดิม และเพียงร้อยละ ๒.๕ ทำงานบ้านน้อยลงกว่าเดิม

เกี่ยวกับการพักผ่อนหย่อนใจนั้น พบว่าสตรีในข่ายร้อยละ ๖๔.๕ มีความรู้สึกว่าได้รับการพักผ่อนหย่อนใจลดน้อยลงกว่าเดิม และเพียงร้อยละ ๔.๗ รู้สึกว่ามีการพักผ่อนหย่อนใจมากกว่าเดิม ในทำนองเดียวกันสตรีในข่ายส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๕๗.๔ รู้สึกมีโอกาสดอกงานสังคมลดลง และร้อยละ ๓.๑ มีโอกาสดอกงานสังคมมากขึ้นหลังจากการมีบุตร

ความวิตกกังวลอันเกิดจากการมีบุตร

การศึกษาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางอ้อมนี้ยังได้รวมศึกษาถึงผลของการมีบุตรที่มีต่ออารมณ์ของมารดา โดยสอบถามว่ามารดาเกิดความวิตกกังวลต่าง ๆ เกี่ยวกับบุตรหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด ผลจากการศึกษาปรากฏว่าสตรีในข่ายร้อยละ ๔๒.๖, ๒๒.๑, ๑๘.๖ และ ๑๓.๘ มีความรู้สึกวิตกกังวลมาก ปานกลาง เล็กน้อย และไม่รู้สึกรวิตกกังวลเลยตามลำดับ

นอกจากนั้นการวิจัยนี้ยังได้ศึกษาว่าการที่มารดาเกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับบุตรในด้านใดมากที่สุด ผลจากการศึกษาปรากฏว่าสตรีในข่ายส่วนใหญ่ ๔.๑ มีความวิตกเกี่ยวกับสุขภาพของบุตรมากที่สุด รองลงไปได้แก่ด้านการศึกษาและอุบัติเหตุที่จะเกิดกับบุตร และส่วนมากมักไม่ใคร่วิตกกังวลเกี่ยวกับคนเลี้ยงบุตร

อนึ่งการวิจัยนี้ยังได้ศึกษาความเห็นของมารดาเกี่ยวกับปัญหาของการมีบุตรที่เกินไป ซึ่งปรากฏว่าสตรีในข่ายส่วนใหญ่ เห็นว่าการมีบุตรทำให้เกิดปัญหาต่อด้าน เศรษฐกิจของครอบครัวมากที่สุด รองลงไปได้แก่ปัญหาต่อสุขภาพกับอุปสรรคต่อการทำงานของมารดา ตามลำดับ พร้อมกันนี้ยังได้ศึกษาถึงความคาดหวังของมารดาเกี่ยวกับระดับการศึกษาของบุตร ซึ่งจากผลการศึกษาริวิจัยปรากฏว่า สตรีในข่ายร้อยละ ๒๓.๐ เห็นว่าขึ้นอยู่กับความสามารถของบุตร ร้อยละ ๑๔.๑ คาดหวังให้บุตรเรียนจน

จบระดับอุดมศึกษา และร้อยละ ๑๕.๕ เห็นว่าขึ้นอยู่กับฐานะการเงินของครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากผลการวิจัยของโครงการวิจัยค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตรนี้เป็นรายงานการวิจัยเบื้องต้นเท่านั้น ดังนั้นผลที่เสนอในรายงานการวิจัยเบื้องต้นจึงเป็นแต่เพียงการเสนอข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการค้นพบจากการศึกษาโดยที่ยังมิได้มีการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งถึงค่าใช้จ่ายของบุตรและปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่มีอิทธิพลต่อความแตกต่างของค่าใช้จ่ายของบุตรในกลุ่มสตรีที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน ฉะนั้นจึงควรมีการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งต่อไป เพื่อให้ทราบถึงค่าใช้จ่ายของบุตรในแต่ละกลุ่มที่ทำการศึกษาคือ บุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ และบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ นอกจากนี้ยังควรทำการศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งคาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความแตกต่างของค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตร ในกลุ่มสตรีที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน

ดังที่ได้ทราบจากรายงานการวิจัยฉบับนี้แล้วว่า การศึกษาค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตรในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงค่าใช้จ่ายทางตรงและค่าใช้จ่ายทางอ้อมที่บิดามารดาได้จ่ายไปในการเลี้ยงดูบุตร ดังนั้นค่าใช้จ่ายที่ได้รวมไว้ในการศึกษาครั้งนี้จึง เป็นค่าใช้จ่ายที่บิดามารดาจ่ายไปเท่านั้น ตามความเป็นจริงแล้วในการเลี้ยงดูเด็กคนหนึ่งคนหนึ่งให้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต่อไปในวันข้างหน้า นั้น นอกจากบิดามารดาแล้ว รัฐบาลยังต้องเสียค่าใช้จ่ายในการลงทุนเพื่อการบริการสาธารณสุขหลายประการเพื่อเด็ก ๆ เหล่านี้ เช่น การศึกษา การสาธารณสุข การสาธารณสุขโรค ฯลฯ เป็นต้น การลงทุนในสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่รัฐบาลต้องจ่ายไปหรือเรียกว่าค่าใช้จ่ายที่สังคมต้องเสียไป (Social Costs) ฉะนั้นจึงควรที่จะได้มีการศึกษาว่าค่าใช้จ่ายทางด้านสังคมที่รัฐบาลต้องจ่ายไปสำหรับเด็กแต่ละคนนั้น เป็นจำนวนมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้หาก รัฐบาลไม่จำเป็นต้องลงทุนในสิ่งเหล่านี้ รัฐบาลก็สามารถนำเงินเหล่านั้นไปพัฒนาประเทศในด้านอื่นได้ อย่างไรก็ตามการศึกษาถึงค่าใช้จ่ายทางด้านสังคม (Social Costs) เป็นสิ่งที่ละเอียดลึกซึ้งที่จะต้อง ใช้ข้อมูลจากแหล่งที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการศึกษาอีกมากมาย แต่หากมีผู้สนใจทำการศึกษาก็จะได้ข้อมูลที่ มีประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง

การศึกษาค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตรในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะค่าใช้จ่ายของบุตรอายุ ๐ - ๗ ปีบริบูรณ์เท่านั้น ซึ่งเป็นเด็กก่อนวัยเข้ารับการศึกษาระดับประถม เนื่องจากมีงบประมาณในการวิจัยจำกัดในการศึกษาค่าใช้จ่ายของบุตรหากจะทำการศึกษาเพื่อทราบค่าใช้จ่ายของบุตรที่บิดามารดาจะต้องจ่ายไปในการเลี้ยงดูบุตรแล้ว ควรทำการศึกษาค่าใช้จ่ายของบุตรตั้งแต่เกิดจนกระทั่งจบการศึกษาระดับอุดมศึกษา คืออายุ ๒๒ ปี ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีผู้ทำการศึกษาค่าใช้จ่ายของบุตรไว้โดยทำการศึกษาค่าใช้จ่ายที่บิดามารดาต้องจ่ายไปในการเลี้ยงดูบุตรตั้งแต่เกิดจนกระทั่งจบการศึกษาระดับเตรียมอุดมศึกษา คือตั้งแต่อายุ ๐ - ๑๘ ปีบริบูรณ์ อย่างไรก็ตามหากจะพิจารณาถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมในการเลี้ยงดูบุตรแล้ว โดยทั่วไปบิดามารดาในประเทศสหรัฐอเมริกาจะให้การอุปการะแก่บุตรของตนจนกระทั่งจบการศึกษาระดับเตรียมอุดมศึกษา แต่สำหรับประเทศไทยแล้ว วัฒนธรรมในการเลี้ยงดูบุตรแตกต่างจากสังคมอเมริกัน คือโดยทั่วไปบิดามารดามักจะให้การอุปการะแก่บุตรของตนจนกระทั่งจบการศึกษาระดับอุดมศึกษา คือระดับมหาวิทยาลัย และยังมีอีกไม่น้อยที่ให้การอุปการะเลี้ยงดูแก่บุตรหลังจากจบการศึกษาระดับอุดมศึกษาไปแล้ว ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตรที่อายุสูงกว่า ๗ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่า งบประมาณที่ได้รับในการศึกษารายครั้งนี้ค่อนข้างจะจำกัดอยู่มาก ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างครั้งนี้จึงจำกัดอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่ากรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่ประชากรมีระดับความเป็นอยู่สูงกว่าประชากรในส่วนอื่นของประเทศทั้งเขตเมืองอื่น ๆ และเขตชนบทของประเทศไทย ดังนั้นหากจะได้มีการศึกษาเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตรในส่วนอื่น ๆ ของประเทศ เช่น เขตเมืองอื่น ๆ และเขตชนบทของประเทศไทยก็จะเป็นการดี คาดว่าข้อมูลที่จะได้จากการศึกษาในส่วนอื่น ๆ จะมีความแตกต่างกับผลที่ได้ในเขตกรุงเทพมหานครอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากความแตกต่างในด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชากร

ข้อเสนอแนะประการสุดท้ายก็คือผลจากการศึกษาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางอ้อมในครั้งนี้นับว่าสถิติที่ตกเป็นตัวอย่างร้อยละ ๓๑.๓ ต้องลาออกจากงานเพราะการมีบุตรและสูญเสียรายได้ที่เคยได้ไป

ข้อเท็จจริงประการหนึ่งที่ทุกคนทราบดีคือ ปัจจุบันสภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมของสังคมในปัจจุบันนี้ ทั้งผู้ชายและผู้หญิงต่างมีความจำเป็นในการทำงานเพื่อหาเงินมาเลี้ยงดูครอบครัวของตนเอง แต่คู่สามี ภรรยาส่วนใหญ่ในประเทศไทยก็ยังมีความต้องการมีบุตรอยู่ ดังนั้นเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวก ให้แก่สตรีที่มีบุตรเล็ก ๆ และในขณะเดียวกันความต้องการทำงานนอกบ้านด้วย รัฐบาลจึงควรตระหนัก ถึงความจำเป็นในการจัดตั้งสถานเลี้ยงดูเด็กในเวลากลางวันให้มากขึ้น เพื่อเป็นการตอบสนองต่อความ ต้องการของสตรีที่ทำงานนอกบ้านและมีบุตรเล็ก ๆ

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวกที่ ๑

ตาราง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑

จำนวนและอัตราร้อยละของครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างจำแนกตามแบบของครัวเรือน

แบบของครัวเรือน	จำนวนตัวอย่าง	อัตราส่วนร้อยละ
แบบที่ ๑	๐	๐.๐
แบบที่ ๒	๕๑๒	๕๖.๔
แบบที่ ๓	๘๖	๙.๔
แบบที่ ๔	๓	*
แบบที่ ๕	๑๓๕	๑๔.๙
แบบที่ ๖	๑๑	๑.๒
แบบที่ ๗	๙๘	๑๐.๘
แบบที่ ๘	๕๑	๕.๖
แบบที่ ๙	๗	๐.๘
แบบที่ ๑๐	๐	*
แบบที่ ๑๑	๕	*
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๒

จำนวนและอัตราร้อยละของครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	จำนวนตัวอย่าง	อัตราส่วนร้อยละ
๐-๔	๒๔๕	๒๗.๐
๕-๙	๕๒๙	๕๘.๒
๑๐-๑๔	๑๒๔	๑๓.๖
๑๕-๑๙	๘	๐.๙
๒๐+	๒	*
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐
ค่าเฉลี่ย	๖.๕๙	

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ในกรณีที่จำนวนตัวอย่างทั้งหมดต่ำกว่า ๕๐๐ ราย จะเสนออัตราส่วนร้อยละทุกครั้ง ถึงแม้ว่าจำนวนตัวอย่างจะต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๓

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างและสามีจำแนกตามอายุ

อายุ	สตรี		สามี	
	จำนวนตัวอย่าง	อัตราส่วนร้อยละ	จำนวนตัวอย่าง	อัตราส่วนร้อยละ
ต่ำกว่า ๑๕	๑	*	-	-
๑๕ - ๑๙	๔๐	๕.๔	๕	*
๒๐ - ๒๔	๑๗๓	๑๙.๑	๕๕	๖.๐
๒๕ - ๒๙	๒๕๐	๒๗.๕	๑๙๔	๒๑.๓
๓๐ - ๓๔	๒๐๖	๒๒.๗	๒๐๖	๒๒.๗
๓๕ - ๓๙	๑๓๒	๑๔.๕	๑๕๙	๑๗.๔
๔๐ - ๔๔	๖๘	๗.๖	๑๒๙	๑๔.๓
๔๕ - ๔๙	๒๖	๒.๘	๔๙	๕.๔
๕๐ - ๕๔	๔	*	๒๖	๒.๘
๕๕ - ๕๙	๑	*	๑๐	๑.๐
๖๐ - ๖๔	๑	*	๙	๑.๐
๖๕ - ๖๙	-	-	๑	*
๗๐ +	-	-	๒	*
ไม่ทราบไม่ตอบ	๖	๐.๗	๑๑	๑.๒
สตรีเป็นหัวหน้าครัวเรือน		-	๕๒	๕.๗
ชายโสด ชายหม้าย		-		
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐	๙๐๘	๑๐๐.๐
อายุเฉลี่ย (ปี)	๓๐.๑		๓๔.๘	

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๔

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างจำแนกตามจำนวนบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์

จำนวนบุตรที่อายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์	จำนวนตัวอย่าง	อัตราส่วนร้อยละ
ไม่มีเลย	๖๖๕	๗๓.๒
๑ คน	๒๔๐	๒๖.๔
ไม่ตอบ	๓	*
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๕

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างจำแนกตามจำนวนบุตรอายุระหว่าง ๑-๗ ปีบริบูรณ์

จำนวนบุตรที่อายุ ๑-๗ ปี	จำนวนตัวอย่าง	อัตราส่วนร้อยละ
๐ คน	๑๐๐	๑๑.๐
๑ คน	๓๗๒	๔๑.๐
๒ คน	๒๘๘	๓๑.๗
๓ คน	๑๕๐	๑๖.๒
๔ คน	๒๔	๒.๖
๕ คน	๑	*
ไม่ตอบ	๓	ก
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๖

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างจำแนกตามจำนวนบุตรที่กำลังมีชีวิตอยู่

จำนวนบุตรที่กำลังมีชีวิตอยู่ (คน)	จำนวนตัวอย่าง	อัตราร้อยละ
๑ - ๒	๔๘๙	๕๓.๘
๓ - ๔	๒๖๓	๒๘.๙
๕ - ๖	๙๕	๑๐.๕
๗ - ๘	๕๐	๕.๕๔
๙ +	๑๙	๒.๑
ไม่ทราบไม่ตอบ	๒	*
รวม	๙๐๘	๑๐๐
จำนวนบุตรโดยเฉลี่ย (คน)	๒.๙	*

ตารางที่ ๗

จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่โดยเฉลี่ยของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างและสามีจำแนกตามอายุ

อายุ	สตรี		สามี	
	จำนวนตัวอย่าง	จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ ในปัจจุบัน	จำนวนตัวอย่าง	จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ ในปัจจุบัน
๑๕ - ๑๙	๓๙	๑.๓	๕	*
๒๐ - ๒๔	๑๗๒	๑.๗	๕๕	๑.๕
๒๕ - ๒๙	๒๕๐	๒.๓	๑๙๓	๑.๘
๓๐ - ๓๔	๒๐๖	๓.๐	๒๐๖	๒.๔
๓๕ - ๓๙	๑๓๒	๔.๑	๑๕๙	๓.๓
๔๐ - ๔๔	๖๘	๕.๙	๑๒๙	๓.๙
๔๕ - ๔๙	๓๒	๖.๕	๔๙	๔.๙
๕๐ +	-	-	๑๑๐	๔.๒
รวม	๘๙๙	๒.๙	๙๐๖	๒.๙

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๘

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตก เป็นตัวอย่างจำแนกตามจำนวนบุตรที่อาศัยอยู่ที่อื่น

จำนวนบุตรที่อาศัยอยู่ที่อื่น (คน)	จำนวนตัวอย่าง	อัตราส่วนร้อยละ
ไม่มีบุตรอาศัยอยู่ที่อื่น	๘๕๘	๘๕.๕
๑	๒๘	๓.๑
๒	๑๒	๑.๓
๓	๕	ก *
๔	๑	*
๕	๑	ก
๖	๑	*
ไม่ทราบไม่ตอบ	๒	ก
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๙

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตก เป็นตัวอย่างจำแนกตามจำนวนบุตรที่อาศัยอยู่ที่อื่นและต้องส่งเสียเงินทองให้

จำนวนบุตรที่อาศัยอยู่ที่อื่นและ ต้องส่งเสียเงินทองให้ (คน)	จำนวนตัวอย่าง	อัตราส่วนร้อยละ
ไม่ได้ส่งเสียเงินทอง และไม่มีบุตรอาศัยอยู่ที่อื่น	๘๘๑	๘๗.๐
๑	๑๗	๑.๘
๒	๕	ก *
๓	๑	*
๔	๑	ก
๖	๑	*
ไม่ทราบไม่ตอบ	๒	ก *
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๑๐

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรสของสามี	จำนวนตัวอย่าง	อัตราร้อยละ
สมรส		
๑. สมรส (ภรรยาหัวหน้าครัวเรือน)	๗๓๗	๘๑.๒
๒. สมรส (เป็นหัวหน้าครัวเรือน)	๑๔	๑.๕
๓. สมรส (เป็นภรรยาสมาชิกอื่น)	๑๐๖	๑๑.๓
๔. สมรส แยกกันอยู่ (ภรรยาสมาชิกคนอื่น)	๘	๐.๘
หม้าย หย่า		
๑. หม้าย หย่า (หัวหน้าครัวเรือน)	๑๘	๒.๐
๒. หม้าย หย่า (เป็นสมาชิกในครัวเรือน)	๒๕	๒.๘
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐

สถาบันเวทมนตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๑

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างจำแนกตามจำนวนปีที่สมรสกับสามีคนปัจจุบัน

จำนวนปีที่สมรสกับสามีคนปัจจุบัน	จำนวนตัวอย่าง	อัตราส่วนร้อยละ
๐ - ๔	๒๒๔	๒๔.๖
๕ - ๙	๒๔๗	๓๒.๘
๑๐ - ๑๔	๑๗๖	๑๘.๔
๑๕ - ๑๙	๗๕	๘.๒
๒๐ - ๒๔	๔๐	๔.๔
๒๕ - ๒๙	๒๑	๒.๓
๓๐ - ๓๔	๑๐	๑.๑
๓๕ +	๒	*
หม้าย หย่าร้าง แยกกันอยู่	๘	๐.๘
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๑๐	๑.๑
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐
จำนวนปีเฉลี่ย	๘.๗๘	

ก. จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๑๒

จำนวนและอัตราร้อยละของสามีจำแนกตามความสามารถในการอ่านออกเขียนได้

การอ่านเขียนหนังสือของสามี	จำนวนตัวอย่าง	อัตราส่วนร้อยละ
จบ ป.๕ ขึ้นไป	๓๘๘	๔๒.๗
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๕	* ก
ไม่ได้รับการศึกษา - ป.๕	๕๑๕ (๑๐๐)	๕๖.๗
อ่านได้เขียนได้	๔๕๗ (๘๘.๗)	
อ่านได้เขียนไม่ได้	๕ (๑.๐)	
อ่านไม่ได้เขียนไม่ได้	๕๓ (๑๐.๓)	
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๑๓

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตก เป็นตัวอย่างจำแนกตามความสามารถในการอ่านออกเขียนได้

การอ่านเขียนหนังสือของสตรี	จำนวนตัวอย่าง	อัตราส่วนร้อยละ
จบ ป.๕ ขึ้นไป	๒๕๐	๒๗.๕
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๒	* ก
ไม่ได้รับการศึกษา - ป.๕	๖๕๖ (๑๐๐)	๗๒.๓
อ่านได้เขียนได้	๕๑๔ (๗๘.๑)	
อ่านได้เขียนไม่ได้	๑๗ (๒.๖)	
อ่านไม่ได้เขียนไม่ได้	๑๒๐ (๑๘.๓)	
รวม	๙๐๖	๑๐๐.๐

* ก จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๑๔

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างและสามี จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	สามี		สตรีในข่าย	
	จำนวนตัวอย่าง	อัตราส่วนร้อยละ	จำนวนตัวอย่าง	อัตราส่วนร้อยละ
ไม่ได้เรียน	๗๐	๗.๗	๑๓๕	๑๔.๙
ป.๑ - ป.๔	๓๘๘	๔๒.๖	๕๑๕	๕๖.๘
ป.๕ - ป.๗	๘๔	๙.๒	๘๕	๙.๔
ม.ศ.๑ - ม.ศ.๓	๑๔๑	๑๕.๖	๘๙	๙.๘
ม.ศ.๔ - ม.ศ.๕	๓๐	๓.๔	๑๕	๑.๖
วิชาชีพ	๕๕	๖.๑	๓๕	๓.๘
ปริญญาตรีขึ้นไป	๕๒	๕.๗	๒๐	๒.๒
การศึกษาอื่น ๆ	๑๒	๑.๓	๘	๐.๙
ไม่เข้าข่าย ไม่ทราบ	๗๖	๘.๔	๖	๐.๗
ไม่ตอบ				
รวม	๙๐๘	๑๐๐	๙๐๘	๑๐๐.๑

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๕

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง จำแนกตามศาสนา

ศาสนาของสตรี	จำนวนตัวอย่าง	อัตราส่วนร้อยละ
พุทธ	๘๕๑	๘๓.๗
อิสลาม	๒๖	๒.๕
ขงจื้อ	๑๖	๑.๖
คาทอลิก & โปรเตสแตนท์	๑๔	๑.๕
อื่น ๆ	๑	*
รวม	๙๐๘	๑๐๐

ก* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๖

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างจำแนกตามการอาศัยอยู่นอกเขตกรุงเทพมหานคร

การอาศัยอยู่นอกเขตกรุงเทพมหานครของสตรี	จำนวนตัวอย่าง	อัตราส่วนร้อยละ
เคยอาศัยอยู่นอกกรุงเทพมหานคร	๔๗๕ (๑๐๐)	๕๒.๒
ในเขตเทศบาล	๒๐๑ (๔๒.๓)	
นอกเขตเทศบาล	๒๗๑ (๕๗.๑)	
ต่างประเทศ	๓ (๐.๖)	
ไม่เคยอาศัยอยู่นอกกรุงเทพมหานคร	๔๒๕	๔๖.๘
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๘	๐.๙
รวม	๙๐๘	๑๐๐

ตารางที่ ๑๗

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างจำแนกตามเหตุผลที่ย้ายเข้ามาอยู่กรุงเทพมหานคร

เหตุผลที่ย้ายเข้ามาอยู่กรุงเทพมหานคร	จำนวนตัวอย่าง	อัตราส่วนร้อยละ
เคยอยู่นอกกรุงเทพมหานคร	๔๖๒ (๑๐๐)	๕๐.๙
ย้ายตามบิดา มารดา	๓๕ (๗.๖)	
ย้ายตามสามี	๑๙๔ (๔๒.๐)	
เข้ามาทำมาหากิน	๑๘๘ (๔๐.๗)	
เข้ามาศึกษา	๑๘ (๓.๙)	
เข้ามาอาศัยอยู่กับบุตร	๑ (๐.๒)	
ย้ายตามญาติพี่น้อง	๒๐ (๔.๓)	
กับที่อยู่เดิมมีโจรชุกชุม	๔ (๐.๙)	
เข้ามาคลอดบุตร	๑ (๐.๒)	
นึกอยากเปลี่ยนบรรยากาศ	๑ (๐.๒)	
ไม่เคยอยู่นอกกรุงเทพมหานคร	๔๒๓	๔๖.๖
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๒๓	๒.๕
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๑๘

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างจำแนกตามความถี่ของการฟังวิทยุและการดูโทรทัศน์

ความบ่อยของการฟังวิทยุและการดูโทรทัศน์	จำนวนตัวอย่าง	อัตราร้อยละ
ทุกวัน	๖๓๕	๖๕.๕
สัปดาห์ละ ๓-๔ ครั้ง	๘๓	๘.๑
สัปดาห์ละครั้ง	๑๘	๒.๐
ไม่ค่อยได้ฟัง หรือดูและนานๆ ฟังและดูสักครั้ง	๑๓๔	๑๔.๘
ไม่ได้ฟังหรือดูเลย	๓๔	๓.๗
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๔	ก*
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๑๙

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างจำแนกตามความถี่ของการอ่านหนังสือพิมพ์

ความบ่อยของการอ่านหนังสือพิมพ์	จำนวนตัวอย่าง	อัตราร้อยละ
อ่านทุกวัน	๒๖๖	๒๙.๓
สัปดาห์ละ ๓-๔ ครั้ง	๑๑๔	๑๒.๖
สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง	๑๒	๑.๓
นานๆ ครั้ง	๓๒๗	๓๖.๐
ไม่ได้อ่าน	๖๔	๗.๐
อ่านหนังสือไม่ออก	๑๒๐	๑๓.๒
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๕	ก*
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐

ก* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๒๐

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตก เป็นตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

อาชีพของสตรี	จำนวนตัวอย่าง	อัตราส่วนร้อยละ
ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักรัฐประศาสนศาสตร์	๓๐	๓.๓
นักบริหาร ผู้จัดการ		* ก
เสมียนพนักงาน	๔๔	๕.๔
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า	๒๐๐	๒๒.๐
เกษตรกร ชาวประมง ฯลฯ	๒๖	๒.๘
ผู้ปฏิบัติงานอาชีพเกี่ยวกับการขนส่ง และ การคมนาคม	๑	* ก
ช่าง ผู้ปฏิบัติงานในการผลิต และกรรมกร	๒๖๘	๒๙.๖
พนักงานบริการ	๘๘	ก ๑๐.๘
ข้าราชการ	๘	๐.๘
จำแนกอาชีพไม่ได้	๑	* ก
อยู่บ้านเฉยๆ และผู้ทำงานให้ครอบครัว โดยไม่ได้รับค่าจ้าง	๒๒๑	๒๔.๓
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๔	* ก
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๒๑

จำนวนและอัตราร้อยละของสมาชิกจำแนกตามอาชีพ

อาชีพของสมาชิก	จำนวนตัวอย่าง	อัตราส่วนร้อยละ
ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักรัฐประศาสนศาสตร์	๕๘	๖.๕
นักบริหาร ผู้จัดการ		
เสมียนพนักงาน	๕๔	๕.๙
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า	๑๘๕	๒๐.๔
เกษตรกร ชาวประมง ฯลฯ	๑๑	๑.๒
ผู้ปฏิบัติงานอาชีพเกี่ยวกับการขนส่ง และ การคมนาคม	๑๓๕	๑๔.๙
ช่าง ผู้ปฏิบัติงานในการผลิต และกรรมกร	๓๓๐	๓๖.๓
พนักงานบริการ	๔๘	๕.๔
ข้าราชการ	๒๓	๒.๕
ทหารไม่ระบยศ	๓	*
ทหารยศร้อยตรีขึ้นไป	๔	*
ทหารยศต่ำกว่าร้อยตรี	๗	๐.๘
จำแนกอาชีพไม่ได้	๔	*
ไม่เข้าข่าย	๓๒	๓.๕
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๑๒	๑.๓
รวม	๕๐๘	๕๕.๘

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๒๒

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตก เป็นตัวอย่างจำแนกตามการทำงานนอกบ้าน

การทำงานนอกบ้าน	จำนวนตัวอย่าง	อัตราส่วนร้อยละ
ทำงาน	๓๕๘	๓๙.๔
ปัจจุบันไม่ได้ทำงาน แต่เคยทำงานมาก่อน	๓๒๘	๓๖.๑
ปัจจุบันไม่ได้ทำงาน และไม่เคยทำงานมาก่อน	๒๒๑	๒๔.๓
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๑	*
รวม	๙๐๘	๑๐๐

ตารางที่ ๒๓

จำนวนและอัตราร้อยละของสามีจำแนกตามการทำงานนอกบ้าน

การทำงานนอกบ้าน	จำนวนตัวอย่าง	อัตราส่วนร้อยละ
ทำงาน	๘๕๑	๙๓.๗
ไม่ทำงาน แต่เคยทำงานมาก่อน	๒๓	๒.๕
ไม่ทำงาน และไม่เคยทำงานมาก่อน	๓	*
ไม่เข้าข่าย	๒๙	๓.๒
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๒	ก
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐

ก * จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๒๔

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างจำแนกตามคำตอบเกี่ยวกับความพอใจของรายได้

รายได้ของครัวเรือนพอใจหรือไม่	จำนวนตัวอย่าง	อัตราร้อยละ
พอใจ	๕๐๗	๕๕.๘
ไม่พอใจ	๓๙๕	๔๓.๕
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๖	๐.๖
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๒๕

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์จำแนกตามสถานที่ฝากครรภ์

สถานที่ฝากครรภ์	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
โรงพยาบาลรัฐบาล	๑๓๐	๕๑.๔
โรงพยาบาลเอกชน	๔๔	๑๙.๔
คลินิกแพทย์	๑๕	๕.๙
หมอต้าแย	๔๘	๑๙.๐
ไม่ได้ฝากครรภ์	๑	๐.๔
ศูนย์สาธารณสุข (อื่นๆ)	๗	๒.๗
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๓	๑.๒
รวม	๒๕๓	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๒๖

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์
จำแนกตามจำนวนครั้งของการไปหาแพทย์ระหว่างตั้งครรภ์

การไปหาแพทย์	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
ทุกเดือน	๑	๑.๙
ไปเมื่อมีปัญหา	๑๖	๓๐.๘
ไม่ได้ไป	๑๕	๒๘.๙
ไป ๑-๒ ครั้ง	๑๕	๒๘.๘
ไปตามนัด	๑	๑.๙
อื่นๆ	๑	๑.๙
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๓	๕.๘
รวม	๕๒	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๒๗

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์
จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการฝากครรภ์

ค่าตรวจครรภ์ (บาท)	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
๑๐ - ๑๐๐	๑๑๖	๔๖.๘
๑๐๑ - ๓๐๐	๓๒	๑๒.๙
๓๐๑ - ๕๐๐	๑๗	๖.๙
๕๐๑ - ๑๐๐๐	๑๖	๖.๔
๑๐๐๑ - ๒๕๐๐	๕	๒.๐
๒๕๐๑ -	๗	๒.๘
ไม่ได้จ่าย	๓๒	๑๒.๙
ระบุไม่ได้	๓	๑.๒
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๒๐	๘.๑
รวม	๒๔๘	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๒๘

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์
จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายระหว่างตั้งครรภ์

ค่าใช้จ่ายเครื่องแต่งกาย (บาท)	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
๒๐ - ๑๐๐	๓๙	๑๕.๕
๑๐๑ - ๓๐๐	๓๙	๑๕.๕
๓๐๑ - ๕๐๐	๒๖	๑๐.๓
๕๐๑ - ๑๐๐๐	๒๓	๙.๑
๑๐๐๑ - ๒๕๐๐	๑๔	๕.๕
๒๕๐๑ - ๓๕๐๐	๔	๑.๖
๓๕๐๑ ขึ้นไป	๑	๐.๔
ไม่ได้จ่าย	๙๑	๓๖.๑
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๑๕	๖.๐
รวม	๒๕๒	๑๐๐.๐

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๒๔

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์
จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าอาหารพิเศษระหว่างตั้งครรภ์

ค่าอาหารพิเศษระหว่างตั้งครรภ์ (บาท)	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
๑๐ - ๑๐๐	๓๑	๑๒.๓
๑๐๑ - ๒๐๐	๓๑	๘.๓
๒๐๑ - ๓๐๐	๑๑	๔.๔
๓๐๑ - ๔๐๐	๖	๒.๔
๔๐๑ - ๑๐๐๐	๑๓	๕.๑
๑๐๐๑ - ๒๒๕๐	๕	๒.๐
ไม่ได้จ่าย	๑๓๘	๕๔.๘
ระบุไม่ได้	๘	๓.๒
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๑๔	๗.๕
รวม	๒๕๒	๑๐๐.๐

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๓๐

จำนวนและอัตราการร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีริบูรณ์จำแนกตามสถานที่คลอดบุตร

สถานที่คลอด	จำนวนสตรี	อัตราการร้อยละ
โรงพยาบาลรัฐบาล	๑๖๑	๖๓.๖
โรงพยาบาลเอกชน	๗๑	๒๘.๑
คลินิกแพทย์	๔	๓.๕
สถานเอนามัย	๓	๑.๒
บ้านของตนเอง	๕	๒.๐
บ้านหมอต้าแย	๑	๐.๔
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๓	๑.๒
รวม	๒๕๓	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๓๑

จำนวนและอัตราการร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีริบูรณ์จำแนกตามประเภทของผู้ทำคลอด

ผู้ทำคลอด	จำนวนสตรี	อัตราการร้อยละ
แพทย์	๑๘๔	๗๔.๗
พยาบาล	๕๓	๒๐.๙
หมอต้าแย	๔	*
อื่นๆ คลอดเอง	๑	*
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๖	๒.๔
รวม	๒๕๓	๑๐๐.๐

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๓๒

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์จำแนกตามค่าใช้จ่ายในการคลอดบุตร

ค่าคลอด (บาท)	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
๒๐ - ๑๐๐	๕๐	๑๙.๘
๑๐๑ - ๓๐๐	๕๔	๒๑.๔
๓๐๑ - ๕๐๐	๑๕	๖.๐
๕๐๑ - ๑๐๐๐	๒๙	๑๑.๕
๑๐๐๑ - ๒๐๐๐	๓๗	๑๔.๗
๒๐๐๑ - ๓๐๐๐	๑๘	๗.๒
๓๐๐๑ - ๕๐๐๐	๗	๒.๘
๕๐๐๐ ขึ้นไป	๔	๑.๖
ไม่ได้จ่าย	๒๕	๙.๙
ระบุไม่ได้	๓	๑.๑
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๑๐	๔.๐
รวม	๒๕๒	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๓๓

จำนวนและอัตราร้อยละของสามีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์จำแนกตามค่าใช้จ่ายในการจ้างพยาบาลพิเศษ

ค่าพยาบาลพิเศษ (บาท)	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
๑๕๐ - ๓๐๐	๕	๒๙.๔
๓๐๑ - ๕๐๐	๒	๑๑.๘
๕๐๑ - ๑๕๐๐	๑	๕.๙
๑๕๐๑ - ๑๙๐๐	๑	๕.๙
ไม่ได้จ่าย	๓	๑๗.๖
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๕	๒๙.๔
รวม	๑๗	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๓๔

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์

จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเงินสมนาคุณผู้ทำคลอด

ค่าสมนาคุณผู้ทำคลอด (บาท)	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
๘๐ - ๓๐๐	๗	๒.๘
๓๐๑ - ๘๐๐	๑๐	๔.๐
๘๐๑ - ๑๕๐๐	๑๗	๖.๘
๑๕๐๑ - ๒๕๐๐	๗	๒.๘
๒๕๐๑ - ๕๐๐๐	๓	๑.๒
ไม่ได้จ่าย	๑๔๗	๗๘.๘
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๔	๓.๖
รวม	๒๕๐	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๓๕

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์

จำแนกตามจำนวนเงินช่วยเหลือที่ได้รับจากหน่วยงานของตนเองหรือสามี

เงินช่วยเหลือค่าคลอดบุตร	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
ได้ทั้งหมด	๒๒	๔.๔
ได้บางส่วน	๑๔	๘.๑
ไม่ได้	๑๘๔	๘๐.๘
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๔	๑.๗
รวม	๒๓๔	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๓๖

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์
จำแนกตามลักษณะการใช้จ่ายเพื่อเตรียมของใช้สำหรับบุตรเกิดใหม่

การเตรียมของใช้สำหรับบุตร	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
ซื้อใหม่ทั้งหมด	๓	๑.๒
ซื้อใหม่บางส่วน	๕	๒.๐
ซื้อใหม่บ้างแต่เห็นว่าไม่จำเป็น	๒๒๙	๙๐.๕
ไม่ได้ซื้อเลย	๑๒	๔.๗
ใช้ของเก่าทั้งหมด	๒	๐.๘
ไม่ตอบ	๒	๐.๘
รวม	๒๕๓	๑๐๐.๐

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๓๗

จำนวนและอัตราการร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์
จำแนกตามค่าใช้จ่ายในการเตรียมของเพื่อบุตรเกิดใหม่

ค่าเตรียมของเพื่อบุตร (บาท)	จำนวนสตรี	อัตราการร้อยละ
๑๐ - ๑๐๐	๖๐	๒๖.๐
๑๐๑ - ๒๐๐	๔๒	๑๘.๒
๒๐๑ - ๓๐๐	๒๔	๑๐.๔
๓๐๑ - ๔๐๐	๒๒	๙.๕
๔๐๑ - ๕๐๐	๑๗	๗.๓
๕๐๑ - ๗๐๐	๑๘	๗.๘
๗๐๑ - ๙๐๐	๘	๓.๕
๙๐๑ - ๑๒๐๐	๙	๓.๙
๑๒๐๑ - ๑๕๐๐	๑๐	๔.๓
๑๕๐๑ - ๒๐๐๐	๙	๓.๙
๒๐๐๑ - ๓๐๐๐	๓	๑.๓
๓๐๐๑ - ๔๐๐๐	๖	๒.๖
มากกว่า ๔๐๐๐	๓	๑.๓
รวม	๒๓๑	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๓๘

จำนวนและอัตราการย่อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์
จำแนกตามประเภทของผู้ดูแลบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์

ผู้ดูแลบุตร	จำนวนสตรี	อัตราการย่อยละ
โดยมารดาเอง	๒๒๒	๘๗.๗
พี่เลี้ยงของเด็ก	๑๐	๔.๐
ญาติผู้ใหญ่	๑๔	๕.๕
สถานรับเลี้ยงเด็ก	๒	๐.๘
บุตรดูแลและกันเอง, บุตรดูแลตนเอง	๑	๐.๔
โรงพยาบาล	๒	๐.๘
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๒	๐.๘
รวม	๒๕๓	๑๐๐.๐

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๓๔

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์
จำแนกตามค่าตอบแทนผู้เลี้ยงดูบุตรทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน

ค่าตอบแทน (บาท)	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
ต่ำกว่า ๒๐๐	๑	๓.๒
๒๐๐ - ๔๐๐	๗	๒๒.๖
๔๐๑ - ๖๐๐	๗	๒๒.๖
๖๐๑ - ๒๐๐๐	๓	๙.๓
ค่าตอบแทนที่เป็นสิ่งของ	๒	๖.๕
ไม่ได้จ่าย	๗	๒๒.๖
ระบุไม่ได้	๒	๖.๕
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๒	๖.๕
รวม	๔๐๘	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๔๐

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์
จำแนกตามการตอบแทนผู้ดูแลบุตรที่ไม่เป็นตัวเงิน

ค่าตอบแทน	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
มีการตอบแทนเป็นสิ่งของ	๑๓	๕๒
ไม่มีการตอบแทนเป็นสิ่งของ	๗	๒๘
มีการตอบแทนรูปอื่นๆ เช่น ให้อาศัย	๑	๔
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๔	๑๖
รวม	๒๕	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๔๑

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์

จำแนกตามหน้าที่ของผู้ดูแลบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์

หน้าที่ผู้ดูแลบุตร	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
ดูแลบุตรคนเดียว	๘	๒๖.๗
ดูแลบุตรคนอื่นๆ ด้วย	๕	๑๖.๗
ดูแลบุตรและทำงานบ้านด้วย	๑๓	๔๓.๓
ดูแลบุตรและทำงานอื่นๆ	๑	๓.๓
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๓	๑๐.๐
รวม	๓๐	๑๐๐.๐

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๔๒

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์
จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารของบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์

ค่านมค่าอาหาร (บาท)	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
๑๐ - ๑๐๐	๖๕	๒๕.๙
๑๐๑ - ๒๐๐	๕๕	๒๑.๙
๒๐๑ - ๓๐๐	๓๘	๑๕.๑
๓๐๑ - ๔๐๐	๑๒	๔.๘
๔๐๑ - ๕๐๐	๗	๒.๘
๕๐๑ - ๖๐๐	๕	๒.๐
๖๐๑ - ๘๐๐	๒	๐.๘
๘๐๑ - ๑๕๐๐	๑	๐.๔
ไม่ได้จ่าย	๓๓	๑๓.๑
ระบุไม่ได้	๑๘	๗.๒
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๑๕	๖.๐
รวม	๒๕๑	๑๐๐.๐

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๔๓

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์
จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มของบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์

ค่าเสื้อผ้า (บาท)	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
๑๐ - ๑๐๐	๗๕	๓๑.๓
๑๐๑ - ๒๐๐	๓๕	๑๓.๙
๒๐๑ - ๓๐๐	๑๗	๖.๘
๓๐๑ - ๕๐๐	๑๒	๔.๘
๕๐๑ - ๗๐๐	๒	*
๗๐๑ - ๑๐๐๐	๕	ก
๑๐๐๑ - ๒๕๐๐	๓	*
ไม่ได้จ่าย	๗๓	๒๘.๙
ระบุไม่ได้	๘	๓.๒
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๑๘	๗.๑
รวม	๔๐๘	๑๐๐.๐

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๔๔

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์

จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับของใช้สิ้นเปลืองตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบันของบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์

ค่าของสิ้นเปลือง (บาท)	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
๑๐ - ๕๐	๘๓	๓๒.๕
๕๑ - ๑๐๐	๓๑	๑๒.๓
๑๐๐ - ๑๕๐	๑๒	๔.๗
๑๕๐ - ๒๐๐	๑๐	๓.๙
๕๐๐ - ๓๐๐	๑๐	๓.๙
๓๐๐ - ๑๐๐๐	๕	ก*
ไม่ได้จ่าย	๘๘	๓๔.๘
ระบุไม่ได้	๕	ก*
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๑๐	๓.๙
รวม	๔๐๘	๑๐๐.๐

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๔๕

จำนวนและอัตราการร้อยละของสามีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์
จำแนกตามประเภทของสถานพยาบาลบุตรที่อายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์

การรักษาพยาบาล	จำนวนสตรี	อัตราการร้อยละ
รักษาที่โรงพยาบาล	๕๗	๒๒.๕
รักษาที่คลินิกแพทย์	๙๒	๓๖.๔
ซื้อยาทานเอง	๖	๒.๔
รักษาที่ศูนย์สาธารณสุข	๓๑	๑๒.๒
ไม่เคยมีการรักษาพยาบาล ลูกไม่เคยป่วย	๔๑	๑๖.๒
รักษาหลายแห่ง	๑๔	๕.๕
สิ้น - แพทย์แผนโบราณ	๖	๒.๔
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๖	๒.๔
รวม	๒๕๓	๑๐๐.๐

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๔๖

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์
จำแนกตามค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์

ค่ารักษาพยาบาล (บาท)	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
๑๐ - ๕๐	๔๐	๓๗.๐
๕๑ - ๑๐๐	๓๓	๑๓.๖
๑๐๑ - ๑๕๐	๑๑	๔.๕
๑๕๑ - ๒๐๐	๔	๓.๗
๒๐๑ - ๓๐๐	๔	๓.๓
๓๐๑ - ๕๐๐	๑๑	๔.๕
๕๐๑ - ๑๐๐๐	๑๐	๔.๑
๑๐๐๐ บาทขึ้นไป	๔	*
ไม่ได้จ่าย	๕๗	๒๓.๕
ระบุไม่ได้	๒	*
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๘	๓.๓
รวม	๒๔๓	๑๐๐.๐

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๔๗

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์
จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเล่นของบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์

ค่าของเล่น (บาท)	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
๑๐ - ๕๐	๓๕	๑๓.๘
๕๑ - ๑๐๐	๑๗	๖.๗
๑๐๑ - ๒๐๐	๘	๓.๒
๒๐๑ - ๕๐๐	๘	๓.๒
๕๐๐ บาทขึ้นไป	๕	*
ไม่ได้จ่าย	๑๗๔	๖๕.๘
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๖	๒.๔
รวม	๒๕๓	๑๐๐.๐

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๔๘

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์
จำแนกตามค่าใช้จ่ายที่จ่ายไปสำหรับค่านมสำหรับบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์

ค่านม/เดือน (บาท)	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
๑๐ - ๕๐	๕๓	๖.๖
๕๐ - ๑๐๐	๑๑๑	๑๓.๘
๑๐๑ - ๑๕๐	๗๖	๙.๕
๑๕๑ - ๒๐๐	๔๐	๕.๐
๒๐๑ - ๒๕๐	๓๐	๓.๗
๒๕๑ - ๓๐๐	๔๓	๕.๔
๓๐๑ - ๔๐๐	๑๗	๒.๑
๔๐๑ - ๕๐๐	๑๔	๑.๗
๕๐๑ - ๑๐๐๐	๑๓	๑.๖
มากกว่า ๑๐๐๐	๓	*
ไม่ได้จ่าย	๓๕๕	๔๔.๓
ระบุไม่ได้	๓๙	๔.๙
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๘	๑.๐
รวม	๘๐๒	๑๐๐.๐

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๔๘

จำนวนและอัตราร้อยละของครัวเรือนจำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารภายในบ้าน

ค่าอาหารในบ้าน / เดือน (บาท)	จำนวนครัวเรือน	อัตราร้อยละ
๑๑๐ - ๓๐๐	๑๗	๒.๑
๓๐๑ - ๕๐๐	๑๔	๑.๘
๕๐๑ - ๗๐๐	๘๓	๑๐.๔
๗๐๑ - ๙๐๐	๑๙๐	๒๓.๗
๙๐๑ - ๑๑๐๐	๕๖	๗.๐
๑๑๐๑ - ๑๕๐๐	๒๒๓	๒๗.๘
๑๕๐๑ - ๒๐๐๐	๖๖	๘.๒
๒๐๐๑ - ๒๕๐๐	๒๙	๓.๖
๒๕๐๑ - ๓๐๐๐	๕๘	๗.๒
๓๐๐๑ - ๓๕๐๐	๑๑	๑.๔
๓๕๐๑ - ๕๐๐๐	๓	*
มากกว่า ๕๐๐๐	๕	*
ไม่ได้จ่าย	๑๘	๒.๒
ระบุไม่ได้	๑๐	๑.๒
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๑๙	๒.๓
รวม	๘๐๒	๑๐๐.๐

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๕๐

จำนวนและอัตราร้อยละของครัวเรือนจำแนกตามจำนวนสมาชิก
ที่ร่วมรับประทานอาหารในครัวเรือน

จำนวนคนที่ร่วมรับประทานอาหาร	จำนวนครัวเรือน	อัตราร้อยละ
๒	๑๑	๑๐.๔
๓	๗๒	๙.๐
๔	๑๒๘	๑๖.๐
๕	๑๒๘	๑๖.๐
๖	๑๐๙	๑๓.๖
๗	๖๖	๘.๒
๘	๖๖	๘.๒
๙	๔๐	๕.๐
๑๐	๓๔	๔.๒
๑๑	๒๒	๒.๗
๑๒	๑๘	๒.๒
๑๓	๑๑	๑.๔
๑๔	๒	*
๑๕	๕	ก *
๑๗	๑	*
๑๘	๓	ก *
๒๐	๑	*
๒๑	๑	ก *
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๘๔	๑๐.๕
รวม	๘๐๒	๑๐๐.๐

ก * จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๕๑

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์
จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าขนมสำหรับบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์

ค่าขนม / เดือน / คน	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
๑๐ - ๕๐	๕๖	๗.๐
๕๐ - ๑๐๐	๑๗๑	๒๑.๓
๑๐๑ - ๑๕๐	๑๙๘	๒๔.๗
๑๕๑ - ๒๐๐	๕๘	๗.๒
๒๐๑ - ๒๕๐	๓๙	๔.๙
๒๕๑ - ๓๐๐	๑๕๐	๑๘.๗
๓๐๑ - ๔๐๐	๙	๑.๑
๔๐๑ - ๕๐๐	๑๑	๑.๔
๕๐๑ - ๑๐๐๐	๑๙	๒.๔
๑๐๐๑ - ๓๐๐๐	๖	๐.๗
ไม่ได้จ่าย	๖๑	๗.๖
ระบุไม่ได้	๗	๐.๙
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๑๗	๒.๑
รวม	๘๐๒	๑๐๐.๐

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๕๒

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์

จำแนกตามประเภทของผู้ดูแลบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์

ผู้ดูแลบุตร	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
โดยมารดาเอง	๗๐๘	๘๘.๔
พี่เลี้ยงของเด็ก	๒๙	๓.๖
ญาติผู้ใหญ่	๓๙	๔.๙
คนข้างบ้าน	๔	*
สถานรับเลี้ยงเด็ก	๒	ก
บุตรดูแลตนเอง, บุตรดูแลกันเอง	๙	*
อื่นๆ	๔	๑.๑
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๖	*
รวม	๘๐๑	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๕๓

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์

จำแนกตามหน้าที่ของผู้ดูแลบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์

หน้าที่ผู้ดูแลบุตร	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
ดูแลบุตรคนเดียว	๒๐	๒๓.๓
ดูแลบุตรคนอื่นๆ ด้วย	๔	๙.๓
ดูแลบุตรและทำงานบ้านด้วย	๔๕	๕๒.๓
ดูแลบุตรและทำงานอื่นๆ	๖	๗.๐
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๗	๘.๑
รวม	๘๖	๑๐๐.๐

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๕๔

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์

จำแนกตามค่าตอบแทนผู้เลี้ยงดูบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์ ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน

ค่าตอบแทนผู้เลี้ยงดูบุตร / เดือน (บาท)	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
๑๐๐ - ๒๐๐	๑๒	๑๔.๐
๒๐๑ - ๔๐๐	๒๓	๒๖.๗
๔๐๑ - ๖๐๐	๑๓	๑๕.๑
๖๐๑ - ๒๐๐๐	๒	*
ค่าตอบแทนที่เป็นสิ่งของ	๔	ก
ไม่ได้จ่าย	๒๒	๒๕.๕
ระบุไม่ได้	๑	*
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๔	๑๐.๕
รวม	๘๖	๑๐๐.๐

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๕๕

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์
จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้าบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์

ค่าเสื้อผ้า / เดือน / คน (บาท)	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
๑๐ - ๕๐	๓๔๙	๔๓.๕
๕๑ - ๑๐๐	๔๙	๑๒.๓
๑๐๑ - ๒๐๐	๕๑	๖.๔
๒๐๑ - ๓๐๐	๑๘	๒.๒
๓๐๑ - ๕๐๐	๘	๑.๐
๕๐๑ - ๑๐๐๐	๖	๐.๗
มากกว่า ๑๐๐๐	๒	*
ไม่ได้จ่าย	๑๐๘	๑๓.๕
ระบุไม่ได้	๑๓๐	๑๖.๒
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๓๑	๓.๘
รวม	๘๐๒	๑๐๐.๐

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๕๖

จำนวนและอัตราการร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์

จำแนกตามชนิดของสันตนาการที่พบบุตรไปบ่อยที่สุด

ชนิดของสันตนาการที่พบบุตรไปมากที่สุด	จำนวนครัวเรือน	อัตราการร้อยละ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/ครั้ง(บาท)
ภาพยนตร์	๒๑๔	๓๓.๕	๒๑.๒๐
สวนสนุก	๑๐๓	๑๖.๒	๒๙.๕๘
เยี่ยมญาติ	๒๙๕	๔๖.๒	๘๔.๓๑
กีฬา	๙	๑.๔	๔๒.๒๕
สถานที่อื่น ซึ่งไม่ได้ระบุไว้	๑๗	๒.๗	๕๗.๐๘
รวม	๖๓๘	๑๐๐.๐	-

ตารางที่ ๕๗

จำนวนและอัตราการร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์

จำแนกตามการมีบุตรไปโรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนประถม

การมีบุตรไปโรงเรียนอนุบาลและประถม	จำนวนสตรี	อัตราการร้อยละ
มี	๒๘๘	๓๕.๙
ไม่มี	๕๐๗	๖๓.๒
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๗	.๙
รวม	๘๐๒	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๕๘

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์
จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา

ค่าใช้จ่ายในการเรียน / ปี / คน (บาท)	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
๒๐ - ๕๐๐	๒๓	๗.๗
๕๐๐ - ๑๐๐๐	๕๖	๑๘.๗
๑๐๐๐ - ๒๐๐๐	๘๕	๒๘.๓
๒๐๐๐ - ๓๐๐๐	๔๗	๑๕.๗
๓๐๐๐ - ๔๐๐๐	๓๒	๑๐.๗
๔๐๐๐ - ๕๐๐๐	๑๐	๓.๓
๕๐๐๐ - ๖๐๐๐	๑๐	๒.๓
๖๐๐๐ - ๗๐๐๐	๑	*
๗๐๐๐ - ๘๐๐๐	๑	ก
๘๐๐๐ - ๙๐๐๐	๒	*
๙๐๐๐ - ๑๐๐๐๐	๑	ก
๑๐๐๐๐ - ๑๒๐๐๐	-	-
๑๐๐๐๐ - ๑๒๐๐๐	๑	*
๑๐๐๐๐ - ๑๒๐๐๐	๑	ก
มากกว่า ๑๒๐๐๐	๑	*
ไม่ได้จ่าย	๓	ก
ระบุไม่ได้	๑๖	๕.๔
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๑๒	๔.๐๐
รวม	๓๐๐	๑๐๐.๐

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๕๔

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์
จำแนกตามวิธีการที่บุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์ไป - กลับจากโรงเรียน

วิธีการไปโรงเรียน	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
บิดา - มารดาไปส่ง	๑๑๔	๓๗.๘
คนขับรถไปส่ง	๒	๐.๗
พี่เลี้ยงไปส่ง	๕	๑.๗
ญาติพี่น้องไปส่ง	๓๑	๑๐.๓
บุตรไปส่ง	๘๘	๒๘.๒
ไปกับรถโรงเรียน	๔๘	๑๖.๓
อื่นๆ รถรับจ้าง	๔	๑.๓
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๘	๒.๖
รวม	๓๐๑	๑๐๐.๐

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๖๐

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์

จำแนกตามค่าใช้จ่ายในการเดินทางไป - กลับจากโรงเรียนของบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์

ค่าเดินทางไปโรงเรียน / เดือน / คน (บาท)	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
๑๐ - ๕๐	๓๖	๑๒.๐
๕๑ - ๑๐๐	๓๐	๑๐.๐
๑๐๑ - ๒๐๐	๑๗	๕.๗
๒๐๑ - ๖๐๐	๑๓	๔.๓
มากกว่า ๖๐๑	๒	๐.๗
ไม่ได้จ่าย	๑๗๖	๕๘.๗
ระบุไม่ได้	๑๒	๔.๐
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๑๔	๔.๖
รวม	๓๐๐	๑๐๐.๐

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๖๑

จำนวนและอัตราการร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์
จำแนกตามประเภทของสถานพยาบาลที่พานบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์ ไปรับการรักษา

การรักษาพยาบาล	จำนวนสตรี	อัตราการร้อยละ
รักษาที่โรงพยาบาล	๑๖๔	๒๐.๕
รักษาที่คลินิกแพทย์	๓๘๒	๔๗.๗
ซื้อยาทานเอง	๓๘	๔.๗
รักษาที่ศูนย์สาธารณสุข	๑๒๑	๑๕.๑
ไม่เคยมีการรักษาพยาบาล	๑	*
รักษาหลายแห่ง	๖๘	๘.๕
อื่นๆ	๑๘	๒.๓
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๙	๑.๑
รวม	๘๐๑	๑๐๐.๐

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๖๒

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์
จำแนกตามค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลบุตรอายุ ๑-๗ ปีบริบูรณ์

ค่ารักษาพยาบาล / ครั้ง (บาท)	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
๑๐ - ๕๐	๓๔๘	๖๘.๖
๕๑ - ๑๐๐	๑๖๒	๒๐.๓
๑๐๑ - ๑๕๐	๑๒	๑.๕
๑๕๐ - ๓๐๐	๖	๐.๗
มากกว่า ๓๐๐	๒	*
ไม่ได้จ่าย	๕๑	๖.๔
ระบุไม่ได้	๓	*
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๑๕	๑.๘
รวม	๘๐๐	๑๐๐.๐

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๖๓

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีในข่ายที่ต้องลาออกจากงานเพราะการมีบุตร
จำแนกตามรายได้ที่ต้องสูญเสียไปเพราะการลาออกจากงาน

การเสียโอกาสในการหารายได้/ปี(บาท)	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
ต่ำกว่า ๑,๐๐๐	๙	๓.๒
๑,๐๐๐ - ๔,๙๙๙	๓๕	๑๒.๓
๕,๐๐๐ - ๙,๙๙๙	๕๐	๑๗.๖
๑๐,๐๐๐ - ๑๔,๙๙๙	๓๐	๑๐.๖
๑๕,๐๐๐ - ๑๙,๙๙๙	๑๔	๕.๙
๒๐,๐๐๐ - ๒๙,๙๙๙	๔	๑.๔
๓๐,๐๐๐ - ๓๙,๙๙๙	๖	๒.๑
๔๐,๐๐๐ - ๔๙,๙๙๙	๒	๐.๗
๕๐,๐๐๐ +	๒	๐.๗
ระบุไม่ได้	๙	๓.๑
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๑๒๓	๔๓.๓
รวม	๒๘๔	๑๐๐.๐

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๖๔

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีในข่ายที่ต้องเสียโอกาสในการหารายได้พิเศษเนื่องจากการมีบุตร
จำแนกตามรายได้พิเศษที่ต้องสูญเสียไป

การเสียโอกาสในการหารายได้พิเศษ/ปี (บาท)	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
ต่ำกว่า ๑,๐๐๐	๓	๗.๕
๑,๐๐๐ - ๔,๙๙๙	๖	๑๕.๐
๕,๐๐๐ - ๙,๙๙๙	๓	๗.๕
๑๐,๐๐๐ - ๑๔,๙๙๙	๗	๑๗.๕
๑๕,๐๐๐ - ๑๙,๙๙๙	๔	๑๐.๐
๒๐,๐๐๐ +	๑	๒.๕
ระบุไม่ได้	๖	๑๕.๐
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๑๐	๒๕.๐
รวม	๔๐	๑๐๐.๐

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๖๕

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีในข่ายที่ต้องลดเวลาในการทำงานตามปกติ เนื่องจากการมีบุตร
จำแนกตามรายได้ที่ต้องสูญเสียไป

รายได้ที่สูญเสียไปจากการลดเวลาทำงาน ทำงานตามปกติ ๑ ปี (บาท)	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
ต่ำกว่า ๑,๐๐๐	๑๖	๙.๖
๑,๐๐๐ - ๔,๙๙๙	๓๕	๒๑.๑
๕,๐๐๐ - ๙,๙๙๙	๒๒	๑๓.๓
๑๐,๐๐๐ - ๑๔,๙๙๙	๗	๔.๒
๑๕,๐๐๐ - ๑๙,๙๙๙	๑	๐.๖
๒๐,๐๐๐ +	๒	๑.๒
ระบุไม่ได้	๑๓	๗.๘
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๗๐	๔๒.๒
รวม	๑๖๖	๑๐๐.๐

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๖๖

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีในข่าย จำแนกตามความรู้สึก เกี่ยวกับการทำงานบ้านหลังจากการมีบุตร

การทำงานบ้านหลังจากมีบุตร	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
มากขึ้นกว่าเดิม	๖๙๔	๗๖.๔
เท่าเดิม	๑๗๑	๑๘.๘
น้อยลงกว่าเดิม	๒๖	๒.๘
อื่นๆ	๖	๐.๗
สัมภาษณ์สามี่แทน	๑๐	๑.๑
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๑	*
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๖๗

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีในข่ายจำแนกตามความรู้สึก เกี่ยวกับการใช้เวลาพักผ่อนหย่อนใจ

หลังจากการมีบุตร

การพักผ่อนหย่อนใจหลังจากการมีบุตร	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
มากขึ้นกว่าเดิม	๕๒	๕.๗
เท่าเดิม	๑๙๐	๒๐.๘
น้อยลงกว่าเดิม	๖๓๕	๖๙.๔
อื่นๆ	๑๘	๒.๐
สัมภาษณ์สามี่แทน	๑๐	๑.๑
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๓	*
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๖๘

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีในข่าย

จำแนกตามความรู้ลึก เกี่ยวกับการออกงานสังคมหลังจากการมีบุตร

การออกงานสังคมหลังจากการมีบุตร	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
มากขึ้นกว่าเดิม	๒๘	๓.๑
เท่าเดิม	๒๓๐	๒๕.๓
น้อยลงกว่าเดิม	๕๒๑	๕๗.๔
อื่นๆ	๑๑๘	๑๓.๐
สัมภาษณ์สามี่แทน	๑๐	๑.๑
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๑	*
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๖๙

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีในข่าย

จำแนกตามความรู้ลึกวิตกกังวลและอารมณ์เคร่งเครียดอันเนื่องมาจากบุตร เป็นต้น เหตุ

ความวิตกกังวล	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
มาก	๓๘๗	๔๒.๖
ปานกลาง	๒๐๑	๒๒.๑
เล็กน้อย	๑๖๙	๑๘.๖
ไม่ทราบ	๑๓	๑.๔
ไม่เคย	๑๒๕	๑๓.๘
สัมภาษณ์สามี่แทน	๙	๑.๐
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๔	*
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ตารางที่ ๗๐

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีในข้อ

จำแนกตามความรู้สีกวิตกกังวล เกี่ยวกับ เรื่องต่างๆและอันดับที่ของความวิตกกังวลในแต่ละเรื่อง

อันดับของความ วิตกกังวล	สุขภาพ		การศึกษา		อุบัติเหตุ		คนเลี้ยงดู	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อันดับ ๑	๒๕๗	๒๘.๓	๒๓๘	๒๖.๒	๒๒๑	๒๔.๓	๘๓	๙.๑
อันดับ ๒	๒๔๖	๒๗.๑	๑๖๖	๑๘.๓	๒๓๔	๒๕.๘	๗๙	๘.๗
อันดับ ๓	๑๕๓	๑๖.๙	๑๘๗	๒๐.๖	๑๙๙	๒๑.๙	๙๑	๑๐.๐
อันดับ ๔	๔๘	๕.๓	๙๖	๑๐.๘	๔๒	๔.๖	๓๔๐	๓๗.๔
เท่าๆ กัน	๘๐	๘.๘	๘๓	๙.๑	๘๒	๙.๐	๘๐	๘.๘
ไม่เป็นปัญหา	๘๖	๙.๕	๙๕	๑๐.๕	๙๓	๑๐.๒	๑๔๖	๑๖.๑
ถามสามี่แทน	๙	๑.๐	๙	๑.๐	๙	๑.๐	๙	๑.๐
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๒๙	๓.๒	๓๒	๓.๕	๒๘	๓.๑	๘๐	๘.๓
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐	๙๐๘	๑๐๐.๐	๙๐๘	๑๐๐.๐	๙๐๘	๑๐๐.๐

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๗๑

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีในข่าย จำแนกตามความรู้สึกต่างๆ
อันเกิดเนื่องมาจากการมีบุตรที่เกินไปและอันดับที่ของความสำคัญของแต่ละปัญหา

อันดับความสำคัญของปัญหา	อุปสรรคต่อการทำงาน	ผลเสียต่อสุขภาพ	ผลเสียด้านเศรษฐกิจ			
อันดับ ๑	๑๐๑	๑๑.๑	๑๑๘	๑๓.๐	๖๖๒	๗๒.๙
อันดับ ๒	๒๙๘	๓๒.๘	๓๒๕	๓๕.๘	๘๗	๙.๖
อันดับ ๓	๓๐๘	๓๓.๙	๒๔	๒๓.๒	๔๓	๔.๗
เท่าๆ กัน	๔๕	๕.๐	๔๓	๔.๗	๓๕	๓.๙
ไม่เป็นปัญหา	๑๔๑	๑๕.๕	๑๙๒	๒๑.๑	๖๘	๗.๕
สัมภาษณ์สามี่แทน	๑๐	๑.๑	๙	๑.๐	๙	๑.๐
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๕	*	๑๐	๑.๑	๔	*
รวม	๙๐๘	๑๐๐.๐	๙๐๘	๑๐๐.๐	๙๐๘	๑๐๐.๐

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๗๒

จำนวนและอัตราร้อยละของสตรีในข่าย
จำแนกตามความคาดหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร

ระดับการศึกษาที่คาดหวัง	จำนวนสตรี	อัตราร้อยละ
ประถม ๗	๔๑	๔.๕
มัธยมศึกษา ๓	๔๕	๕.๐
มัธยมศึกษาปีที่ ๕	๒๐	๒.๒
อาชีวศึกษา	๑๓	๑.๔
มหาวิทยาลัย	๑๗๓	๑๘.๑
แล้วแต่ความสามารถของเด็ก	๒๐๘	๒๓.๐
ให้เรียนสูงที่สุด	๘๖	๙.๕
แล้วแต่ฐานะทางการเงิน	๑๔๔	๑๕.๘
ยังไม่ได้เพราะลูกยังเล็ก	๔๑	๔.๕
ไม่คิดให้เรียนต่อ	๒	*
พออ่านออก เขียนได้	๖	๐.๗
ความสามรรถของเด็กและ ฐานะทางการเงิน	๗๑	๗.๘
ข้าราชการในเครื่องแบบ	๑๕	๑.๗
เสริมสวย ทำครัว พยาบาล	๒	*
พอเลี้ยงตัวได้	๒	*
สัมภษณ์สามีแทน	๙	๑.๐
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๒๘	๓.๒
รวม	๘๐๘	๑๐๐.๐

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

ภาคผนวกที่ ๒

แบบสอบถาม

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการสำรวจค่าใช้จ่ายของบุตร

กรุงเทพมหานคร

๒๕๒๑

เขตจางนับ E.D.	ชุมนุมอาคาร B.L.

บ้านเลขที่..... ตรอก, ซอย..... ถนน.....
ตำบล..... เขต..... กรุงเทพมหานคร

ชื่อเจ้าบ้าน..... นามสกุล..... อันดับที่.....
ชื่อสตรีผู้ให้สัมภาษณ์..... นามสกุล..... อันดับที่.....
ชื่อสามีของผู้ให้สัมภาษณ์..... นามสกุล..... อันดับที่.....

มีสตรีที่เข้าข่ายจำนวน..... คน
สัมภาษณ์ได้..... คน
เล่มที่..... ในจำนวน..... เล่มของครัวเรือนนี้

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	ผลการสัมภาษณ์	ชื่อนักสำรวจ	เหตุผลที่สัมภาษณ์ไม่ได้
๑				
๒				
๓				
๔				
๕				

เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....

สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา.....

รวมระยะเวลาที่สัมภาษณ์.....

สารบัญ

คำจำกัดความ		หน้า ๑
ส่วนที่ ๑	แบบบันทึกเกี่ยวกับสมาชิกในครัวเรือน ส่วนนี้ให้ถามจากสตรีในข่าย หรือจากผู้ใหญ่ ในครอบครัวที่มีความรู้เกี่ยวกับสมาชิกในครัวเรือนดี	หน้า ๓
ส่วนที่ ๒	ลักษณะทาง เศรษฐกิจและสังคม ส่วนนี้ให้ถามจากสตรีในข่าย (ในกรณีที่สตรี ในข่ายไม่อยู่บ้าน ให้ถามจากสามีแทน แต่คำตอบให้หมายถึงคำตอบของภรรยา)	หน้า ๕
ส่วนที่ ๓	ค่าใช้จ่ายของบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ ส่วนนี้ให้ถามจากสตรีในข่าย ซึ่งมีบุตรอายุ ต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์เท่านั้น	หน้า ๘
ส่วนที่ ๔	ค่าใช้จ่ายของบุตรอายุระหว่าง ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ ส่วนนี้ให้ถามจากสตรีในข่ายซึ่งมีบุตรอายุระหว่าง ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์เท่านั้น	หน้า ๑๕
ส่วนที่ ๕	ค่าเสียโอกาสและค่าใช้จ่ายทางอ้อมในการมีบุตร ส่วนนี้ให้ถามจากสตรีในข่าย	หน้า ๒๑

สตรีที่เข้าข่าย

สตรีที่มีบุตรอายุระหว่าง ๐ - ๗ ปีบริบูรณ์ ไม่ว่าจะปัจจุบันสถานภาพสมรสของสตรี
ผู้นั้นจะเป็นเช่นไร

ครัวเรือน

ประกอบไปด้วยบุคคล ซึ่งอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน โดยมีความเกี่ยวพันในเรื่อง
การกินการอยู่ คือ รับประทานอาหารจากครัวเดียวกัน โดยไม่คำนึงถึง
ครอบครัวของแต่ละบุคคล ในครัวเรือนหนึ่งอาจมีหนึ่งครอบครัว หรือหลาย
ครอบครัวได้

ครอบครัว

ประกอบด้วยสามี ภรรยา บุตร หลายครอบครัวที่อยู่ร่วมกันโดยการ
รับประทานอาหารร่วมกัน เรียกว่า ๑ ครัวเรือน

การเรียงลำดับหมายเลขสมาชิกในครัวเรือน

วิธีการเรียงลำดับให้เรียงดังนี้ คือ

๑. หัวหน้าครัวเรือน
๒. ภรรยาหัวหน้าครัวเรือน
๓. บุตรที่ยังเป็นโสด ของ ๑ / ๒ เรียงตามอายุ
๔. บุตรที่สมรสแล้วและครอบครัว ของ ๑ / ๒ เรียงตามลำดับอายุ
๕. บุตรบุญธรรมของ ๑ / ๒
๖. ปิตา / มารดา ของ ๑
๗. ปิตา / มารดา ของ ๒
๘. ญาติพี่น้อง ของ ๑
๙. ญาติพี่น้อง ของ ๒
๑๐. ผู้อาศัย (เพื่อน / คนรับใช้

การตัดสินใจเลือกหัวหน้าครัวเรือน

ในการตัดสินใจว่าบุคคลใดเป็นหัวหน้าครัวเรือนนั้นให้ถือเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือ

๑. คู่สมรสที่เป็นหลัก เศรษฐกิจ และการทำงานากินของครัวเรือน
๒. หากมีคู่สมรสเกิน ๑ คู่ขึ้นไป และเป็นหลักทางเศรษฐกิจของครัวเรือน เท่ากัน
ให้เลือกคู่สมรสที่มีอาวุโสสูงกว่า เป็นหัวหน้าครัวเรือน

สถานภาพสมรส

ให้ใส่สถานภาพสมรสที่แท้จริงของบุคคลนั้น ๆ คือ โสด สมรส หม้าย หย่าร้าง หรือแยกกันอยู่ ถ้าอายุต่ำกว่า ๑๓ ปี บริบูรณ์ ไม่ต้องถามสถานภาพสมรส

วัน เดือน ปีเกิด

ให้ใส่วันที่ (๑ - ๓๑), เดือน (มกราคม - ธันวาคม), ปีพุทธศักราช ลงไป หากผู้ตอบไม่สามารถตอบ วัน เดือน ปีเกิด ดังกล่าวได้ให้ตอบเดือนไทย และ ปีภักศัตได้ เช่น เดือนอ้าย ปีมะเมีย เป็นต้น

อายุ

ให้ใส่อายุเต็มของบุคคลนั้น ๆ ลงไป ไม่ใช่ "อายุย่าง" ของเขา เช่น นายแดงอายุ ๑๒ ปี ๖ เดือน กรณีนี้นายแดงอายุ ๑๒ ปีบริบูรณ์ แต่อายุย่าง เข้า ๑๓ ปี ให้ถือว่านายแดงอายุ ๑๒ ปี

ระดับการศึกษา

ให้ใส่ระดับการศึกษาที่จบบริบูรณ์ของบุคคลนั้น ๆ ลงไป เช่น นายแดงเรียน ม.ศ. ๕ มาหลายปีแต่สอบไม่ได้ จึงออกมาทำงาน กรณีนี้นายแดงมีการศึกษา เพียงจบระดับ ม.ศ. ๕ เท่านั้น

อาชีพ

ให้พยายามซักถามลักษณะอาชีพของบุคคลนั้น ๆ ให้แน่ชัด เช่น รับราชการ ระดับ ซี ๕ กระทรวงมหาดไทย, กรรมการแบกหาม, ลูกจ้างบริษัทเอกชน โดยเป็นนักบัญชีระดับหัวหน้า หรือเป็นนักบัญชีระดับลูกน้อง คือ มีหน้าที่เพียง ลงรายการรับ - จ่ายเท่านั้น

สถาบันวิทย์บริการ
คู่มือการกรณเฑาะวิทยาลัย

ส่วนที่ ๒

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม

นักสำรวจ - ส่วนนี้ให้ถาม เฉพาะสตรีในข่าย (ในกรณีที่สตรีนั้นไม่อยู่บ้านให้ถามสามีแทน แต่คำตอบให้หมายถึงคำตอบของภรรยา)

- ส่วนนี้ถามจาก

สตรีในข่าย (ซึ่งปัจจุบันมีบุตรอายุระหว่าง ๐ - ๗ ปีบริบูรณ์)

สามี

๑. คุณแต่งงานกับสามีคนปัจจุบันของคุณเมื่อใด?

เดือน..... ปี พ.ศ. (หรือจำนวนประมาณ..... ปี มาแล้ว)

(หรือเมื่ออายุ..... ปี อายุที่แต่งงานกับสามีคนปัจจุบัน)

๒. คุณจบการศึกษาชั้นไหน?

ไม่เคยเรียน

จบชั้น (ระบุ)

๒.๑ คุณอ่านออกเขียนได้หรือไม่?

อ่าน ได้

เขียน ได้

ไม่ได้

ไม่ได้

๓. สามีของคุณจบการศึกษาชั้นไหน

ไม่เคยเรียน

จบชั้น (ระบุ)

๓.๑ สามีของคุณอ่านออกเขียนได้หรือไม่?

อ่าน ได้

เขียน ได้

ไม่ได้

ไม่ได้

๔. คุณนับถือศาสนาอะไร?

พุทธ

อิสลาม

ขงจื้อ

คาทอลิก หรือโปรเตสตัน

อื่น ๆ

๕. คุณเคยอาศัยอยู่นอกกรุงเทพฯ บ้างหรือไม่?

เคย

ไม่เคย (ข้ามไปข้อ ๗)

คุณเคยอาศัยอยู่ที่ไหน?

อำเภอ.....

จังหวัด.....

ในเขตเทศบาล

นอกเขตเทศบาล

๖. ทำไมถึงได้คิดย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ?

นักสำรวจ กรณีที่ผู้ถูกสัมภาษณ์เคยอยู่หลายจังหวัด การย้ายหมายถึงการย้ายจากต่างจังหวัด

ครั้งสุดท้าย

เหตุผล.....

๗. คุณอ่านหนังสือพิมพ์บ่อยไหม?

ทุกวัน

สัปดาห์ละ ๓ - ๔ ครั้ง

สัปดาห์ละครั้ง

ไม่ค่อยได้อ่าน, นาน ๆ อ่านสักครั้งหนึ่ง

ไม่ได้อ่าน

๘. คุณฟังวิทยุหรือดูโทรทัศน์บ่อยไหม?

ทุกวัน

สัปดาห์ละ ๓ - ๔ ครั้ง

สัปดาห์ละครั้ง

ไม่ค่อยได้ดู, นาน ๆ ดูสักครั้งหนึ่ง

ไม่ได้ดูเลย

๔. บ้านคุณมีสิ่งต่อไปนี้ไหม? (ให้ใช้เครื่องหมาย / กาลงในช่องที่ถูกต้อง)

	มี	ไม่มี
นาฬิกา	☐	☐
พัดลม	☐	☐
วิทยุ	☐	☐
วิทยุส เตอริโอ	☐	☐
เตาแก๊ส	☐	☐
เตาไฟฟ้า	☐	☐
เครื่องปรับอากาศ	☐	☐
เตารีดไฟฟ้า	☐	☐
โทรทัศน์ขาวดำ	☐	☐
โทรทัศน์สี	☐	☐
รถยนต์นั่ง	☐	☐
กล้องถ่ายรูป	☐	☐
โทรศัพท์	☐	☐
เครื่องทำน้ำร้อน	☐	☐
เครื่องตัดหญ้า	☐	☐
เครื่องโม่ไม้	☐	☐
เครื่องดูดฝุ่น	☐	☐
ที่ดินของตนเอง	☐	☐
รถจักรยานถีบ	☐	☐
รถจักรยานยนต์	☐	☐
รถยนต์บรรทุก เล็ก	☐	☐
รถยนต์บรรทุกใหญ่	☐	☐
จักรเย็บผ้า	☐	☐
ตู้เย็น	☐	☐
หม้อหุงข้าวไฟฟ้า	☐	☐

๑๐. ขณะนี้คุณทำงานหรือไม่?

นักสำรวจ "งาน" ในที่นี้หมายถึงการทำงานที่ได้รับค่าจ้างเป็นเงินหรือสิ่งอื่น

เป็นเครื่องตอบแทน เช่น ขายของหรือมีกิจการเล็ก ๆ ของครอบครัว

ทำ

คุณทำงานอะไร?

(ระบุลักษณะของงานโดยละเอียด)

.....
.....
.....

ไม่ทำ

ก่อนหน้านี้เคยทำงานบ้างหรือไม่?

ทำ

ไม่ทำ (ข้ามไปข้อ ๑๒)

งานอะไร? (ระบุลักษณะของงานโดยละเอียด)

นักสำรวจ "งาน" หมายถึงงานที่เคยทำครั้งสุดท้าย

.....
.....

๑๑. ปัจจุบันคุณมีรายได้เดือนละเท่าไร?

ไม่มีรายได้

มี เดือนละประมาณ บาท

๑๒. สามีของคุณทำงานหรือไม่?

ทำ

ทำงานอะไร (ระบุรายละเอียด)

.....
.....
.....

ไม่ทำ

ก่อนหน้านี้เคยทำงานหรือไม่?

ทำ

ไม่ทำ (ข้ามไปข้อ ๑๔)

งานอะไร (ระบุลักษณะของงานโดยละเอียด)

.....

๑๓. ปัจจุบันสามีของคุณมีรายได้เดือนละเท่าไร?

ไม่มีรายได้

มี เดือนละประมาณ บาท

๑๔. นอกจากรายได้ประจำแล้ว ครอบครัวของคุณมีรายได้พิเศษประมาณปีละเท่าไร?

ไม่มีรายได้พิเศษ

มี ปีละ บาท

๑๕. รายได้ที่คุณและสามีหาได้พอใช้จ่ายในครอบครัวหรือไม่?

พอใช้

ไม่พอใช้

ส่วนที่ ๓

ค่าใช้จ่ายของบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์

นักสำรวจ ส่วนนี้ให้ตามจากสตรีในข่ายซึ่งมีบุตรอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์

๑. การไปหาแพทย์เพื่อตรวจร่างกายระหว่างตั้งครรภ์

๑.๑ คุณไปฝากครรภ์กับแพทย์หรือเปล่า?

- ฝากครรภ์
- ไม่ได้ฝากครรภ์ (ข้ามไปข้อ ๑.๓)

๑.๒ คุณไปฝากครรภ์ที่ไหน?

- โรงพยาบาลรัฐบาล
- โรงพยาบาลเอกชน
- คลินิกแพทย์
- หมอตำแย
- อื่น ๆ ระบุ

} ข้ามไป ๑.๔

๑.๓ ระหว่างตั้งครรภ์คุณไปหาแพทย์เพื่อปรึกษาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์บ้างหรือเปล่า?

- ไป
- ไม่ได้ไป (ข้ามไปข้อ ๒)

๑.๔ ไปหาบ่อยแค่ไหน?

- ทุกเดือน
- ไปหาเมื่อมีปัญหา
- อื่น ๆ ระบุ

๑.๕ คุณเสียค่าใช้จ่ายในเรื่องดังกล่าวทั้งหมดประมาณเท่าไร? (รวมตลอดระยะเวลาตั้งครรภ์)

นักสำรวจ ค่าใช้จ่ายหมายถึงค่าใช้จ่ายในการตรวจครรภ์ ตรวจปัสสาวะ ตรวจเลือด ยาบำรุง ฯลฯ

- ไม่ได้จ่าย
- จ่ายไปประมาณ บาท

๑.๖ ในระหว่างตั้งครรภ์ คุณจ่ายค่าเสื้อผ้าคลุมท้อง รองเท้า และเครื่องแต่งกายอื่น ๆ ที่ใส่ระหว่างตั้งครรภ์ไปเท่าไร

ไม่ได้จ่าย

จ่ายไปทั้งหมดประมาณ บาท

๑.๗ ในระหว่างตั้งครรภ์ คุณจ่ายเงินค่าอาหารบำรุงร่างกาย นม ฯลฯ เพิ่มขึ้นจากปกติ เดือนละประมาณ เท่าไร?

ไม่ได้จ่าย

จ่าย เดือนละประมาณ บาท (หรือ

วันละประมาณ บาท)

๒. ค่าใช้จ่ายในการคลอด

๒.๑ คุณคลอดบุตรคนนี้ที่ไหน

โรงพยาบาลรัฐบาล

โรงพยาบาลเอกชน

คลินิกแพทย์

สถานือน้ำมัย

บ้านของตนเอง

บ้านหมอต้าแย

อื่น ๆ ระบุ

๒.๒ ใคร เป็นผู้ทำคลอดให้คุณ?

แพทย์

พยาบาล

หมอต้าแย

อื่น ๆ ระบุ

๒.๓ คุณเสียค่าโรงพยาบาลทั้งหมดเท่าไร?

ค่าโรงพยาบาลในที่นี้หมายความรวมถึง ค่ายา ค่าห้อง ค่าธรรมเนียมในการคลอด และค่าอาหาร

ไม่เสียเลย

เสียค่าโรงพยาบาล ประมาณ บาท

๒.๔ คุณจ้างพยาบาลพิเศษด้วยหรือเปล่า?

จ้าง

ไม่ได้จ้าง (ข้ามไปข้อ ๒.๖)

๒.๕ คุณเสียค่าพยาบาลพิเศษไปเท่าไร?

ไม่ได้เสีย

เสียไปประมาณ บาท

๒.๖ คุณจ่ายเงินสมนาคุณพิเศษหรือของขวัญให้แก่ผู้ทำคลอดหรือไม่? ถ้าซื้อของขวัญ โปรดประมาณราคาค่าของขวัญเป็นจำนวนเงิน

๒.๗ คุณได้รับเงินช่วยเหลือในการคลอดบุตรจากหน่วยงานของคุณ หรือจากหน่วยงานของสามีของคุณ หรือเปล่า?

ได้

ไม่ได้รับ (ข้ามไปข้อ ๓.)

↓
ได้รับทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน?

ได้ทั้งหมด

ได้เพียงบางส่วน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓. ค่าใช้จ่ายในการเตรียมของเพื่อบุตรที่อายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์

ในการเตรียมของเพื่อบุตรคนสุดท้าย ซึ่งอายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ คุณจ่ายเงินเพื่อซื้อของดังต่อไปนี้บ้างหรือไม่ และจ่ายไปเป็นเงินประมาณเท่าใด? ให้กาเครื่องหมายลงในช่องที่เข้าข่ายสำหรับช่องที่ ๓ ให้ใส่จำนวนเงิน

นักสำรวจ วิธีการสัมภาษณ์ในส่วนนี้ให้ตามไล่ไปทีละรายการจนจบ แล้วจึงถามว่ามีของอะไรบ้างนอกเหนือจากรายการที่กล่าวไป แล้วที่เขาจ่ายเพื่อบุตรคนที่อายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์

๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
รายการ	จ่าย	จ่ายประมาณ บาท	ไม่ได้จ่าย	ใช้ของเก่า	ไม่จำเป็น ต้องมี	หมายเหตุ
ธง						
ตระกร้าใส่เสื้อผ้า						
หมอน, หมอน, เบาะ						
หมอน						
อ้อม						
เสื้อผ้า						
หัดเดิน						
เข็น						
เก้าอี้นั่งของเด็ก						
รถเข็นเด็ก						
ครอบ						
ตะติกน้ำร้อน, เย็น						
อ่างอาบน้ำ						
หมอน						
ปล						
ใส่ผ้า						
ๆ ระบุ.....						
.....						
.....						

๔. ค่าใช้จ่ายประจำเดือนและอื่น ๆ

๔.๑ ส่วนใหญ่ใคร เป็นผู้ดูแลเลี้ยงดูบุตรของคุณคนนี้

- ตนเอง (ข้ามไปถามข้อ ๔.๕)
- พี่เลี้ยงของเด็ก
- ญาติผู้ใหญ่
- คนข้างบ้าน
- สถานรับเลี้ยงเด็ก (ไปถามข้อ ๔.๔)
- อื่น ๆ ระบุ

๔.๒ คุณให้สิ่งตอบแทนแก่คนที่เลี้ยงดู หรือสถานรับเลี้ยงเด็กเป็น เงินหรือสิ่งของ?

- เงิน จ่ายให้เดือนละประมาณ บาท
- สิ่งของ โปรดระบุว่าให้อะไร? (ข้ามไปข้อ ๔.๕)
- ไม่ได้เสียเงิน (ข้ามไปข้อ ๔.๕)

๔.๓ นอกจากเงิน คุณยังให้สิ่งของอื่นด้วยหรือไม่?

- ให้ ไม่ให้

ระบุรายละเอียด.....
.....
.....

๔.๔ คนที่ดูแลบุตรของคุณ ทำหน้าที่อะไรบ้าง

- ดูแลบุตรอย่างเดียว (คนเดียว)
- ดูแลบุตรคนอื่น ๆ ด้วย
- ทำงานบ้านด้วย
- อื่น ๆ ระบุ.....

๔.๕ คุณจ่ายค่านมและค่าอาหารอย่างอื่นสำหรับบุตรที่อายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์
ประมาณเดือนละ เท่าไร?

เดือนละประมาณ..... บาท

- ๔.๖ คุณจ่ายค่าเสื้อผ้าของบุตรที่อายุต่ำกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ ตั้งแต่เกิดไปประมาณเท่าไร?
- ไม่ได้จ่าย
- จ่ายไปประมาณ.....บาท
- ๔.๗ คุณจ่ายของใช้สำหรับเด็กที่สิ้นเปลือง เช่น สำลี กระดาษนุ่ม (Tissue) ผงซักฟอกอ้อม ผงหรือน้ำยาล้างขวดนมสำหรับบุตรคนนี้ตั้งแต่เกิดไปประมาณเท่าใด?
- ไม่ได้จ่าย
- จ่ายไปประมาณ..... บาท
- ๔.๘ เวลาบุตรของคุณไม่สบาย คุณพาบุตรไปรับการรักษาที่ไหน?
- โรงพยาบาล
- คลินิกแพทย์
- ร้านขายยา
- อื่น ๆ ระบุ.....
- ๔.๙ คุณจ่ายเงินในการรักษาพยาบาลเนื่องมาจากการเจ็บไข้ได้ป่วย และการฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่าง ๆ สำหรับบุตรคนนี้ตั้งแต่เกิดไปประมาณเท่าไร?
- ไม่ได้จ่าย
- จ่ายไปประมาณ..... บาท
- ๔.๑๐ คุณจ่ายเงินค่าของเล่นสำหรับบุตรคนนี้ตั้งแต่เกิดไปประมาณเท่าไร?
- ไม่ได้จ่าย
- จ่ายไปประมาณ..... บาท

ศูนย์วิจัยและบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ ๔

ค่าใช้จ่ายของบุตรอายุระหว่าง ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์

ส่วนนี้ให้สัมภาษณ์สตรีที่มีอายุระหว่าง ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์เท่านั้น

๑. คุณจ่ายค่านมสำหรับบุตรที่อายุระหว่าง ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ โดยเฉลี่ยคนละ เท่าไรต่อเดือน?

ไม่ได้จ่าย

จ่าย ประมาณเดือนละ บาท

(หรือ วันละ บาท)

๒. คุณจ่ายค่าอาหารภายในบ้านประมาณเฉลี่ยเท่าไรต่อเดือน?

ไม่ได้จ่าย

จ่าย ประมาณเดือนละ บาท

(หรือ วันละ บาท)

โดยปกติมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนกี่คนที่ทานข้าวในบ้าน?

จำนวน คน

๓. คุณจ่ายค่าขนมสำหรับบุตรที่อายุระหว่าง ๑ - ๗ ปี โดยเฉลี่ยคนละ เท่าไรต่อเดือน?

ไม่ได้จ่าย

จ่าย ประมาณเดือนละ บาท

(หรือ วันละ บาท)

๔. ส่วนใหญ่ใครเป็นผู้ดูแลบุตรที่อายุระหว่าง ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์?

ตนเอง (ข้ามไปข้อ ๘)

พี่เลี้ยงของเด็ก

ญาติผู้ใหญ่

คนข้างบ้าน

สถานรับเลี้ยงเด็ก (ข้ามไปข้อ ๖)

บุตรดูแลตนเอง

อื่น ๆ ระบุ

๑๐. คุณจ่ายเงินเวลาพาบุตรออกไปเที่ยวครั้งละประมาณเท่าไร? (ต่อ ๑ คน)

ครั้งละประมาณ บาท

๑๑. คุณมีบุตรที่เข้าโรงเรียนอนุบาล, ประถมหรือไม่?

ไม่มี (ข้ามไปข้อ ๑๔)

มี

ระบุชื่อโรงเรียน

๑.

๒.

๓.

๑๒. คุณเสียค่าใช้จ่ายในการเรียนให้กับบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ปีละประมาณเท่าไร? (ต่อ ๑ คน)

ค่าใช้จ่ายในการเรียน	ไม่ได้เสีย	เสีย	ประมาณปีละ
๑ ค่าธรรมเนียม ≠ ค่าบำรุงโรงเรียน			
๒ ค่าเล่าเรียน			
๓ ค่าอุปกรณ์ในการเรียน			
๔ ค่าเรียนพิเศษ			
๕ อื่น ๆ ระบุ			
รวม			

๑๓. ส่วนใหญ่มุ่ตรของคุณไปโรงเรียนโดยวิธีใด?

ตนเอง

ไปและกลับเอง

คนขับรถ

รถโรงเรียนรับและส่ง

พี่เลี้ยง

อื่น ๆ ระบุ

ญาติ พี่น้อง คนรู้จัก เพื่อนบ้าน

.....

๑๔. คุณเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางระหว่างบ้านกับโรงเรียนให้กับบุตรของคุณ (ต่อ ๑ คน)
เดือนละประมาณเท่าใด?

ไม่ได้เสีย

เสีย

ประมาณเดือนละ บาท

๑๕. เวลาบุตรของคุณไม่สบาย คุณพาบุตรอายุ ๑ - ๗ ปีบริบูรณ์ไปรับการรักษาจากที่ใด?

โรงพยาบาล

คลินิกแพทย์

ร้านขายยา

อื่น ๆ ระบุ

๑๖. คุณเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลบุตรโดยเฉลี่ยครั้งละประมาณเท่าไร (ต่อ ๑ คน)

ไม่ได้จ่าย

จ่าย

ประมาณครั้งละ บาท

นักสำรวจ ข้อ ๑๗ - ๒๐ ให้ถามคู่สมรสซึ่งสามีหรือภรรยาคนใดคนหนึ่งทำงานนอกบ้าน

๑๗. คุณได้รับเงินค่าช่วยเหลือบุตร (เงินช่วยเหลือค่าครองชีพ) จากที่ทำงานของคุณ หรือที่ทำงาน
ของสามีของคุณหรือไม่

ไม่ได้

(ข้ามไปข้อ ๒๐)

ได้

จากหน่วยงานใด?

รัฐบาล

รัฐวิสาหกิจ

บริษัท เอกชน

นายจ้าง

อื่น ๆ ระบุ

.....

๑๘. คุณได้รับเงินช่วยเหลือบุตรจากหน่วยงานของท่านคนละประมาณเท่าไร?

ประมาณคนละ บาท

๑๙. คุณได้รับเงินช่วยเหลือค่าเล่าเรียนบุตรจากที่ทำงานของคุณ หรือที่ทำงานของสามีของคุณหรือไม่?

ไม่ได้

ได้

↓
ได้เท่าไร?

ได้หมด

ได้เป็นบางส่วน

อื่น ๆ ระบุ

๒๐. คุณได้รับเงินค่ารักษาพยาบาลสำหรับบุตรจากที่ทำงานของคุณหรือที่ทำงานของสามีของคุณหรือไม่?

ไม่ได้

ได้

↓
ได้เท่าไร?

ได้ทั้งหมด

ได้เพียงบางส่วน

อื่น ๆ ระบุ

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๖. การมีบุตรทำให้คุณต้องทำงานบ้านมากขึ้น หรือน้อยลงกว่าเดิมหรือไม่?

มากขึ้นกว่าเดิม

เท่าเดิม

น้อยลงกว่าเดิม

อื่น ๆ ระบุ.....

๗. หลังการมีบุตรทำให้คุณใช้เวลาในการพักผ่อนหย่อนใจมากขึ้นหรือน้อยลงกว่าเดิมหรือไม่?

การพักผ่อนหย่อนใจ หมายถึง การทำสวน, การนอนกลางวัน, การเดินเล่น, การเล่นกีฬาต่าง ๆ, การไปเดินซื้อของตามห้างสรรพสินค้า, การไปดูภาพยนตร์ ละคร และการแสดงต่าง เป็นต้น

มากขึ้นกว่าเดิม

เท่าเดิม

น้อยลงกว่าเดิม

อื่น ๆ ระบุ

๘. หลังการมีบุตรทำให้ท่านต้องออกงานสังคมมากขึ้นหรือน้อยลงกว่าเดิมหรือไม่? งานสังคม หมายถึง การพบปะกับเพื่อนฝูง, การไปงานแต่งงาน, งานศพ และการเยี่ยมเยียนเพื่อนบ้าน เป็นต้น

มากขึ้นกว่าเดิม

เท่าเดิม

น้อยลงกว่าเดิม

อื่น ๆ ระบุ

ส่วนที่ ๕

ค่าเสียโอกาสและค่าใช้จ่ายทางอ้อมในการมีบุตร

ส่วนนี้ให้สัมภาษณ์สตรีในข่าย

๑. คุณได้ลาออกจากงานเพื่อเลี้ยงดูบุตรใช้หรือไม่? ถ้าลาออกคุณขาดรายได้เฉลี่ยประมาณปีละเท่าไร?
- ไม่ใช่ ใช่
- ประมาณปีละ บาท
๒. คุณเสียโอกาสในการหารายได้พิเศษ เนื่องจากการมีบุตรใช้หรือไม่ ถ้าเสียโอกาสม่่านาคาคว่า รายได้ที่คุณควรจะได้เฉลี่ยประมาณปีละเท่าไร?
- ไม่ใช่ ใช่
- ไม่มีรายได้พิเศษ ประมาณปีละ บาท
๓. การมีบุตรทำให้ลดเวลาการทำงานไม่เต็มเวลาใช่หรือไม่ใช่ ถ้าลดคุณได้รับรายได้ลดลงเฉลี่ย ประมาณปีละเท่าไร?
- ไม่ใช่ ใช่
- ประมาณปีละ บาท
๔. คุณมีบุตรคนสุดท้ายโดยการวางแผนหรือไม่?
- วางแผนก่อน ไม่ได้วางแผน
๕. เพศของบุตรคนสุดท้ายตรงตามที่คุณต้องการหรือไม่?
- ตรงตามความต้องการ ไม่ตรงตามความต้องการ ไม่ได้เจาะจงเพศของบุตร

๘. การมีบุตรที่เกินไบนั้น ทำให้เป็นปัญหาอะไรบ้าง?

นักสำรวจ ให้ถามไล่ไปทีละรายการ

รายการ	เป็นปัญหา	ไม่เป็นปัญหา
☐ เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน	☐	☐
☐ เป็นผลเสียต่อสุขภาพ	☐	☐
☐ เป็นภาระด้านเศรษฐกิจ	☐	☐
☐ อื่น ๆ ระบุ	☐	☐

นักสำรวจ หลังจากถามไล่ไปทีละรายการเสร็จแล้ว ให้ถามต่อไปว่าในรายการที่ว่าเป็นปัญหาทั้งหมดที่ตอบมานี้ ปัญหาใดเป็นปัญหาที่สำคัญมากที่สุด ไปจนถึงน้อยที่สุด โดยใช้หมายเลขกำกับในช่องแรกโดยเรียงตามลำดับความสำคัญ คือ หมายเลข ๑ ให้หมายถึงสำคัญที่สุด

๑๐. อะไร เป็นสาเหตุที่สำคัญของการวิตกกังวลเกี่ยวกับลูกที่สำคัญที่สุด? เรียงตามลำดับความสำคัญ
มากน้อย

- กลัวลูกจะป่วยสุขภาพไม่ดี
- กลัวจะเรียนหนังสือไม่สำเร็จ
- กลัวจะได้รับอุบัติเหตุต่าง ๆ
- กลัวจะไม่มีใครเลี้ยงดูบุตร
- อื่น ๆ ระบุ.....

๑๑. คุณคิดว่าบุตรทำให้เกิดความวิตกกังวลและมีอารมณ์เคร่งเครียดขนาดไหน?

- มาก
- ปานกลาง
- เล็กน้อย
- ไม่ทราบ
- ไม่เลย

๑๒. คุณคิดว่าจะส่งบุตรของคุณให้เรียนถึงระดับไหน?

ประถม ๗

ม.ศ. ๓

ม.ศ. ๕

อาชีวศึกษา

มหาวิทยาลัย

อื่น ๆ ระบุ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวกที่ ๓

หนังสืออ้างอิง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวกที่ ๓

หนังสืออ้างอิง

- Ben-Porath Yorum. Notes on the micro-economics of fertility. International Social Science Journal 26, no. 2, 1974.
- Bulatao, Rodolfo A. and Fred Arnold. Relationship Between the Value and Cost of Children and Fertility: Cross Cultural Evidence. Honolulu: East-West Population Institute, n.d. (Reprinted no. 92) (Reprinted from International for the Scientific Study of Population, International Population Conference, Mexico, 1977, Vol. 1, 1977).
- Buripakdi, Chalio. The Value of Children: a Cross National Study, Vol. 4, Thailand. Honolulu: a joint publication of the East-West Population Institute and the Institute of Population Studies, Chulalongkorn University, 1977.
- Cramer, James C. "The Opportunity Costs of Children and Expected Family Size in the United States, 1968-72." Paper presented at the Annual Meeting of the Population Association of America, 17-19 April, in Seattle, 1975.
- Easterlin, Richard A. An economic framework for fertility analysis. Studies in Family Planning 6. no. 3, 1973.
- Espenshade, Thomas J. The Cost of Children in Urban United States. Berkeley: Institute of International Studies, University of California, 1973. (Population Monograph Series No. 14).

_____. "The Value and Cost of Children," Population Bulletin Vol. 32, no. 1, April 1977. (A Publication of Population Reference Bureau, Inc.)

Fawcett, James T. "The Value and Cost of Children Converging Theory and Research." A Paper prepared for Presentation at the Annual Meeting of the American Psychological Association, Washington, D.C." September 2-7, 1976.

_____. The Value and the Cost of the First Child. Honolulu: East-West Population Institute, 1978.

_____. The Satisfactions and Costs of Children: Theories, Concepts, Methods. Honolulu: East-West Center, December 1972.

Leibenstein, Harvey. An Interpretation of the Economic Theory of Fertility: Promising Path or Blind Alley? Journal of Economic Literature 12, no. 2, 1974.

Muller, Eva. "Economic Cost and Value of Children: Conceptualization and Measurement," in The Satisfactions and Costs of Children: Theories, Concepts Methods, edited by James T. Fawcett. Honolulu: East-West Population Institute, December 1972.

Nag, Moni. "Economic Value of Children in Agricultural Societies: Evaluation of Existing Knowledge and an Anthropological Approach," in The Satisfactions and Costs of Children: Theories, Concepts, Methods, Summary Report and Proceedings of the Workshop on Assessment of the Satisfactions and Costs of Children, edited by James T. Fawcett. Honolulu: East-West Center, April 27-29, 1972.

Panitch-pakdi, Supachai; Suchart Prasithrathsint; and Suphavit Piamphongsant.

"Education: A Demand Oriented Approach." CAM Project Progress Report, May 1976 (mimeograph).

Prasithrathsint, Suchart and Frederick Day. "Cost and Value of Children in Rural Thailand." Paper presented at the Conference on Social and Economic Supports for High Fertility held at the Australian National University, Canberra 16-18 November 1976.

_____ . "A Field Data Collection on the Cost of Children in Thailand."

เอกสารสัมมนาเรื่อง The Workshop on the Economic Costs of Children, จัดโดย หน่วยวิจัยสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย (Thai University Research Association TURA) ณ โรงแรมสยามเบซอร์ พัทยา จังหวัดชลบุรี

วันที่ ๘ - ๑๑ มิถุนายน ๒๕๒๐.

Reed, Ritchie H. and Susan McIntoch. "Cost of Children," in Economic Aspects of Population Change, Vol. 2, edited by Elliot R. Morss and Ritchie H. Reed. Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1972.

Schultz, Theodore W., ed. New economic approaches to fertility. Journal of Political Economy 81, no. 2 (1973), part 2.

_____ . Marriage, Family Human Capital, and Fertility. Journal of Political Economy 82, no. 2 (1974), part 2.

Smart, Mollie Stevens and Laura S. Smart. Families: Developing Relationships, New York: Macmillan Publishing Co., Inc., C. 1976.